

Yıllık Rapor
2013

TÜRKİYE CUMHURİYET
MERKEZ BANKASI

2013 Yılı Faaliyetleri

Para ve Kur Politikası

Kültür-Sanat

Kurumsal

Eğitim-Konferans

Diğer

22 Ocak 2013

PPK Toplantısı yapıldı. Politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı %5,5 seviyesinde sabit tutuldu. TCMB gecelik borçlanma faiz oranı %5'ten %4,75'e, borç verme faiz oranı %9'dan %8,75'e indirildi.

29 Ocak 2013

Enflasyon Raporu 2013-I bir basın toplantısı ile duyuruldu.

31 Ocak 2013

"Haftalık Basın Bülteni" içeriği değiştirilerek "Haftalık Para ve Banka İstatistikleri" adıyla yayımlanmaya başlandı.

1 Şubat 2013

TL ve yabancı para zorunlu karşılık oranlarında belirli vadeler için artış yapıldı.

15 Şubat 2013

ROK'lar yeniden düzenlendi.

19 Şubat 2013

PPK Toplantısı yapıldı. Politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı %5,5 düzeyinde sabit tutuldu. TCMB gecelik borçlanma faiz oranı %4,75'ten %4,50'ye, borç verme faiz oranı %8,75'ten %8,50'ye indirildi.

1 Mart 2013

TL ve yabancı para zorunlu karşılık oranlarında belirli vadeler için artış yapıldı.

18 Mart 2013

TCMB Koleksiyonu'ndan "Cumhuriyet Dönemi Çağdaş Türk Resim ve Özgünbaskı Sanatı" sergisi Viyana-Avusturya'da, Künstlerhaus'da açıldı.

1 Şubat 2013

Kredi kartı işlemlerinde uygulanacak azami akdi ve gecikme faiz oranları belirlendi.

22 Mart 2013

TCMB ve Almanya Merkez Bankası arasında bir Mutabakat Zaptı imzalandı.

26 Mart 2013

PPK Toplantısı yapıldı. Politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı %5,5, TCMB gecelik borçlanma faiz oranı %4,5 düzeyinde sabit tutuldu; borç verme faiz oranı %8,5'ten %7,5'e indirildi.

29 Mart 2013

ROK'lar yeniden düzenlendi.

3 Nisan 2013

Başkan Erdem Başçı, Mardin'de Para Politikaları konulu bir konferans verdi.

8 Nisan 2013

E-9 Emisyon Grubu II. tertip 200 TL, 50 TL ve 5 TL banknotlar tedavüle çıkarıldı.

9 Nisan 2013

81. Hesap Dönemi Olağan Genel Kurul Toplantısı yapıldı.

14-24 Nisan 2013

Tasarruf bilincinin artırılması ve kuruş kullanımının özendirilmesi amacıyla "Çocuk Ülkesi Projesi" kapsamında etkinliklere katıldı.

16 Nisan 2013

PPK Toplantısı yapıldı. Politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı %5,5'ten %5'e, TCMB gecelik borçlanma faiz oranı %4,5'ten %4'e, borç verme faiz oranı ise %7,5'ten %7'ye indirildi.

26 Nisan 2013

ROK'lar yeniden düzenlendi.

30 Nisan 2013

İstanbul Merkez Bankacılığı Araştırma ve Eğitim Merkezi faaliyete başladı.

Enflasyon Raporu 2013-II

bir basın toplantısı ile duyuruldu.

7-8 Mayıs 2013

"Global Finance in Transition" başlıklı bir uluslararası konferans düzenlendi.

16 Mayıs 2013

PPK toplantısı yapıldı. Politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı %5'ten %4,5'e, TCMB gecelik borçlanma faiz oranı %4'ten %3,5'e, borç verme faiz oranı %7'den %6,5'e indirildi.

21-24 Mayıs 2013

Centre for Economic Policy Research ile ortaklaşa "European Summer Symposium in International Macroeconomics" başlıklı sempozyum düzenlendi.

24 Mayıs 2013

Yabancı para zorunlu karşılık oranları ve ROK'lar yeniden düzenlendi.

25 Mayıs 2013

Kredili mevduat hesaplarına uygulanacak faiz oranlarının aylık azami akdi ve gecikme faiz oranlarını geçemeyeceği şeklinde bir düzenleme yapıldı.

30 Mayıs 2013

TCMB Koleksiyonu'ndan "Zamanlar ve Mekânlara İstanbul" sergisi Tiran-Arnautluk'ta açıldı.

Finansal İstikrar Raporu'nun 2013 yılı I. sayısı yayımlandı.

11 Haziran 2013

Döviz piyasasındaki aşırı oynaklığın fiyat istikrarını ve finansal istikrar üzerindeki olası etkilerini gidermek amacıyla gerekli görülen günlerde kısa süreli ek parasal sıkılaştırma uygulamalarının başlatılmasına karar verildi.

Gün içi döviz satım ihaleleri düzenlenmesine ilişkin esaslar yayımlandı.

12 Haziran 2013

Başkan Erdem Başçı, Giresun'da "Para Politikaları" konulu bir konferans verdi.

13 Haziran 2013

Kredi kartı işlemlerinde uygulanacak azami akdi ve gecikme faiz oranları belirlendi.

18 Haziran 2013

PPK toplantısı yapıldı. Politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı %4,5 düzeyinde, TCMB gecelik borçlanma faiz oranı %3,5 düzeyinde, borç verme faiz oranı %6,5 düzeyinde sabit tutuldu.

20 Haziran 2013

Döviz satım ihalelerine ilişkin uygulamalar yeniden düzenlendi.

21 Haziran 2013

Reeskont ve Avans Faiz Oranları sırasıyla %9,50 ve %11 olarak güncellendi ve Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

27 Haziran 2013

6493 sayılı "Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

28 Haziran 2013

TCMB Risk Merkezi nezdindeki tüm kayıtlar TBB-Risk Merkezine devredildi.

2 Temmuz 2013
Döviz satım ihalelerine ilişkin uygulamalar yeniden düzenlendi.

12 Temmuz 2013
EFT Sisteminin 3. kuşağı olan Bankalar Arası TL Aktarım Sistemi (EFT3) ile Elektronik Menkul Kıymet Transfer ve Mutabakat Sisteminin 2. kuşağı (EMKT2) hizmete alındı.

15 Temmuz 2013
"Beklenti Anketi" revize edilerek, yeni ilave edilen soruların yanıtlarıyla birlikte yayımlanmaya başlandı.

23 Temmuz 2013
PPK toplantısı yapıldı. Politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı %4,5, TCMB gecelik borçlanma faiz oranı %3,5 düzeyinde sabit tutulurken borç verme faiz oranı %6,5'ten %7,25'e yükseltildi.

24 Temmuz 2013
Para ve döviz piyasalarına yönelik likidite yönetimi uygulamaları yeniden düzenlendi.

30 Temmuz 2013
Enflasyon Raporu 2013-III bir basın toplantısı ile duyuruldu.

1 Ağustos 2013
Gün içi döviz satım ihalelerinin saati 16.30 olarak değiştirildi.

3 Ağustos 2013
Kurumsal kredi kartı işlemlerinde uygulanacak aylık akdi ve azami faiz oranları belirlendi.

19 Ağustos 2013
TCMB Reeskont ve Avans Yönetmeliği yeniden düzenlenerek ihracat reeskont kredileri teminat şartlarında kullanım kolaylığı getirildi.

20 Ağustos 2013
PPK toplantısı yapıldı. Politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı %4,5, TCMB gecelik borçlanma faiz oranı %3,5 düzeyinde sabit tutulurken, borç verme faiz oranı %7,25'ten %7,75'e yükseltildi.

21 Ağustos 2013
TCMB ve İtalya Merkez Bankası arasında bir Mutabakat Zaptı imzalandı.

21-22 Ağustos 2013
Para ve döviz piyasalarındaki likidite yönetimi uygulamaları PPK'da belirlenen strateji doğrultusunda yeniden düzenlendi.

4 Eylül 2013
TCMB Koleksiyonu'ndan "Çağdaş Türk Resim Sanatında Estetik Tavrı ve Yaratıcı Düşünce" sergisi Kazan'da Tataristan Cumhuriyeti Devlet Sanat Müzesi Hazine Milli Sanat Galerisi'nde açıldı.

5-6 Eylül 2013
Official Monetary and Financial Institutions Forum ile ortaklaşa "Fourth OMFIF Main Meeting in Europe: The Role of Emerging Market Economies in Building World Prosperity" başlıklı çalıştay düzenlendi.

14 Eylül 2013
Kredi kartı işlemlerinde uygulanacak azami akdi ve gecikme faiz oranları belirlendi.

17 Eylül 2013
PPK toplantısı yapıldı. Politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı %4,5, TCMB gecelik borçlanma faiz oranı %3,5, borç verme faiz oranı %7,75 düzeyinde sabit tutuldu.

20 Eylül 2013
Döviz satım ihale tutarı en az 20 milyon ABD doları olarak değiştirildi.

24 Eylül 2013
Başkan Erdem Başçı, Denizli'de Para Politikaları konulu bir konferans verdi.

1 Ekim 2013
TCMB Sanat Koleksiyonu'ndan "Ebrû San'atında Osmanlı Sultanları" sergisi Ankara'da TCMB Sanat Galerisi'nde açıldı.

4 Ekim 2013
Finansman şirketlerinin zorunlu karşılık uygulamasına kapsama alınması kararlaştırıldı.

8 Ekim 2013
İşçi döviz hesapları adına TCMB uygulamalarına 2014 yılından başlayarak aşamalı olarak son verilmesine yönelik düzenlemeler Resmi Gazete'de yayımlandı.

11 Ekim 2013
TCMB ve Afganistan Merkez Bankası arasında bir Mutabakat Zaptı imzalandı.

11-31 Ekim 2013
TCMB Koleksiyonu'ndan "Çağdaş Türk Resim Sanatında Estetik Tavrı ve Yaratıcı Düşünce" sergisi Rusya-Ufa'da Başkurtistan Cumhuriyeti Ulusal Müzesi'nde düzenlendi.

23 Ekim 2013
PPK toplantısı yapıldı. Politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı %4,5, TCMB gecelik borçlanma faiz oranı %3,5, borç verme faiz oranı %7,75 düzeyinde sabit tutuldu.

31 Ekim 2013
Enflasyon Raporu 2013-IV bir basın toplantısı ile duyuruldu.

4 Kasım 2013
Ödeme Sistemleri Genel Müdürlüğü kuruldu.

7 Kasım 2013
Finansman şirketleri adına TCMB nezdinde ABD doları ve euro cinsinden iki gün ihbarlı döviz tevdiat hesapları açılmasına karar verildi.

19 Kasım 2013
PPK toplantısı yapıldı. Bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı %4,5, TCMB gecelik borçlanma faiz oranı %3,5, borç verme faiz oranı %7,75 düzeyinde sabit tutuldu. 1 ay vadeli repo ihalelerine son verildi.

28 Kasım 2013
Finansal İstikrar Raporu'nun 2013 yılı II. sayısı yayımlandı.

11 Aralık 2013
Başkan Erdem Başçı, Gaziantep'te Para Politikaları konulu bir konferans verdi.

Döviz satım ihale tutarı en az 50 milyon ABD dolarına yükseltildi.

17 Aralık 2013
PPK toplantısı yapıldı. Bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı %4,5 düzeyinde, TCMB gecelik borçlanma faiz oranı %3,5 düzeyinde, borç verme faiz oranı %7,75 düzeyinde sabit tutuldu.

20 Aralık 2013
Döviz kurlarında aşırı oynaklık gözlenen günlerde saat 16.30'da yapılan döviz satım ihalesi tutarının minimum tutarın 10 katına kadar artırılabileceği kararlaştırıldı.

24 Aralık 2013
2014 yılı Para ve Kur Politikası bir basın toplantısı ile duyuruldu.

17 Ocak 2014 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere, zorunlu karşılık hesaplamasında düzenlemeler yapıldı ve ROK'lar düzenlendi.

24 Aralık 2013
Aralık ayında döviz satım ihale tutarının her gün için minimum 450 milyon ABD doları, 2014 yılının Ocak ayında ise her gün için minimum 100 milyon ABD doları olması, böylelikle 2014 yılı Ocak ayının sonuna kadar en az 6 milyar ABD doları satım yapılması planlandı.

27 Aralık 2013
Reeskont ve Avans Faiz Oranları sırasıyla %10,25 ve %11,75 olarak güncellendi ve Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Anonim Şirketi

Ticaret Sicil Numarası: 269

17 Nisan 2014 Tarihli

HİSSEDARLAR GENEL KURULUNA

Sunulan

SEKSEN İKİNCİ HESAP YILI HAKKINDA

BANKA MECLİSİNCE HAZIRLANAN

FAALİYET RAPORU

ANKARA

2014

Yıllık Rapor 2013

Adres

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası

İdare Merkezi

İstiklal Caddesi No:10

06100 Ulus / Ankara / Türkiye

Telefon (90 312) 507 50 00

Faks (90 312) 507 56 40

E-posta iletisimbilgi@tcmb.gov.tr

Genel Ağ <http://www.tcmb.gov.tr>

ISSN: 1300-4573

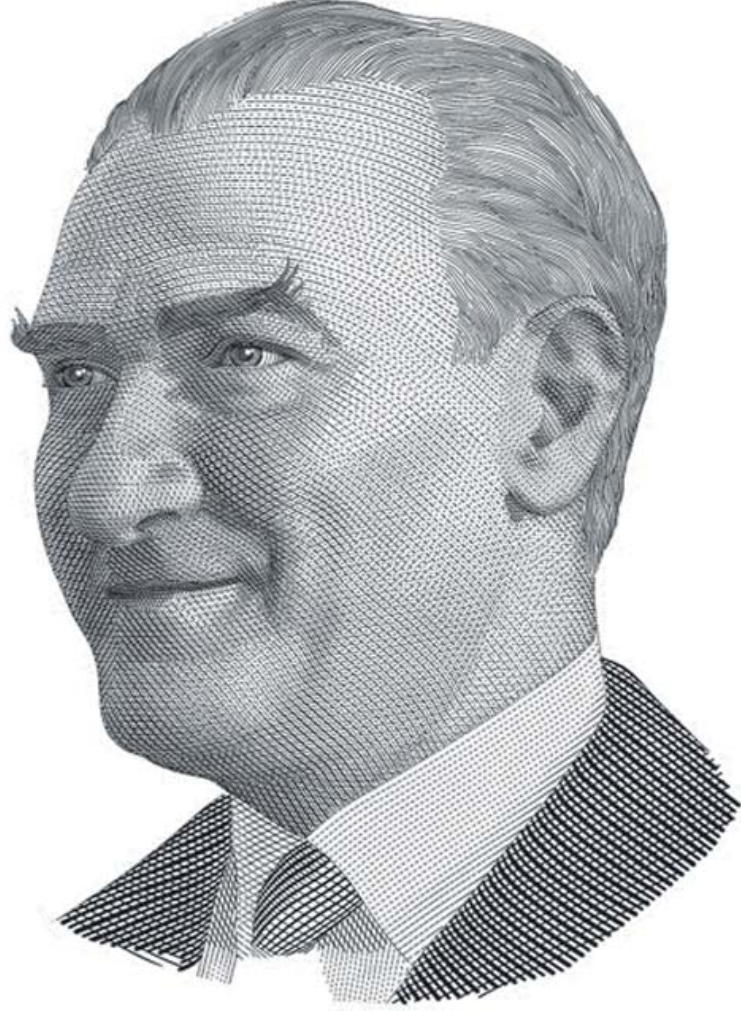
ISBN (basılı): 978-605-4911-06-6

ISBN (elektronik ortam): 978-605-4911-05-9

Basım Yeri: Miki Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şirketi

Gündem

1. Açılış ve toplantı başkanlığının oluşturulması.
2. Toplantı tutanağının imzalanması hususunda toplantı başkanlığına yetki verilmesi.
3. Banka Meclisi ve Denetleme Kurulunun 2013 hesap yılına ait raporlarının ve kâr dağıtımı ile ilgili teklifin okunması ve görüşülmesi.
4. 2013 yılına ait bilanço, kâr ve zarar hesabı ile kâr dağıtımına ilişkin teklifin onaylanması.
5. Banka Meclisi üyelerinin ve Denetleme Kurulunun ibraları.
6. 1211 sayılı Bankamız Kanunu'nun 4, 18, 22, 23, 34 ve 45. maddelerinde, 03 Nisan 2013 tarih ve 6456 sayılı, 20 Haziran 2013 tarih ve 6493 sayılı, 12 Temmuz 2013 tarih ve 6495 sayılı Kanunlarla yapılan değişiklikler nedeniyle, Bankamız Esas Mukavelesi'nin aynı maddelerinde değişiklik yapılması hususunun Bankamız Kanunu'nun 16. maddesi uyarınca Genel Kurulun onayına arzı.
7. Banka Meclisinin 30 Nisan 2014 tarihi bitiminde boşalacak iki üyeliği için seçim yapılması.
8. 1211 sayılı Bankamız Kanunu'nun 23. maddesi çerçevesinde, Denetleme Kurulunun 30 Nisan 2014 tarihi bitiminde boşalacak bir üyeliği için seçim yapılması.

Portre, E-9 Emisyon Grubu

1. Tertip 20-50 TL kupürlerindeki ön yüz tasarımlarından alınmıştır.

İçindekiler

ÖNSÖZ	8
1. BÖLÜM	
GENEL BİLGİLER	12
1.1 Yönetim Birimleri	14
1.2 TCMB 2011-2015 Stratejik Planı	26
1.3 Kadro ve Personel Durumu	27
2. BÖLÜM	
FAALİYETLER ve ÖNEMLİ GELİŞMELER	28
2.1 Fiyat İstikrarı, Finansal İstikrar ve Para Politikası	29
2.2 Para Politikasının Operasyonel Çerçevesi	36
2.3 Finansal İstikrara Yönelik Gelişmeler	41
2.4 Finansal Altyapı	42
2.5 Risk Merkezi Faaliyetlerinin Devri ve Kredi Sicil Sistemi İle Getirilen Yenilikler	45
2.6 Emisyon İşlemleri	46
2.7 Döviz Rezerv ve Risk Yönetimi	48
2.8 Avrupa Birliği Uyum Çalışmaları	50
2.9 İletişim Politikası ve Faaliyetler	51
2.10 Uluslararası İş Birliği ve Organizasyonlar	53
2.11 Araştırma ve Geliştirme Çalışmaları	55
2.12 Eğitim Faaliyetleri	56
2.13 Kültürel, Sanatsal ve Sportif Faaliyetler	58
2.14 Sosyal Sorumluluk Faaliyetleri, Bağış ve Yardımlar	59
3. BÖLÜM	
FİNANSAL TABLOLAR	61
3.1 31.12.2013 Tarihli Bilanço	62
3.2 31.12.2013 ve 31.12.2012 Tarihli Bilançolar	64
3.3 2013 ve 2012 Hesap Dönemlerine Ait Kâr/Zarar Tabloları	66
3.4 Açıklamalar	67
3.5 Cari Bütçe Harcamalarına İlişkin Açıklamalar	85
3.6 TCMB'de Denetim ve Denetim Raporları	86

Grafikler

Grafik 1. 2004-2013 Yılları Arasında Çalışan Sayısı	27
Grafik 2. Çalışanların Yaş Gruplarına Göre Dağılımı	27
Grafik 3. Çalışanların Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı	27
Grafik 4. BIST Repo-Ters Repo Pazarı Gecelik Faizler	30
Grafik 5. Gelişmekte Olan Ülkelerde Portföy Hareketleri	30
Grafik 6. Türkiye'deki Portföy Hareketleri	30
Grafik 7. TCMB Fonlaması	31
Grafik 8. Opsiyonların İma Ettiği Kur Oynaklığı	31
Grafik 9. Opsiyonların İma Ettiği Kur Oynaklığı	31
Grafik 10. TL ve Gelişmekte Olan Ülkelerin Para Birimlerinin ABD Doları Karşısında Değeri	32
Grafik 11. Kredilerin Yıllık Büyüme Hızları	32
Grafik 12. Kredilerin Çeyreklik Büyüme Hızları	32
Grafik 13. Enflasyon ve Hedefler	33
Grafik 14. Enflasyon Beklentileri	33
Grafik 15. GSYİH ve NYİT	33
Grafik 16. İhracat ve İthalat Miktar Endeksleri	34
Grafik 17. Cari İşlemler Dengesi	34
Grafik 18. Reel Efektif Döviz Kuru Endeksi	34
Grafik 19. İşsizlik Oranları	35
Grafik 20. Toplam ve Tarım Dışı İşgücünün 15+ Nüfusa Oranı	35
Grafik 21. Türk Lirası Zorunlu Karşılık Oranları	36
Grafik 22. Yabancı Para Zorunlu Karşılık Oranları	36
Grafik 23. Zorunlu Karşılıkların Döviz Olarak Tesis Edilebilmesine İlişkin ROK'lar	39
Grafik 24. Zorunlu Karşılıkların Altın Olarak Tesis Edilebilmesine İlişkin ROK'lar	39
Grafik 25. Finansal İstikrarın Makro Gösterimi	41
Grafik 26. TCMB Ödeme Sistemlerinden Geçen Toplam Ödeme Tutarı	43
Grafik 27. TCMB Ödeme Sistemlerinden Geçen Toplam Mesaj Adedi	43
Grafik 28. Bankalararası Takas Odalarında Hesaplaşmaya Tabi Tutulan Çekler	44
Grafik 29. Emisyon Hacmi ve Dolaşımdaki Banknot Sayısı	46
Grafik 30. Dolaşımdaki Banknot Sayısı	46
Grafik 31. Yıllık Ortalama Emisyon Hacminin GSYİH'ye Oranı	47
Grafik 32. Merkez Bankası Döviz Rezervleri	49
Grafik 33. Eğitim Etkinlikleri	56
Grafik 34. Eğitim Etkinlikleri	56
Grafik 35. Banka Dışı Kısa Süreli Eğitim Programları	57
Grafik 36. Lisansüstü Eğitime Devam Eden Banka Personeli	57

Tablolar

Tablo 1. Açık Piyasa İşlemlerine İlişkin Kararlar	37
Tablo 2. 31.12.2013 Tarihinde Tedavülde Bulunan Banknotlar	46
Tablo 3. Tarama ve Müzakere Sürecinde TCMB'nin Katılım Sağladığı Fasıllarda Son Durum	50
Tablo 4: Muhasebe Politika Değişiklikleri-İştirakler	67
Tablo 5: Muhasebe Politika Değişiklikleri-Duran Varlıklar	67
Tablo 6: Muhasebe Politika Değişiklikleri-Ertelenmiş Vergi	68
Tablo 7: Muhasebe Politika Değişiklikleri-Geçmiş Yıl Kâr/Zararı	68
Tablo 8: Muhasebe Politika Değişiklikleri-Menkul Kıymetler	68
Tablo 9: Muhasebe Politika Değişiklikleri-Açık Piyasa İşlemlerinden Alacaklar	68
Tablo 10: Muhasebe Politika Değişiklikleri- Açık Piyasa İşlemlerinden Borçlar	69
Tablo 11: Altın	74
Tablo 12: Yabancı Para Banknotlar	75
Tablo 13: Yurt Dışı Bankalar (Aktif)	75
Tablo 14: Yurt Dışı Bankalar (Pasif)	75
Tablo 15: IMF Hesapları	75
Tablo 16: Menkul Kıymetler	76
Tablo 17: Para Politikası İşlemlerinden Alacaklar/Borçlar	76
Tablo 18: Yurt İçi Bankalar	76
Tablo 19: Krediler ve Takipteki Alacaklar	77
Tablo 20: İştirakler	77
Tablo 21: İştirakler Hareket Tablosu	78
Tablo 22: Duran Varlık Hareket Tablosu	78
Tablo 23: Diğer Aktifler	78
Tablo 24: Tedavüldeki Banknotlar	79
Tablo 25: Mevduat	79
Tablo 26: Ödenecek Vergiler	79
Tablo 27: Geçici Farklar ve Ertelenmiş Vergi Varlığı/Yükümlülüğü	80
Tablo 28: Ertelenmiş Vergi Varlığı Hareketi	80
Tablo 29: Karşılıklar	80
Tablo 30: Emekli İkramesi ve Kıdem Tazminatı Yükümlülüğü Hareketi	81
Tablo 31: Sermaye ve İhtiyat Akçesi	81
Tablo 32: Hissedarlar	82
Tablo 33: Değerleme	82
Tablo 34: Diğer Pasifler	82
Tablo 35: Kâr/Zarar Tablosu	83
Tablo 36: Kâr Dağıtımı (1211 sayılı Kanun md. 60)	84
Tablo 37: TCMB Operasyonel Aktiviteler İçin Yapılan Cari Harcamalar Reel (2003 fiyatlarıyla) 2012	85

Kısaltmalar

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AMB	Avrupa Merkez Bankası
BDDK	Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu
BES	Bilgi Edinme Sistemi
BİMER	Başbakanlık İletişim Merkezi
BIS	Uluslararası Ödemeler Bankası
BIST	Borsa İstanbul
BTOM	Bankalararası Takas Odaları Merkezi
CPSS	Ödeme ve Mutabakat Sistemleri Komitesi
DİBS	Devlet İç Borçlanma Senedi
DRYK	Döviz Risk ve Yatırım Komitesi
EPS	Ek Parasal Sıkılaştırma
Fed	Amerika Birleşik Devletleri Merkez Bankası
GSYİH	Gayri Safi Yurt İçi Hasıla
İhS	İhale Sistemi
IILM	International Liquidity Management Corporation (Uluslararası İslami Likidite Yönetimi Kuruluşu)
IMF	Uluslararası Para Fonu
İMB	İstanbul Merkez Bankacılığı Araştırma ve Eğitim Merkezi
KAS	Katılımcı Arayüz Sistemi
KKB	Kredi Kayıt Bürosu A.Ş.
NYİT	Nihai Yurt İçi Talep
PPK	Para Politikası Kurulu
ROK	Rezerv Opsiyonu Katsayısı
ROM	Rezerv Opsiyonu Mekanizması
SDR	Özel Çekme Hakkı
TBB	Türkiye Bankalar Birliği
TCMB	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TL	Türk Lirası
TÜFE	Tüketici Fiyatları Endeksi
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu

Önsöz

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Erdem Başçı'.

Doç. Dr. Erdem Başçı
Başkan

Küresel düzeyde para politikalarına ilişkin artan belirsizlik karşısında TCMB, gerek enflasyon göstergelerini gerekse küresel belirsizliklerin yarattığı makro finansal riskleri gözeterek temkinli bir para politikası uygulamıştır.

2013 yılı, küresel iktisadi faaliyetin zayıf seyrini koruduğu ve küresel para politikalarına dair belirsizliklerin arttığı bir yıl olmuştur. Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ekonomisindeki toparlanma eğilimi henüz istikrar kazanmazken, yaşanan finansal dalgalanmalar ile bütçe tartışmaları, ekonomide finansal koşulları sıkılaştırarak, toparlanma üzerinde olumsuz riskler oluşturmuştur. Euro Bölgesi ekonomilerinde bazı olumlu sinyaller gözlenmesine rağmen, yüksek işsizlik oranları, devam eden borç azaltma süreci ve kredi aktarım mekanizmasındaki problemler, ekonomik görünümün zayıf seyretmesine neden olmaktadır.

Küresel para politikalarının yüksek frekanslı ve oynaklığı fazla olan veri ve gelişmelere bağlı olarak şekillenmesi, bu konudaki belirsizliklerin devam etmesine sebep olmaktadır. Yaşanan bu belirsizlikler, döviz kurları dâhil tüm finansal varlıklarda yeniden fiyatlamaya yol açmış ve gelişmekte olan ülkelerin küresel portföy yatırımlarındaki ağırlığı düşüş göstermiştir.

2013 yılının ikinci yarısında Türkiye’de, sektörlerin dış borçlanmalarında herhangi bir sorun yaşanmamasına rağmen, portföy kalemlerinde sermaye çıkışı olmuş ve finansal varlıklarda yeniden fiyatlamaya geçilmiştir. Bu gelişmeler karşısında para politikası, hem enflasyon görünümündeki bozulmayı sınırlamak hem de finansal istikrara katkıda bulunmak için temkinli bir duruş ortaya koymuştur. Ayrıca küresel belirsizliklerin Türkiye ekonomisine etkilerini sınırlamak amacıyla para politikasının öngörülebilirliği artırılmıştır.

2008 yılının son çeyreğinden itibaren dünyayı etkisi altına alan küresel finansal kriz, merkez bankalarını geçmişten farklı politikalar uygulamaya sevk etmiştir. Bu dönemde uygulanan geleneksel para politikalarının, talebi canlandırma konusunda yetersiz kalması sonucunda, büyük ölçekli varlık alımları ve uzun vadeli fonlama gibi geleneksel olmayan politikaların sıkça kullanıldığı gözlemlenmiştir. Söz konusu durum, merkez bankalarının iletişim politikalarına da yansımış, özellikle gelişmiş ülke merkez bankaları, faiz oranlarının yüzde sıfıra yaklaşmasının da etkisi ile sözlü yönlendirme uygulamasına başlamıştır. Bu uygulama sonucunda merkez bankaları, para politikalarının şeffaflığını artırırken belirsizliğini de azaltmayı hedeflemektedirler.

2013 yılı Mayıs ayından itibaren küresel düzeyde para politikalarına ilişkin artan belirsizlik karşısında Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB), gerek enflasyon göstergelerini gerekse küresel belirsizliklerin yarattığı makro finansal riskleri gözeterek temkinli bir para politikası uygulamış ve likidite politikasını sıkılaştırmıştır. Bu doğrultuda, hedefin üzerinde seyreden enflasyon göstergelerinin fiyatlamaya davranışları üzerindeki olumsuz etkilerini sınırlamak amacıyla ek parasal sıkılaştırmalara devam edilmiştir. Ayrıca, etkin likidite yönetimi ile kısa vadeli faizlerin koridorun üst sınırına yakın gerçekleşmesi sağlanmıştır. Böylece, aynı dönemde enflasyon beklentilerinde gözlenen artıştan daha güçlü ve önden yüklemeli bir parasal sıkılaştırma gerçekleştirilmiştir. Ağustos ayından itibaren ise küresel para politikalarına dair belirsizliklerin yurt içine yansımalarının sınırlandırılması amacıyla Türk lirası likidite politikasındaki öngörülebilirliğin artırılmasına karar verilmiştir. Bu amaçla faiz belirsizliğini azaltma yönünde bir strateji benimsenerek, küresel faiz oranları ile yurt içi faiz oranları arasındaki ilişkinin büyük ölçüde azaltıldığı ve piyasa faizlerinin, olması gerektiği gibi, yurt içi makroekonomik gelişmelere duyarlı hale geldiği bir çerçeve oluşturulmuştur.

Küresel dengesizlikler karşısında ekonomimizin dayanıklılığını koruması açısından maliye ve finansal sektör politikalarındaki temkinli duruşun sürdürülmesi kritik önem taşımaktadır.

2013 yılının ilk yansında aşağı yönlü hareket eden kredi faiz oranları yılın üçüncü çeyreğinden itibaren yukarı yönlü bir eğilim göstermiştir. Dönem boyunca devam eden bu seyir, küresel finansal gelişmeler ile TCMB'nin Temmuz ve Ağustos aylarında faiz koridoru aracılığıyla gecelik borç verme faiz oranlarında gerçekleştirdiği sıkılaştırmayı yansıtmaktadır. Öte yandan, bankaların Türk lirası fonlama maliyetini temsil eden mevduat, para takası ve TCMB ortalama fonlama faizi ile bankalarca ihraç edilen menkul kıymet faizleri de aynı dönemde yükseliş göstermiştir.

TCMB, para politikası stratejisini oluştururken maliye politikasına ve vergi düzenlemelerine ilişkin gelişmeleri enflasyon görünümüne etkileri bakımından yakından takip etmektedir. Maliye politikasının söz konusu çerçeveden belirgin olarak sapması ve bu durumun orta vadeli enflasyon görünümünü olumsuz etkilemesi halinde para politikası duruşunun da güncellenmesi söz konusu olabilecektir.

Küresel dengesizlikler karşısında ekonomimizin dayanıklılığını koruması açısından maliye ve finansal sektör politikalarındaki temkinli duruşun sürdürülmesi kritik önem taşımaktadır. Orta vadede ise mali disiplini kalıcı hale getirecek ve tasarruf açığını azaltacak yapısal reformların güçlendirilmesi makroekonomik istikrarı destekleyecektir. Bu yönde atılacak adımlar aynı zamanda para politikasının hareket alanını genişletecek ve uzun vadeli kamu borçlanma faizlerinin düşük düzeylerde kalıcı olmasını sağlayarak toplumsal refaha olumlu katkıda bulunacaktır. Bu çerçevede, Orta Vadeli Plan'ın gerektirdiği yapısal düzenlemelerin hayata geçirilmesi büyük önem taşımaktadır.

TCMB, gelişmiş ve gelişmekte olan ekonomileri yakından takip ederek uyguladığı politikalar ile ekonominin dengelenmesine katkıda bulunmuş, finansal ve makroekonomik istikrar önemli ölçüde desteklemiştir.

Uygulanmakta olan para politikası çerçevesinde TCMB'nin temel iletişim araçları, PPK duyuruları ve Enflasyon Raporu'dur. Bu çerçevede Enflasyon Raporu, 29 Ocak ve 30 Temmuz 2013 tarihlerinde Ankara'da, 30 Nisan ve 31 Ekim 2013 tarihlerinde ise İstanbul'da düzenlenen basın toplantıları aracılığıyla kamuoyuna sunulmuştur. Banka, Enflasyon Raporu ile uluslararası ekonomik gelişmelere; enflasyon, arz ve talep gelişmelerine; finansal piyasalar ve finansal aracılık ile kamu maliyesine ilişkin değerlendirmelerini kamuoyu ile paylaşmış, orta vadeli enflasyon ve çıktı açığı öngörülerini açıklamıştır.

Temel amacı olan fiyat istikrarını sağlamasının yanı sıra finansal istikrara katkı yapmaya da önem veren TCMB, 30 Mayıs ve 28 Kasım 2013 tarihlerinde Finansal İstikrar Raporu'nu yayımlamıştır. Finansal İstikrar Raporu'nda, finansal istikrar alanında Türkiye'deki ve dünyadaki güncel gelişmeler analiz edilerek finansal sisteme ilişkin araştırmalara yer verilmiştir.

2013 yılında da, PPK tarafından kısa vadeli faiz oranlarına ve diğer para politikası araçlarına ilişkin alınan kararlar ile PPK toplantı özetlerinin TCMB Genel Ağ sitesinde yayımlanmasına devam edilmiştir. TCMB, 2014 yılında uygulayacağı para ve kur politikasını 24 Aralık 2013 tarihinde kamuoyu ile paylaşmıştır.

TCMB, Bankayı ve uyguladığı politikaları tanıtmak amacıyla, 2013 yılında çeşitli yayınlar hazırlayarak, bu yayınları basılı ve elektronik ortamda paylaşmıştır. Bu kapsamda, 2013 yılında "Parasal Aktarım Mekanizması" ve "Enflasyon ve Fiyat İstikrarı" adlı kitapçıklar yayımlanmıştır. Anılan kitapçıklar bankalara, Türkiye'de ekonomi alanında eğitim veren fakültelere, kütüphanelere, sivil toplum kuruluşlarına ve çeşitli kurumlara dağıtılmıştır. Gerek politika uygulamaları, gerek TCMB'nin kurumsal yapısı, faaliyetleri ve yayınları hakkında kamuoyunun farklı kesimlerinin bilgilendirilmesi amacıyla yönelik olarak hazırlanmakta olan üç aylık "TCMB Bülteni" ve "CBRT Bulletin" in yayımına 2013 yılında da devam edilmiştir.

TCMB, gelişmiş ve gelişmekte olan ekonomileri yakından takip ederek uyguladığı politikalar ile ekonominin dengelenmesine katkıda bulunmuş, finansal ve makroekonomik istikrarı önemli ölçüde desteklemiştir. Banka, hızla değişen küresel koşullar çerçevesinde para politikasını hedefler doğrultusunda yönlendirmeye, politika metinleri ve iletişim araçları aracılığı ile öngörülebilirliği sağlamaya devam edecektir.

1. Bölüm Genel Bilgiler

Türkiye’de banknot basma ve ihraç etme imtiyazına sahip olan TCMB, 30 Haziran 1930 tarihinde diğer kamu kurumlarından farklılığının ve bağımsızlığının bir göstergesi olarak anonim şirket statüsünde kurulmuş ve 3 Ekim 1931 tarihinde Ankara’da faaliyetlerine başlamıştır.

Bankanın sermayesi 25.000 Türk lirası olup, hisseleri (A), (B), (C) ve (D) sınıflarına ayrılmıştır. (A) sınıfı hisse senetleri, Banka sermayesinin yüzde 51’inden aşağı düşmemek koşuluyla Hazineye aittir. (B) sınıfı hisse senetleri, Türkiye’de faaliyette bulunan milli bankalara tahsis edilmiştir. (C) sınıfı hisse senetleri, milli bankalar dışında kalan diğer bankalarla imtiyazlı şirketlere tahsis edilmiştir. (D) sınıfı hisse senetleri, Türk ticaret müesseselerine ve Türk vatandaşlığını haiz tüzel ve gerçek kişilere tahsis edilmiştir. 2013 yılı sonu itibarıyla (A) sınıfı hisselerin toplam hisseler içindeki oranı yüzde 55,12, (B) sınıfı hisselerin yüzde 25,74, (C) sınıfı hisselerin yüzde 0,02 ve (D) sınıfı hisselerin yüzde 19,12’dir.

25 Nisan 2001 tarihinde 1211 sayılı TCMB Kanunu’nda yapılan değişiklik ile Bankanın temel amacı fiyat istikrarını sağlamak olarak belirlenmiştir. Bankaya bu amaca yönelik para politikasını ve kullanacağı para politikası araçlarını doğrudan belirleme yetkisi verilmiştir. Bu çerçevede Banka araç bağımsızlığına sahiptir. Banka diğer yandan, finansal sistemde istikrarı sağlayıcı, para ve döviz piyasaları ile ilgili düzenleyici tedbirleri almaktadır. Bununla birlikte Banka, fiyat istikrarını sağlama amacı ile çalışmamak kaydıyla hükümetin büyüme ve istihdam politikalarını desteklemekle görevlendirilmiştir.

TCMB, 2013 yıl sonu itibarıyla yurt içinde 16 Genel Müdürlük ve çeşitli illerde faaliyet gösteren 21 Şube; Londra’da 1 Yurt Dışı Temsilcilik ve Frankfurt, Kuala Lumpur, Moskova, New York, Pekin, Sidney, Tokyo, Vaşington Türkiye Cumhuriyeti Dış Temsilciliği ile Paris’te OECD Daimi Temsilciğinde çalışan 4.659 personeli ile dünyadaki ve ülkemizdeki gelişmeleri yakından izleyerek sürekli yenilenen dinamik bir yapı içinde politikalarını uygulamakta ve Kanun ile kendisine verilen görev ve yetkiler çerçevesinde faaliyetlerini yürütmektedir.

1.1. Yönetim Birimleri

1.1.1. Banka Meclisi

Doç. Dr. Erdem Başçı
Başkan

Mehmet Vehbi Çıtak
Üye

Doç. Dr. Lokman Gündüz
Üye

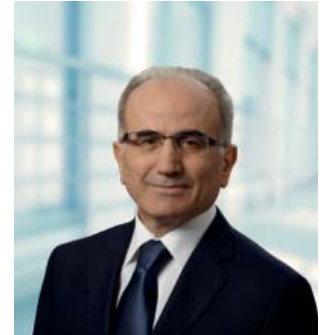
Prof. Dr. Necdet Şensoy
Üye

Prof. Dr. Sabri Orman
Üye

Doç. Dr. Ahmet Faruk Aysan
Üye

Abdullah Yalçın
Üye

Banka Meclisi, Başkan (Governör) ile Genel Kurul tarafından seçilen altı üyeden oluşmaktadır. Meclis üyelerinin görev süresi üç yıldır ve her yıl üçte biri yenilenmektedir. Başkan, Banka Meclisinin de başkanıdır. Toplantılar, Başkan'ın çağrısı ile ayda en az bir defa olmak üzere yapılmaktadır. Banka Meclisi, üyelerin en az üçte ikisinin katılımıyla toplanmakta ve mevcut üyelerin çoğunluğu ile karar almaktadır.

Enflasyon hedefi doğrultusunda uygulanabilecek para politikasına ve kullanılabilir para politikası araçlarına ilişkin kararların alınması; tedavüldeki banknotlara ilişkin konularda düzenleme yapılması; açık piyasa ve döviz-efektif işlemlerine, reeskont ve avans işlemleri ile ilgili faiz oranlarına, zorunlu karşılıklara ve ülke altın ve döviz rezervlerinin yönetimine ilişkin düzenlemelerin yapılması; Bankanın bütçesinin, yıllık faaliyet raporunun, bilanço, kâr ve zarar hesaplarının ve Genel Kurul gündeminin hazırlanması; Bankanın idare, teşkilat ve hizmetleri ile personeline ilişkin olarak hazırlanan düzenlemelerin ve kadroların onaylanması Banka Meclisinin görev ve yetkileri arasındadır. Bu çerçevede, Banka Meclisi tarafından 2013 yılında 20 toplantı yapılmış, 166 adet karar alınmıştır.

9 Nisan 2013 tarihinde yapılmış olan TCMB Olağan Genel Kurul Toplantısında; Banka Meclisindeki görev süreleri 30 Nisan 2013 tarihi bitiminde sona eren Banka Meclisi üyelerinden Prof. Dr. Sabri Orman ile Doç. Dr. Ahmet Faruk Aysan 1 Mayıs 2013 tarihinden 30 Nisan 2016 tarihi bitimine kadar, üç yıl süre ile görev yapmak üzere yeniden seçilmişlerdir.

31 Aralık 2013 tarihi itibarıyla Banka Meclisi Başkanı, Başkan Doç. Dr. Erdem Başçı ve üyeleri; Mehmet Vehbi Çıtak, Doç. Dr. Lokman Gündüz, Prof. Dr. Necdet Şensoy, Prof. Dr. Sabri Orman, Doç. Dr. Ahmet Faruk Aysan ve Abdullah Yalçın'dır.

1.1.2. Para Politikası Kurulu

Doç. Dr. Erdem Başçı
Başkan

Doç. Dr. Mehmet Yörükoğlu
Üye

Prof. Dr. Turalay Keleş
Üye

Necati Şahin
Üye

Murat Çetinkaya
Üye

Doç. Dr. Ahmet Faruk Aysan
Üye

Prof. Dr. Abdullah Yavaş
Üye

Para Politikası Kurulu (PPK), Başkan'ın (Governör) başkanlığında, Başkan Yardımcıları, Banka Meclisince kendi üyeleri arasından seçilen bir üye ve Başkan'ın önerisi üzerine müşterek kararla atanan bir üyeden oluşmaktadır. Hazine Müsteşarı veya belirleyeceği Müsteşar Yardımcısı toplantılara oy hakkı olmaksızın katılabilmektedir. PPK fiyat istikrarını sağlamak amacıyla para politikası ilke ve stratejilerinin belirlenmesi, para politikası stratejisi çerçevesinde hükümet ile birlikte enflasyon hedefinin belirlenmesi, para politikası hedefleri ve uygulamaları konusunda belirli dönemler itibarıyla raporlar hazırlayarak hükümetin ve belirleyeceği esaslar doğrultusunda kamuoyunun bilgilendirilmesi, hükümetle birlikte Türk lirasının iç ve dış değerini korumak için gerekli tedbirlerin alınması ve yabancı paralar ile altın karşısındaki değerini tespit etmeye yönelik kur rejiminin belirlenmesi ile görevli ve yetkilidir.

2013 yılında PPK tarafından 12 toplantı yapılmıştır.

31 Aralık 2013 tarihi itibarıyla PPK Başkanı, Başkan Doç. Dr. Erdem Başçı ve üyeleri; Başkan Yardımcıları Doç. Dr. Mehmet Yörükoğlu, Prof. Dr. Turalay Kenç, Necati Şahin, Murat Çetinkaya, Banka Meclisi üyesi Doç. Dr. Ahmet Faruk Aysan ile Prof. Dr. Abdullah Yavaş'tır.

1.1.3. Denetleme Kurulu

Mustafa Saim Uysal
Üye

Prof. Dr. Hasan Türedi
Üye

Yasin Aydın
Üye

Ahmet Fethi Toptaş
Üye

Denetleme Kurulu üyeleri; (A) sınıfı hissedarınca bir üye, (B) ve (C) sınıfı hissedarlarınca iki üye ve (D) sınıfı hissedarlarınca bir üye olmak üzere seçilmektedir⁽¹⁾.

Üyelerin görev süresi iki yıldır. Denetleme Kurulu, Bankanın bütün işlem ve hesaplarını denetlemektedir. Yönetme yetkisi olmayıp, değerlendirmelerini yazılı olarak Banka Meclisine bildirmekte ve bir kopyasını da Başbakanlığa iletmektedir. Kurul, yıl sonunda işlem ve hesaplar hakkında hazırlayacağı raporu Genel Kurula sunmaktadır.

9 Nisan 2013 tarihinde yapılmış olan TCMB Olağan Genel Kurul Toplantısında, görev süresi 30 Nisan 2013 tarihi bitiminde sona eren Denetleme Kurulu üyelerinden Yasin Aydın (A) sınıfı hissedarınca, Ahmet Fethi Toptaş (B) ve (C) sınıfı hissedarlarınca, Mustafa Saim Uysal (D) sınıfı hissedarlarınca, 1 Mayıs 2013 tarihinden 30 Nisan 2015 tarihi bitimine kadar görev yapmak üzere yeniden Denetleme Kurulu Üyeliklerine seçilmişlerdir.

31 Aralık 2013 tarihi itibarıyla Denetleme Kurulu üyeleri; Mustafa Saim Uysal, Prof. Dr. Hasan Türedi, Yasin Aydın ve Ahmet Fethi Toptaş'tır.

⁽¹⁾TCMB Kanunu'nun 23. maddesi 3/4/2013 tarihli ve 6456 sayılı Kanun ile değiştirilmiş ve Denetleme Kurulu'nun Genel Kurulca seçilecek dört üyeden oluşacağı, bu değişikliğin yürürlüğe girdiği 1/5/2013 tarihinde görevde bulunan Denetleme Kurulu üyelerinin ise görev sürelerinin bitimine kadar görevlerine devam edecekleri hükme bağlanmıştır.

1.1.4. Yönetim Komitesi

Doç. Dr. Erdem Başçı
Başkan

Doç. Dr. Mehmet Yörükoğlu
Üye

Prof. Dr. Turalay Kenç
Üye

Necati Şahin
Üye

Murat Çetinkaya
Üye

Yönetim Komitesi, Başkan (Guvernör) ve Başkan Yardımcılarından oluşmaktadır. Başkan, Bakanlar Kurulu kararıyla beş yıllık bir dönem için atanmaktadır. Başkan Yardımcıları, Başkan'ın önerisi üzerine müşterek kararlar beş yıl süre ile atanmaktadır. Yönetim Komitesi toplantılarında kararlar, tam üye sayısının çoğunluğu ile alınmaktadır.

Komite; Başkan tarafından gerekli görülen durumlarda, Banka Meclisi kararına bağlanacak hususları önceden inceleyerek Banka Meclisine yapılacak teklifleri ve Bankanın idare, teşkilat ve hizmetlerine ilişkin yönetmelikleri hazırlamaktadır. Ayrıca, Banka işlemlerinde koordinasyonu sağlamak, atanmaları Banka Meclisince yapılan personel dışında kalan memur ve hizmetlilerin tayin, aylıklarını tespit, işten çıkarma ve emeklilik gibi işlemlerini yapmak Komitenin görev ve yetkileri arasındadır.

31 Aralık 2013 tarihi itibarıyla Yönetim Komitesi Başkan Doç. Dr. Erdem Başçı başkanlığında; Doç. Dr. Mehmet Yörükoğlu, Prof. Dr. Turalay Kenç, Necati Şahin ve Murat Çetinkaya'dan oluşmaktadır.

1.1.5. Üst Düzey Yöneticilere Sağlanan Mali Haklar

1211 sayılı TCMB Kanunu'nun 19, 22/A, 24 ve 33. maddeleri gereğince; Başkan ve Başkan Yardımcılarının aylık ücretleriyle temsil ödenekleri, Banka Meclisi üyeleri ve PPK üyesinin aylıkları ile tazminatları ve Denetleme Kurulu üyelerinin ücretleri Bakanlar Kurulunca tespit edilmektedir. Bu doğrultuda, Banka Meclisi, Yönetim Komitesi, PPK ve Denetleme Kurulu üyelerinden oluşan Banka üst yönetimine 2013 yılında brüt ücret olarak toplam 5.011.734 Türk lirası ödenmiş olup, bu tutar Banka personeline 2013 yılında ödenen aylık ve yan ödemeler toplamının yüzde 1'ini oluşturmaktadır.

1.1.6. İdare Merkezi Yönetim Birimleri

31.12.2013 tarihi itibarıyla;

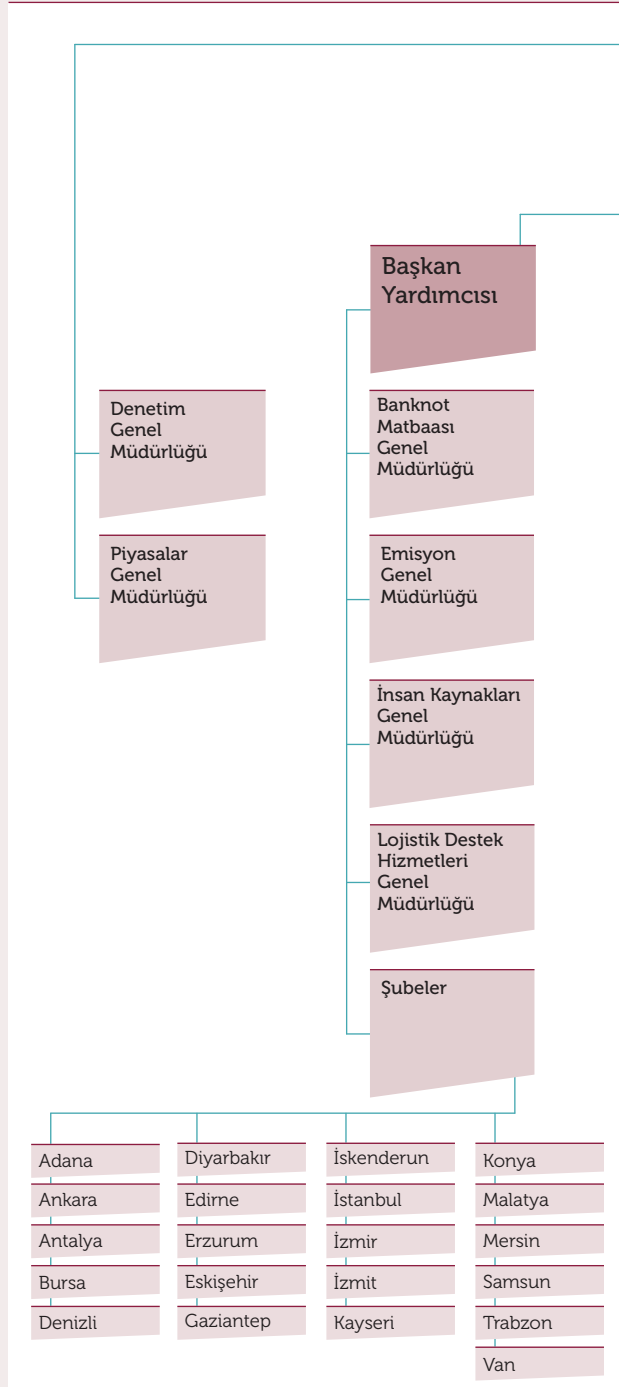
Araştırma ve Para Politikası Genel Müdürlüğü	Genel Müdür (Tedvir)	Dr. Mustafa Kılınc
Bankacılık ve Finansal Kuruluşlar Genel Müdürlüğü	Genel Müdür	Dr. Çiğdem Koğar
Banknot Matbaası Genel Müdürlüğü	Genel Müdür	Cem Zerey
Baş Hukuk Müşavirliği ve Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü	Baş Hukuk Müşaviri ve Hukuk İşleri Genel Müdürü	Dr. Osman Remzi Günver
Bilişim Teknolojileri Genel Müdürlüğü	Genel Müdür	Ömer Öztürk
Denetim Genel Müdürlüğü	Genel Müdür	Mehmet Düzgün
Emisyon Genel Müdürlüğü	Genel Müdür	Selahattin Akkaş
İletişim ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü	Genel Müdür	Dr. Tuğrul Gürgür
İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü	Genel Müdür	Cem Eyerici
İstanbul Merkez Bankacılığı Araştırma ve Eğitim Merkezi	Genel Müdür	Dr. Necati Tekatlı
İstatistik Genel Müdürlüğü	Genel Müdür	Gülbin Şahinbeyoğlu
İşçi Dövizleri Genel Müdürlüğü	Genel Müdür	Dr. Ali Çufadar
Lojistik Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğü	Genel Müdür	Emin Keskin
Muhasebe Genel Müdürlüğü	Genel Müdür	İrfan Yanar
Ödeme Sistemleri Genel Müdürlüğü	Genel Müdür	Dr. Cihan Aktaş
Piyasalar Genel Müdürlüğü	Genel Müdür	Erkan Kilimci

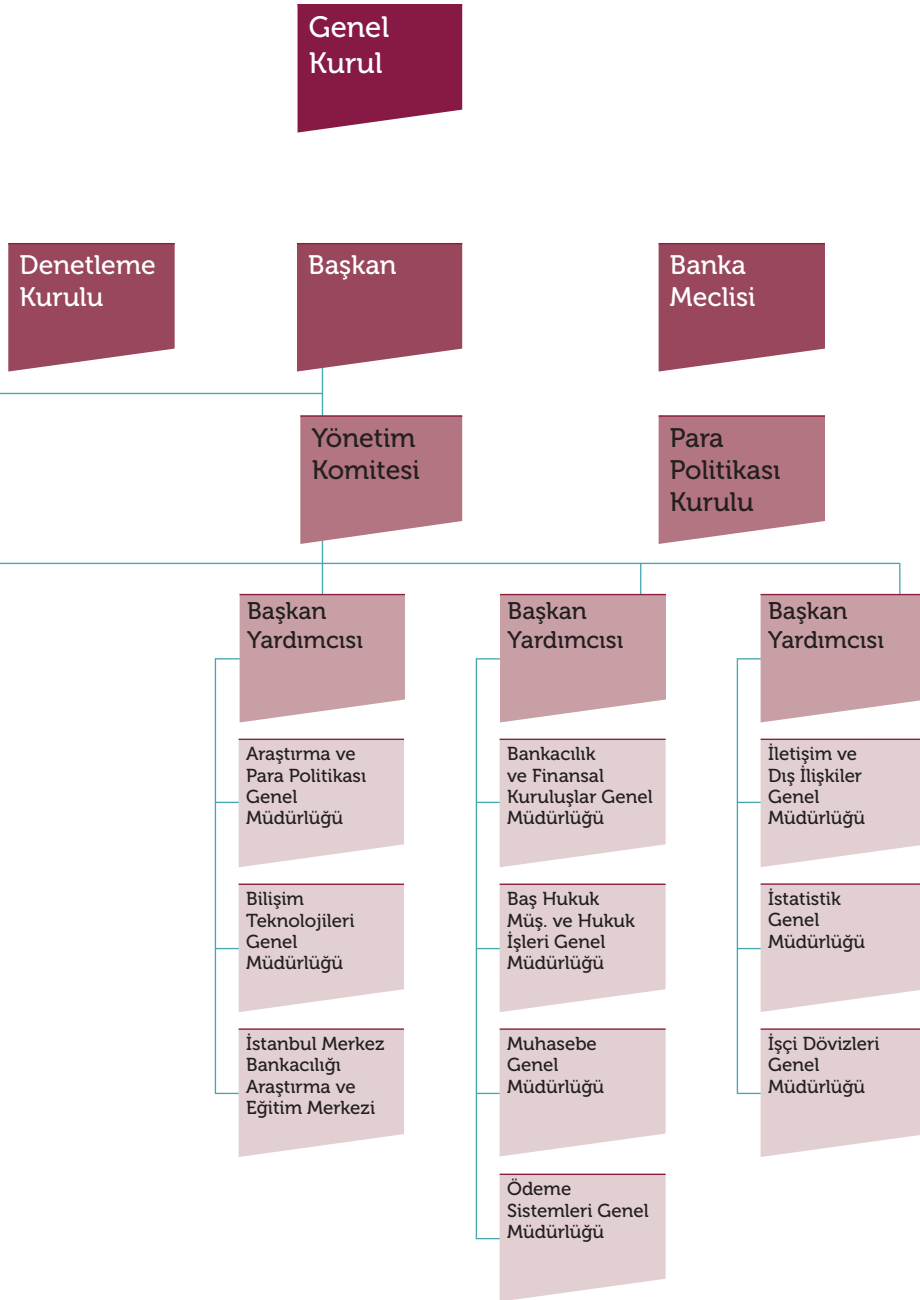
1.1.7. Şubeler

31.12.2013 tarihi itibarıyla;

Adana Şubesi	Müdür	İskender Büyüктаş
Ankara Şubesi	Müdür	Yusuf Bora Enhoş
Antalya Şubesi	Müdür	Eyüp Kütük
Bursa Şubesi	Müdür	Ahmet İnci
Denizli Şubesi	Müdür	Osman Tanrıku
Diyarbakır Şubesi	Müdür	Ertuğrul Gündoğdu
Edirne Şubesi	Müdür	Hatice Oya Amaç
Erzurum Şubesi	Müdür	İshak Uzuntaş
Eskişehir Şubesi	Müdür	Tevfik Hayati Boyalı
Gaziantep Şubesi	Müdür	Kemal Ketenci
İskenderun Şubesi	Müdür	Süleyman Miçooğulları
İstanbul Şubesi	Müdür	Haluk Ersoy
İzmir Şubesi	Müdür	Mehmet Reşit Ketene
İzmit Şubesi	Müdür	Halil Yeşilbursa
Kayseri Şubesi	Müdür	Osman Kandıra
Konya Şubesi	Müdür	Cemal Şahiner
Malatya Şubesi	Müdür	Mehmet San
Mersin Şubesi	Müdür	Muharrem Zengin
Samsun Şubesi	Müdür	Mehmet Ünal Kekevi
Trabzon Şubesi	Müdür	Ramazan Karaman
Van Şubesi	Müdür	-

1.1.8. Organizasyon Şeması

1.2. TCMB 2011-2015 Stratejik Planı

Vizyonumuz

Bağımsızlığı, güçlü örgüt yapısı, nitelikli kadrosu, teknolojik üstünlüğü ve etkili sonuçlar alma özelliği ile TCMB'nin dünyanın önde gelen merkez bankaları arasında yer almasını temin etmektir.

Misyonumuz

Para, kredi ve sermaye piyasaları başta olmak üzere ekonomideki tüm sektörlerin sağlıklı bir biçimde işlemesi amacıyla fiyat istikrarını temin edecek, finansal istikrarın sağlanmasına katkı yapacak politikaları oluşturmak ve uygulamak, döviz ve altın rezervlerini yönetmek, ülkenin banknot ihtiyacını karşılamak, dolaşımdaki banknotun sağlıklı ve güvenilir olmasında sürekliliği temin etmek, ödeme sistemlerini kurmak ve işletmek; uluslararası ilişkileri geliştirerek bölgesel ve küresel ölçekte etkinliği artırmak; hesap verme sorumluluğu taşıyan şeffaf bir kurum olarak yönetim ilkeleri çerçevesinde çalışanlarına, paydaşlarına ve topluma değer katmaktır.

İlkelerimiz

1. Bağımsızlık
2. Şeffaflık ve Hesap Verme
3. Güvenilirlik
4. Kamu Yararı
5. Etkililik ve Etkinlik

Stratejik Alanlar ve Temalar

Bankanın stratejik planında kendisine yasayla verilen görevler ile kurumsal iç destek hizmetleri üç stratejik alan içinde toplanmıştır. Bunlar; kamusal, küresel ve kurumsal alan olarak adlandırılmış ve kendi içinde stratejik temalar alt başlıklarına ayrılmıştır.

Kamusal Alan Temaları

1. Fiyat istikrarı
2. Finansal istikrar
3. Ödeme sistemleri
4. Rezerv yönetimi
5. Hükûmete mali ajanlık, danışmanlık ve haznedarlık
6. Emisyon politikası
7. Bankaların ve finansal kuruluşların yerinde denetimi
8. İstatistik verilerin derlenmesi ve yayımlanması
9. İletişim, şeffaflık ve hesap verme

Küresel Alan Temaları

1. Merkez bankaları arasındaki rol
2. Uluslararası platformlarda etkililik ve belirleyicilik
3. Yakın çevrede ve bölgede etkililik
4. Avrupa Birliği'ne katılım süreci rolleri
5. Uluslararası normlara uyum sağlama
6. Uluslararası anlaşmalardan kaynaklanan yükümlülükler

Kurumsal Alan Temaları

1. Liderlik, yönetim ve stratejik planlama
2. Kalite yönetim sistemi
3. Örgüt yapısı
4. İnsan kaynakları ve eğitim süreçleri
5. Teknolojik altyapı ve bilişim sistemleri
6. Kurumsal iç iletişim ve banka içine yönelik etkinlikler
7. İnşaat, lojistik ve dış destek hizmetleri
8. Kamuoyuyla ilişkiler, tanıtım faaliyeti ve banka dışına yönelik etkinlikler
9. İç kontrol sistemi
10. Denetim faaliyeti
11. Hukuki yapı
12. Bilgi – belge üretimi ve yönetimi
13. Kurumsal devamlılık ve güvenlik
14. Muhasebe ve bütçeleme
15. Şubelerde verilen hizmetler

1.3. Kadro ve Personel Durumu

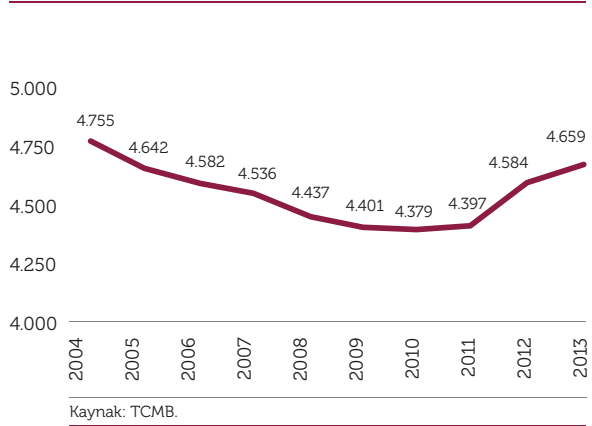
TCMB, Türkiye ekonomisinde oynadığı stratejik rol ile üstlenmiş olduğu farklı nitelikteki görevleri nedeniyle çeşitli meslek gruplarından nitelikli bir insan kaynağına sahiptir. TCMB personel kadro sayısı, 2013 yılı sonu itibarıyla 4.993 olarak tespit edilmiştir. Fiili personel adedi 4.659 olup, personel kadrolarının faaliyet dönemi sonu itibarıyla doluluk oranı yüzde 93,31'dir.

Bu faaliyet dönemi içinde emeklilik, istifa, askerlik ve vefat gibi sebeplerle 98 personel ayrılmış, toplam 167 personel alınmıştır. Ayrıca, askerlik hizmeti sebebiyle TCMB'den ayrılan 6 çalışan da tekrar göreve başlamıştır. Böylece yıl sonu itibarıyla fiili personel mevcudu, 2012 yılına göre 75 kişi artarak 4.659'a yükselmiştir (Grafik 1).

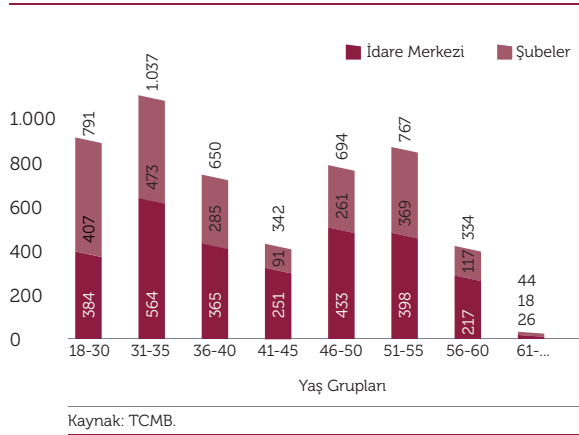
TCMB'deki personel mevcudunun yüzde 76,45'ini genel idare hizmetleri, yüzde 11,31'ini teknik hizmetler, yüzde 0,45'ini sağlık, yüzde 0,28'ini avukatlık, yüzde 11,51'ini yardımcı hizmetler sınıfı oluşturmakta olup, çalışanların yüzde 16,33'ü sözleşmeli elemanlardır.

TCMB'deki personel mevcudunun yüzde 56,62'si idare merkezinde, yüzde 43,38'i ise şubelerde çalışmaktadır. Yaş gruplarına göre dağılım incelendiğinde, personelin yüzde 39,24'ünün 18-35 yaş grubunda olduğu görülmektedir (Grafik 2). Diğer taraftan, ön lisans, lisans ve lisans üstü öğrenim yapmış personelin payı ise yüzde 70,04'tür (Grafik 3).

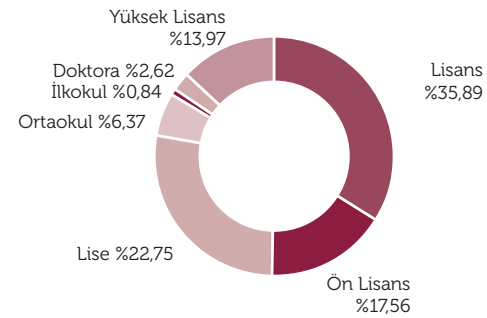
Grafik 1. 2004-2013 Yılları Arasında Çalışan Sayısı

Grafik 2. Çalışanların Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

Grafik 3. Çalışanların Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı

2. Bölüm Faaliyetler ve Önemli Gelişmeler

2.1. Fiyat İstikrarı, Finansal İstikrar ve Para Politikası

2.1.1. Genel Değerlendirme

Küresel finansal kriz sonrasında birçok ülkede para politikası, fiyat istikrarına ilave olarak finansal istikrarı da dikkate almaya başlamıştır. TCMB de, küresel dengesizliklerin bir yansıması olarak ortaya çıkan makro finansal riskleri kontrol altında tutabilmek amacıyla, son üç yıl içinde enflasyon hedeflemesi rejimini geliştirerek yeni bir para politikası stratejisi oluşturmuştur. 2010 yılının son çeyreğinden itibaren uygulamaya başlanan yeni strateji çerçevesinde, fiyat istikrarından taviz vermeden, makro finansal risklerin azaltılabilmesine yönelik politikalar geliştirmiştir. Bu doğrultuda, geleneksel politika aracı olan kısa vadeli para piyasası faizlerine ek olarak zorunlu karşılık oranları, Rezerv Opsiyonu Mekanizması (ROM), faiz koridoru ve diğer likidite politikaları aktif bir şekilde kullanılmıştır.

2013 yılında Mayıs ayına kadar olan dönemde, küresel ekonomiye dair belirsizliklerin sürmesi nedeniyle TCMB makro finansal riskleri de gözeterek esnek para politikası uygulamalarına devam etmiştir. Bu dönemde güçlü sermaye akımlarının etkisiyle kredi büyümesinin öngörülenden daha hızlı bir seyir izlemesi sebebiyle finansal istikrara dair riskleri dengelemek amacıyla bir yandan kısa vadeli faiz oranları düşük tutulmuş, diğer yandan döviz rezervlerini artıncı yönde makro ihtiyati tedbirlere devam edilmiştir. Bu politika duruşu sayesinde bir taraftan reel döviz kurundaki değerlenme baskısı kontrol altına alınırken diğer taraftan iç ve dış talep arasındaki dengelenme sürecinin devam etmesi sağlanmıştır.

Küresel düzeyde para politikasındaki belirsizliklerin artmaya başladığı 2013 Mayıs sonrası dönemde ise finansal piyasalarda temelde gelişmiş ülke para politikalarından kaynaklanan bir belirsizlik artışı olmuştur. Bu belirsizlik artışı döviz kurları dâhil tüm finansal varlıklarda yeniden fiyatlamaya yol açmış ve küresel portföy yatırımlarında gelişmekte olan ülkelerin ağırlığı düşmüştür. Türkiye ekonomisi de söz konusu dönemde benzer şekilde etkilenmiş, finans ve finans dışı sektörlerin dış borçlanmalarında herhangi bir sorun yaşanmamasına rağmen, portföy kalemlerinde sermaye çıkışları gözlenmiştir. Bu gelişmeler karşısında TCMB hem makro finansal riskleri dengelemek hem de enflasyon görünümündeki bozulmayı sınırlamak için temkinli bir duruş sergilemiştir. Bu dönemde gelişmiş ülke para politikaları duruşunun yüksek frekanslı veri açıklamalarına hassas olması finansal piyasalarda belirsizliklerin sürmesine neden olmuştur. TCMB bu belirsizliklerin yurt içine yansımalarının sınırlandırılması için Türk lirası likidite politikasındaki öngörülebilirliğin kademeli olarak artırılmasına karar vermiştir. Bu amaçla faiz belirsizliğini azaltma yönünde bir strateji benimsenerek, küresel faiz oranları ile yurt içi faiz oranları arasındaki ilişkinin büyük ölçüde zayıfladığı bir ortamda piyasa faizlerinin daha çok yurt içi makroekonomik gelişmelere duyarlı hale gelmesini sağlayan bir çerçeve oluşturulmuştur.

2.1.2. 2013 Yılı Gelişmeleri

Para Politikası Gelişmeleri

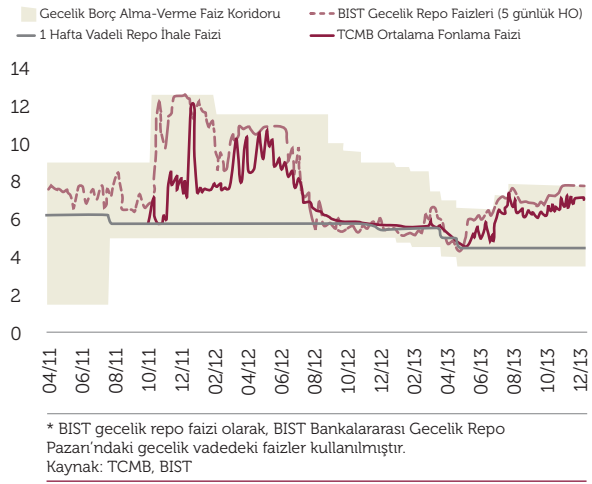
2013 yılı başlarında güçlü seyreden sermaye akımlarına karşın Ocak ve Şubat aylarında gecelik borç verme ve borç alma faiz oranları 25'er baz puan indirilmiştir. Ayrıca, Mart ayında ROM'un otomatik dengeleyici özelliği sayesinde geniş faiz koridoruna duyulan ihtiyacın azalması sebebiyle gecelik borç verme faiz oranı 100 baz puan indirilmiştir. Diğer gelişmekte olan ülkelerde politika faiz oranlarındaki indirimlerin devam etmesi ve Türkiye'ye sermaye akımlarının ivmelenme eğilimi göstermesi sebebiyle, Nisan ayında finansal istikrara dair riskleri dengelemek amacıyla politika faiz oranı, gecelik borç verme ve borç alma faiz oranları 50'şer baz puan indirilmiştir (Grafik 4).

Yılın ikinci çeyreğinin başında da güçlü sermaye akımlarının devam etmesi ve kredi büyümesinin referans değer üzerinde seyretmesi sebebiyle, finansal istikrara dair riskleri dengelemek amacıyla bir yandan kısa vadeli faiz oranları düşük tutulmuş, diğer yandan döviz rezervlerini artırıcı yönde makro ihtiyati tedbirlere devam edilmiştir. Bu doğrultuda Mayıs ayında politika faizi ile gecelik borç verme ve borç alma faiz oranları 50'şer baz puan indirilmiştir (Grafik 4). İlaveten, yabancı para zorunlu karşılık oranları artırılarak efektif zorunlu karşılık oranı yüzde 11,9 seviyesine yükseltilmiştir.

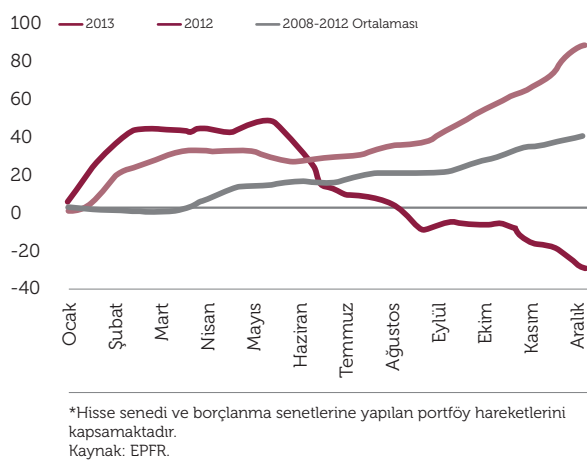
Öte yandan, Mayıs ayı sonundan itibaren küresel para politikalarına ilişkin belirsizliklerin artmasının etkisiyle gelişmekte olan ülkelere ve Türkiye'den sermaye çıkışları gerçekleşmiş ve döviz kurlarında aşırı oynaklık gözlenmiştir. Hem döviz kurlarındaki aşırı oynaklık hem de kredi büyümesinin referans değer üzerinde seyretmesi sebebiyle TCMB, kısa süreli ek parasal sıkılaştırmalar gerçekleştirmiş ve takip eden dönemde parasal sıkılaştırmanın etkisini güçlendirmek amacıyla döviz satım ihalelerine başlamıştır.

2013 yılının üçüncü çeyreğinde Amerika Birleşik Devletleri Merkez Bankası (Fed)'nin nicel genişleme politikasından çıkış stratejisine dair belirsizliklerin devam etmesi ve ABD'de borç tavanının çözümüne ilişkin sorunlar küresel piyasalarda belirsizliğe yol açan temel unsurlar olmuştur. Mayıs ayından sonra küresel düzeyde para politikalarına ilişkin gelişmeler tüm finansal varlıkların yeniden fiyatlanmasına neden olmuş ve bu durum küresel portföy yatırımlarında gelişmekte olan ülkelere sermaye çıkışlarına yol açmıştır (Grafik 5). Söz konusu dönemde diğer gelişmekte olan ülkelere benzer olarak Türkiye'den de sermaye çıkışları yaşanmıştır (Grafik 6).

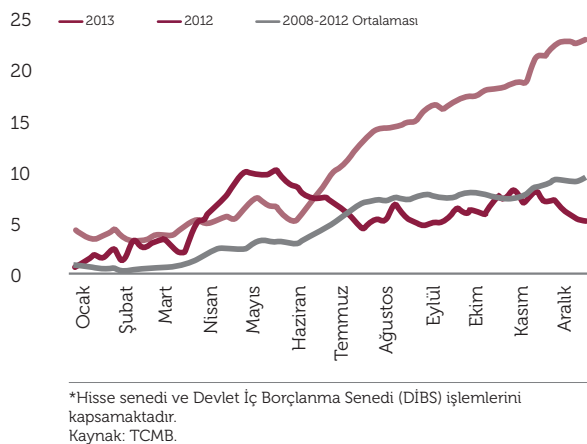
Grafik 4. BIST Repo-Ters Repo Pazarı Gecelik Faizler* (Yüzde)

Grafik 5. Gelişmekte Olan Ülkelerde Portföy Hareketleri* (Milyar ABD Doları)

Grafik 6. Türkiye'deki Portföy Hareketleri* (Milyar ABD Doları)

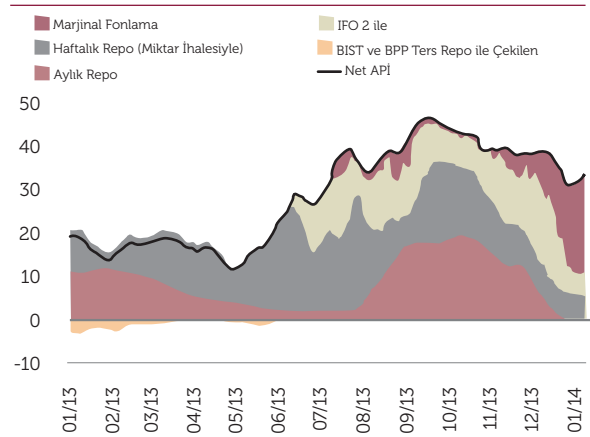
Yılın üçüncü çeyreğinde, gerek küresel belirsizliklerin etkisini, gerek Türk lirasındaki değer kaybı ve yüksek seyreden enflasyonun genel fiyatlamaya davranışlarını bozmasını engellemek amacıyla, Temmuz ve Ağustos aylarında faiz koridorunun üst bandı sırasıyla 75 ve 50 baz puan artırılmıştır. Bu dönemde TCMB'nin miktar ihalesi ile piyasaya verdiği likiditeyi azaltması bankaların maliyeti daha yüksek olan gecelik borçlanma olanaklarına yönelmesine neden olmuştur (Grafik 7). Ayrıca, ek parasal sıkılaştırma (EPS) yapılan günlerde hem döviz satım ihalesi düzenlenmemesi hem de bankalara piyasa yapıcı imkânı üzerinden fonlama yapılmamasına karar verilmiştir. Söz konusu dönemde TCMB, enflasyona odaklı ve küresel düzeyde para politikalarındaki belirsizliklerin yarattığı olumsuz etkileri sınırlamayı amaçlayan bir para politikası uygulamasına yönelmiştir. Bu önlemlerin ardından BIST gecelik repo faizlerinin faiz koridorunun üst bandına yaklaştığı gözlenmektedir.

Fed'in para politikasının yüksek frekansta açıklanan ekonomik verilere bağlı olması ve söz konusu verilerdeki dalgalı seyir, finansal piyasalarda oynaklığın artmasına yol açmıştır. Yılın üçüncü çeyreğinde, TCMB küresel para politikalarına dair belirsizliklerin yurt içine yansımalarını sınırlamak açısından Türk lirası likidite politikasındaki öngörülebilirliğin artırılmasına karar vermiştir. Bu doğrultuda faiz belirsizliğini azaltma yönünde bir strateji benimsenerek, ekonominin iktisadi temellerden kaynaklanmayan olumsuz bir döngüye sürüklenmesi engellenmeye çalışılmıştır. Bu amaçla TCMB, EPS uygulamasının toplam ve kalan gün sayısını açıklamaya başlamıştır. İlave olarak, EPS yapılan günlerde döviz satım ihalesi düzenlenmesi de kararlaştırılmıştır.

Yılın son çeyreğinde de gelişmiş ülke merkez bankalarının para politikalarına dair belirsizliklerin devam etmesi ve enflasyonun hedefin üzerinde seyretmesi sebebiyle TCMB temkinli para politikası duruşuna devam etmiştir. Ayrıca, sermaye akımlarının zayıfladığı bu dönemde faiz oynaklığı azaltılmıştır. Bu doğrultuda gecelik piyasa faizlerinin koridorun üst bandına yakın tutulduğu bir likidite politikası uygulanmıştır. Faiz oynaklığını azaltmak amacıyla bir ay vadeli repo ihalelerine de son verilerek sağlanan fonlamanın ağırlıklı olarak gecelik vadede olacağı bir likidite yönetimi kurgulanmıştır. Böylelikle, piyasaya verilen likiditenin dağılımı ayarlanarak bankalararası para piyasasındaki gecelik faiz oranlarının yüzde 7,75'e yakın seviyelerde oluşması sağlanmıştır (Grafik 4). Ayrıca, ağırlıklı ortalama fonlama maliyetinin ise yüzde 6,75 ve üzerinde oluşmasının sağlanacağı ifade edilerek faizler konusunda sağlanan öngörülebilirlik artırılmıştır.

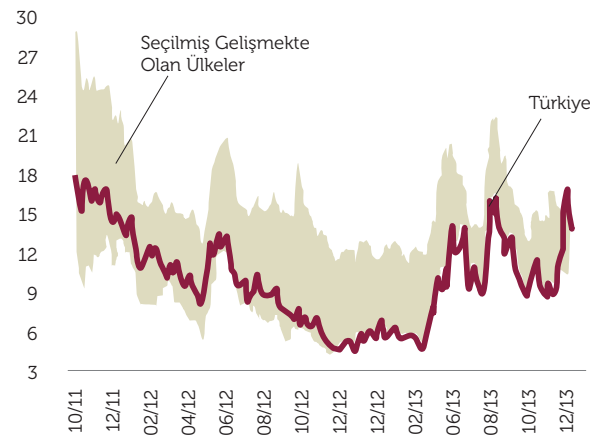
2013 yılı Aralık ayında Fed nicel genişleme politikasından çıkış stratejisini başlatmıştır. Ayrıca, bu dönemde Türkiye'ye özgü gelişmelerin de etkisiyle Türk lirasının ima edilen oynaklığı gelişmekte olan ülkelere göre daha fazla artış göstermiştir (Grafik 8 ve 9).

Grafik 7. TCMB Fonlaması*
(2 Haftalık Hareketli Ortalama, Milyar TL)

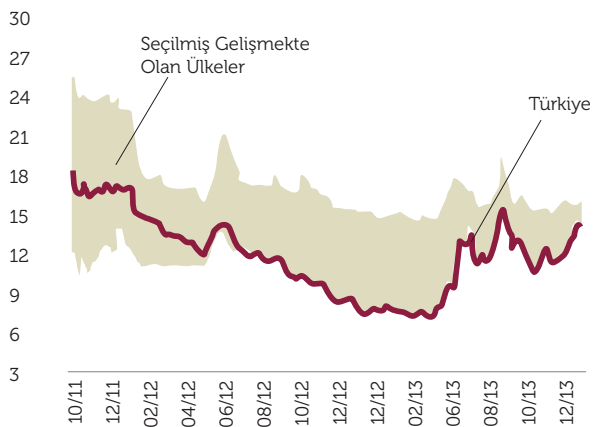

* IFO2 piyasa yapıcı bankalara limitleri dahilinde gecelik vadede sağlanan fonların faizi, marjinal fonlama ise gecelik vadede faiz koridorunun üst bandından sağlanan fonların faizidir.
Kaynak: TCMB.

Grafik 8. Opsiyonların İma Ettiği Kur Oynaklığı***
(1 Ay Vadeli)

Grafik 9. Opsiyonların İma Ettiği Kur Oynaklığı***
(12 Ay Vadeli)

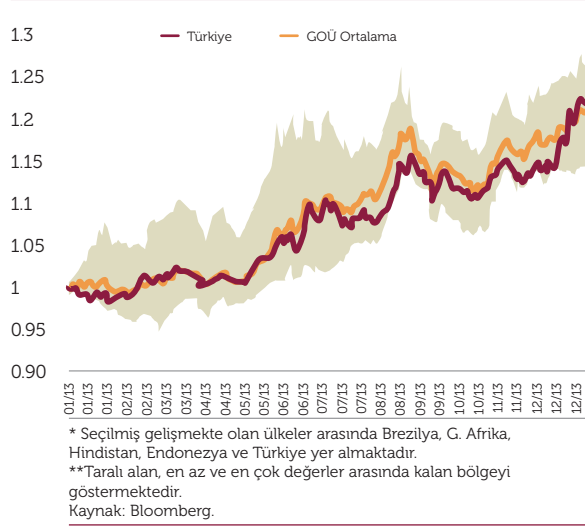

* Seçilmiş gelişmekte olan ülkeler arasında Brezilya, G. Afrika, Hindistan, Endonezya ve Türkiye yer almaktadır.
** Taralı alan en az ve en çok değerler arasında kalan bölgeyi göstermektedir.
Kaynak: Bloomberg.

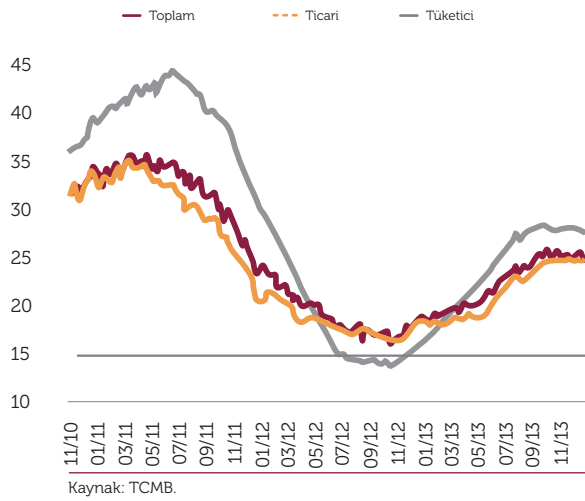
2013 yılı genelinde dış finansman ihtiyacı yüksek olan diğer gelişmekte olan ülke para birimleriyle Türk lirasının paralel bir seyir izlediği göze çarpmaktadır (Grafik 10). Ancak son dönemde Türkiye'ye özgü risklerin etkisiyle Türk lirasının ABD doları karşısında nispeten daha olumsuz bir performans sergilediği gözlenmiştir.

TCMB tarafından uygulanan destekleyici likidite politikası, düşük seyreden kredi faizleri ve yurt içi talepte gözlenen ılımlı artış nedeniyle 2012 yılının Kasım ayından itibaren yükseliş göstermeye başlayan finansal olmayan kesime kullanılan kredilerin büyüme hızı, bu eğilimini 2013 yılı Ekim ayına kadar devam ettirmiştir (Grafik 11). Yıl ortasına kadar hem tüketici hem de ticari kredilerin desteğiyle yukarı yönlü hareket eden yıllıklandırılmış toplam kredi büyüme oranı TCMB tarafından gerçekleştirilen likidite sıkılaştırılması ve küresel gelişmelerin ışığında kredi maliyetlerinin artmasıyla düşmeye başlamıştır (Grafik 12). Bu gelişmelerle beraber toplam kredilerin yıllık büyüme oranı 27 Aralık 2013 tarihinde yüzde 25,0 seviyesinde gerçekleşmiştir.

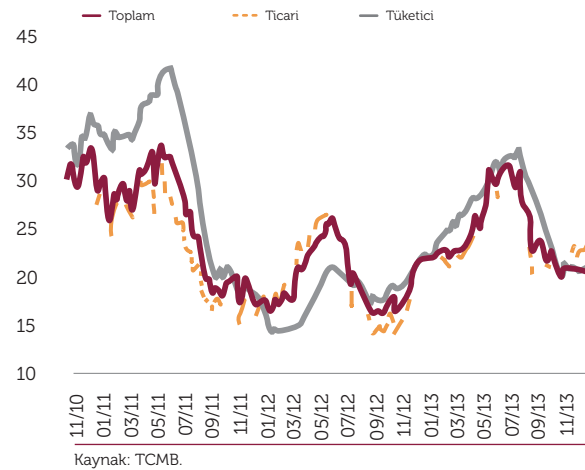
Grafik 10. TL ve Gelişmekte Olan Ülkelerin Para Birimlerinin ABD Dolan Karşısında Değeri** (01.01.2013=1)

Grafik 11. Kredilerin Yıllık Büyüme Hızları (Yıllık Yüzde)

Grafik 12. Kredilerin Çeyreklik Büyüme Hızları (Kur Etkisinden Arındırılmış, 13 Haftalık Hareketli Ortalama, Yıllıklandırılmış, Yüzde)

Enflasyon Gelişmeleri

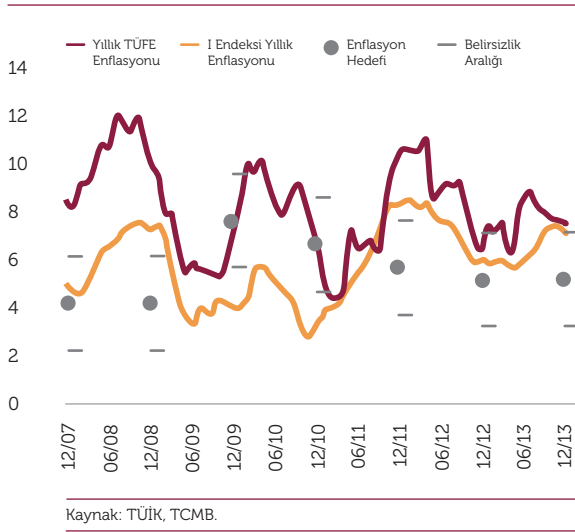
2013 yılı genelinde belirsizlik aralığının üzerinde seyreden enflasyon, yıl sonu itibarıyla yüzde 7,40 oranında gerçekleşmiştir. Tüketici enflasyonunun seyrinde yıl boyunca işlenmemiş gıda ve enerji grubu fiyatları belirleyici olmuştur. Ocak ayında tütün ürünlerindeki vergi ayarlamalarının da etkisiyle yükselen enflasyon, sonraki dönemde işlenmemiş gıda ve enerji grubu fiyat gelişmelerine bağlı olarak dalgalı seyretmiş ancak yılın ilk yarısını hedefin ima ettiği değerlerin belirgin oranda üzerinde tamamlamıştır. Yılın ikinci yarısında ise, para politikalarına ilişkin küresel düzeyde yaşanan belirsizlik nedeniyle zayıf seyreden sermaye akımları Türk lirasında değer kaybına yol açmış, bu durum özellikle temel mal grubu kanalıyla çekirdek enflasyon göstergelerinin yükselmesine neden olmuştur (Grafik 13). Bu gelişmelere paralel olarak yılın son altı aylık dönemde enflasyon beklentilerinde bir miktar bozulma gözlenmiştir (Grafik 14).

TCMB'nin temel amacı fiyat istikrarını sağlamaktır; bu çerçevede, döviz kuru oynaklığının fiyatlama davranışındaki etkilerini sınırlandırmak için temkinli bir parasal duruş benimsenmiş ve enflasyon görünümü orta vadeli hedeflerle uyumlu olana kadar para politikasındaki bu duruşun korunacağı belirtilmiştir.

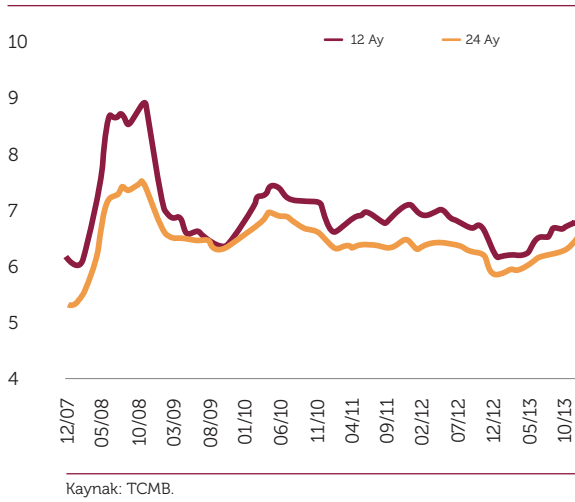
Milli Gelir Gelişmeleri, Dengelenme Süreci ve İşgücü Piyasası

2010 yılı sonundan itibaren oluşturulan yeni para politikasının ve alınan makro ihtiyati tedbirlerin etkisi ile iç ve dış talep arasında dengelenme süreci gözlenmiştir. Bu sürecin bir parçası olarak, 2011-2012 döneminde yatay bir seyir izleyen nihai yurt içi talep, 2013 yılının ilk dokuz ayında ılımlı şekilde artış kaydetmiştir (Grafik 15). Altın hariç mal ihracatı, 2011 yılından itibaren altın hariç mal ithalatına göre daha güçlü bir artış eğilimi sergileyerek cari açığı dengelenme sürecine katkı vermiştir (Grafik 16). Bu dönemde, Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYİH) 2012 yılındaki yüzde 2,2'lik büyümenin ardından 2013 yılı ilk dokuz ayında yüzde 4,0 oranında artış kaydetmiştir.

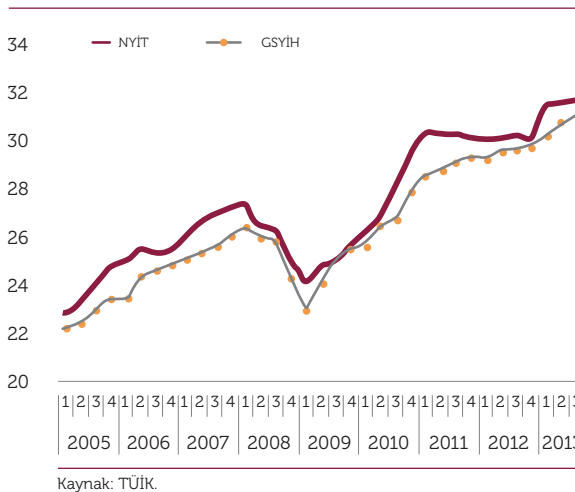
Grafik 13. Enflasyon ve Hedefler (Yüzde)

Grafik 14. Enflasyon Beklentileri (Yüzde)

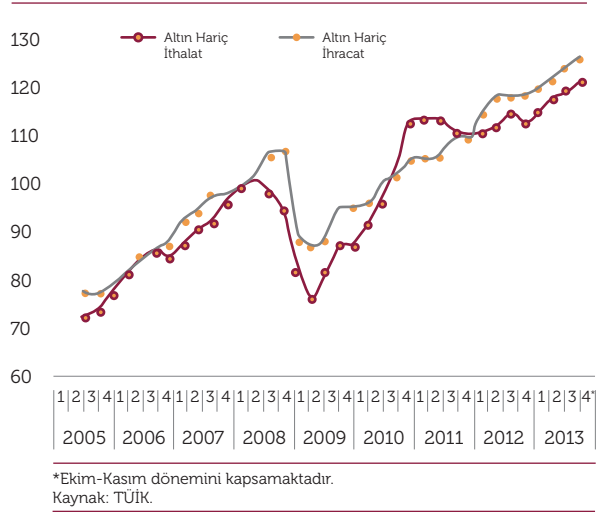

Grafik 15. GSYİH ve NYİT (Mevsimsellikten Arındırılmış, Milyar TL)

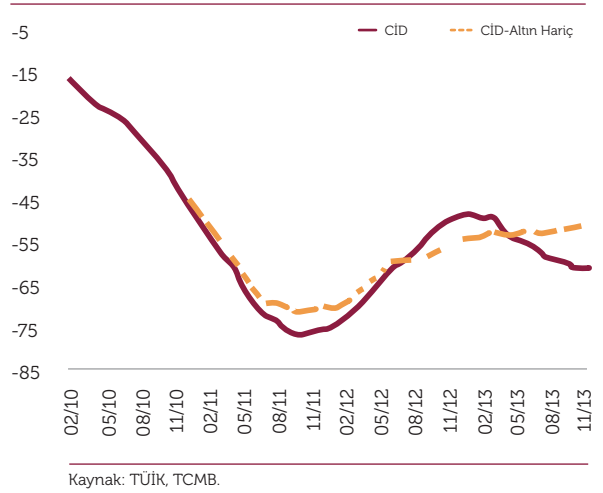

2011 yılında başlayan iç-dış talep dengelenmesi cari işlemler dengesinde belirgin bir iyileşmeyi de beraberinde getirmiştir. Son dönemde altın ticaretindeki oynak seyir sonucu toplam cari açık verilerinde bozulma gözlenirse de altın ticaretinin etkisi dışlandığında, cari açıkta kademeli bir iyileşme süreci devam etmektedir (Grafik 17). Reel döviz kuru ise 2010 yılı sonundan itibaren uygulanan yeni para politikası çerçevesinde ekonomik temellere göre değerli sayılabilecek seviyelerden düşüş göstermiştir (Grafik 18). 2012 yılı ve 2013 yılı ilk yarısında reel döviz kurunun tekrar aşırı değerli sayılabilecek seviyelere gelmesi uygulanan politikalarla engellenmiştir. 2013 yılı Mayıs ayı sonrası dönemde reel döviz kurunda bir değer kaybı yaşansa da, başlangıç noktasında daha önceki finansal dalgalanmalara göre aşırı değerli bölgede olmaması reel döviz kurundaki oynaklığı daha önceki dalgalanmalara göre sınırlandıran unsurlardan biri olmuştur.

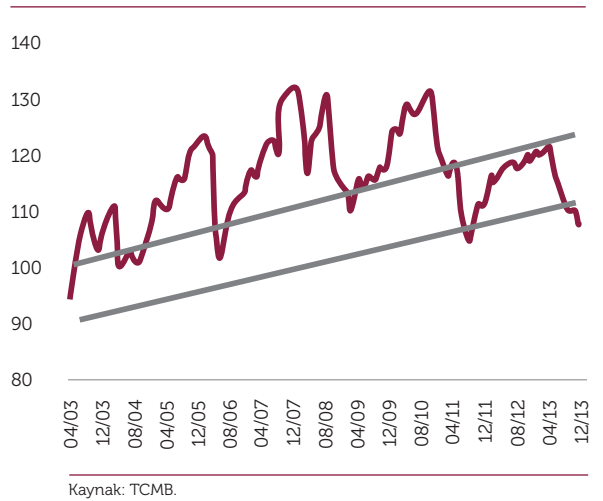
Grafik 16. İhracat ve İthalat Miktar Endeksleri
(Mevsimsellikten Arındırılmış, 2010=100)

Grafik 17. Cari İşlemler Dengesi
(12 Aylık Birikimli, Milyar ABD Doları)

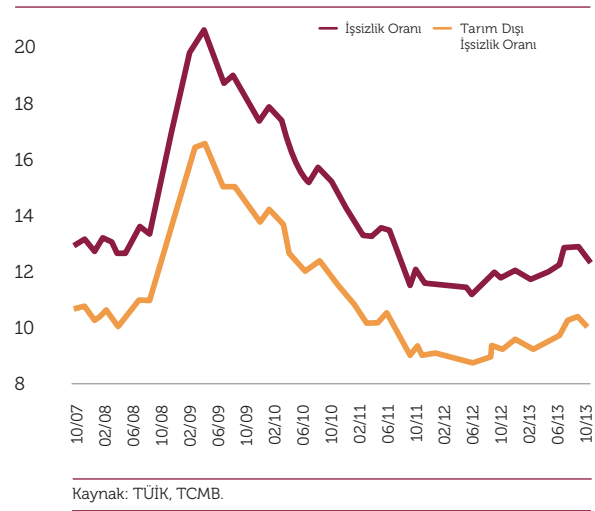

Grafik 18. Reel Efektif Döviz Kuru Endeksi
(TÜFE Bazlı, 2003=100)

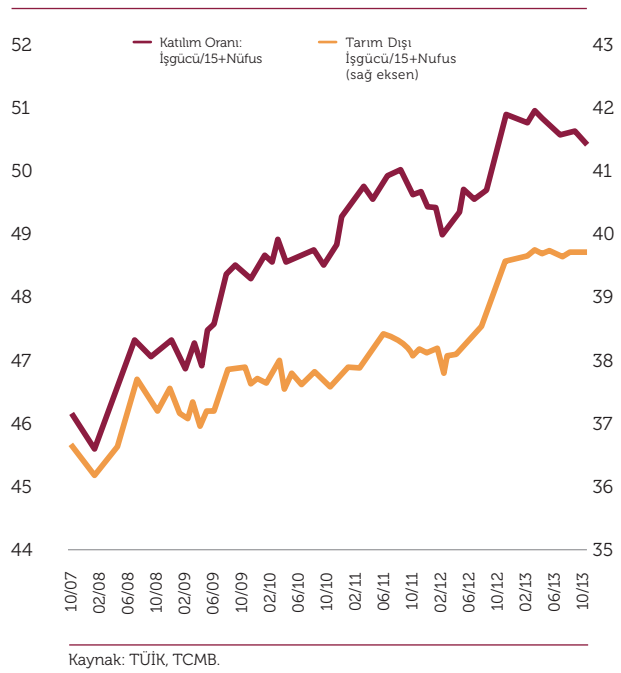

2013 yılında işsizlik oranlarının genel olarak artış eğilimi sergilediği görülmektedir (Grafik 19). İşsizlik oranlarındaki artış tarım dışı istihdamın bir önceki yıla göre zayıf seyretmesinden kaynaklanmıştır. Tarım dışı istihdamın alt sektörlerine bakıldığında, sanayi ve hizmetler istihdamında Mayıs ayına kadar olan dönemde gözlenen artış Haziran ayından itibaren yerini gerilemeye bırakmıştır. İnşaat istihdamı ise üçüncü çeyrekte toparlanmasına rağmen 2013 yılının genelinde zayıf bir görünüm sergilemiştir. İşgücüne katılım oranlarında da istihdama paralel bir hareket gözlenmiştir (Grafik 20).

Grafik 19. İşsizlik Oranları
(Yüzde, Mevsimsellikten Arındırılmış)

Grafik 20. Toplam ve Tarım Dışı İşgücünün 15+ Nüfusa Oranı
(Mevsimsellikten Arındırılmış)

2.2. Para Politikasının Operasyonel Çerçevesi

2.2.1. Türk Lirası Likidite Yönetimi

2012 yılının sonuna doğru Avrupa Merkez Bankası (AMB)'nin aldığı destekleyici kararlar Euro Bölgesi'ne dair risklerin görece olarak azalması ve ROM'un daha etkili bir şekilde devreye girmesi geniş faiz koridoruna olan ihtiyacı azaltmıştır. Dolayısıyla TCMB, gecelik borç verme faiz oranını düşürmek suretiyle faiz koridorunu kademeli olarak daraltırken piyasaya verilen fonlama miktarını artırarak para piyasası faiz oranlarının koridorun alt sınırına yakın seyretmesini sağlamıştır.

2012 yılının son döneminden itibaren sermaye girişlerindeki güçlenme, kredilerde gözlenen canlanma ve Türk lirası üzerinde oluşan değerlendirme baskısı TCMB'nin makro finansal risklere odaklanmasına yol açmıştır. TCMB, böyle bir ortamda bir taraftan faiz oranlarının düşük tutulmasının diğer taraftan da makro ihtiyati tedbirlere devam edilmesinin yerinde olacağını değerlendirerek 2013 yılının ilk çeyreğinde kısa vadeli faiz oranlarını indirirken zorunlu karşılıklar uygulamasında sıkılaştırıcı yönde ölçülü adımlar atmıştır.

2013 yılının ilk aylarında yurt içi nihai talepte sağlıklı bir toparlanmanın olduğu ve ihracatın zayıf küresel büyümeye rağmen güçlü seyrettiği gözlenmiştir. Sermaye akımlarında artan oynaklığa karşı ROM'un etkinliği kademeli olarak artırılmış ve mekanizmanın dengeleyici özelliğinin geniş faiz koridoruna olan gereksinimi azaltması nedeniyle gecelik borç verme faiz oranı indirilmeye devam edilmiştir.

Nisan ayından itibaren finansal istikrara dair riskleri dengelemek amacıyla, bir yandan faiz oranları düşük tutulurken diğer yandan brüt döviz rezervlerini artırıcı yönde makro ihtiyati tedbirlere devam edilmiştir. Bu doğrultuda, Nisan ve Mayıs aylarında kısa vadeli faizlerde indirimle gidilirken rezerv opsiyonu katsayıları artırılmaya devam edilmiştir.

Mayıs ayının sonundan itibaren küresel düzeyde para politikalarına ilişkin artan belirsizlik karşısında TCMB, sermaye akımlarındaki oynaklığı da dikkate alarak temkinli bir para politikası uygulamaya başlamıştır. Bu doğrultuda TCMB, Haziran ayından itibaren piyasayı ihtiyacının altında fonlamış ve Haziran ayında toplam dört gün EPS uygulanmıştır.

İşlenmemiş gıda grubundaki fiyat artışları, petrol fiyatlarındaki yükseliş ve döviz kurunda gözlenen oynaklığın fiyatlamada davranışları üzerindeki olumsuz etkilerini önleme ve referans değerinde seyreden kredi artış hızını sınırlama ihtiyacı Temmuz ayında ölçülü bir parasal sıkılaştırmaya gidilmesini gerektirmiştir. Fiyat istikrarını sağlamak ve finansal istikrarı desteklemek amacıyla faiz koridorunun üst

sınır yüzde 6,5'ten yüzde 7,25'e, açık piyasa işlemleri çerçevesinde piyasa yapıcısı bankalara repo işlemleri yoluyla tanınan borçlanma imkânı faiz oranı ise yüzde 6'dan yüzde 6,75'e yükseltilmiştir.

TCMB, hedefin üzerinde seyreden enflasyon göstergelerinin fiyatlamada davranışları üzerindeki olumsuz etkilerini sınırlamak amacıyla Temmuz ayında da EPS uygulamasını sürdürmüş ve toplam 5 günü EPS günü olarak ilan etmiştir.

24 Temmuz 2013 tarihinden itibaren EPS uygulanan günlerde piyasa yapıcısı bankalara repo imkanı üzerinden fonlama yapılmayacağı duyurulmuş ve bu uygulama ile EPS günlerinde bankalararası gecelik faiz oranlarının üst banda yakın seviyelerde oluşması sağlanmıştır.

Ağustos ayında EPS'nin etkinliğini artırmak amacıyla gecelik borç verme faiz oranı yüzde 7,25'ten yüzde 7,75'e yükseltilerek faiz koridoru yukarı yönlü genişletilmiştir. Bu dönemde, etkin likidite yönetimi ile para piyasasında oluşan kısa vadeli faizlerin faiz koridorunun üst sınırına yakın gerçekleşmesi sağlanmıştır.

Ağustos ayından itibaren küresel düzeyde para politikalarına dair belirsizliklerin yurt içi piyasalara yansımalarının sınırlandırılması açısından Türk lirası likidite politikasındaki öngörülebilirliğin artırılmasına karar verilmiştir.

Yılın üçüncü çeyreğinde TCMB piyasaya döviz satım ihaleleri yoluyla döviz likiditesi sağlamaya devam etmiştir. Bu gelişmenin de etkisiyle piyasadaki Türk lirası likidite açığı artış göstermiştir. TCMB'nin bu çeyrekte piyasaya likidite sağlarken, bir hafta vadeli repo payını azaltması, gecelik ve aylık vadede sağladığı fonlamanın toplam fonlama içindeki payının artmasına neden olmuştur. Bu gelişmelere paralel olarak TCMB ortalama fonlama faizi ile BIST bankalararası gecelik repo faizleri yükselmiştir.

TCMB, 2013 yılının ikinci yarısından itibaren döviz kuru oynaklığında gözlenen yükselişe bağlı olarak enflasyon göstergelerinin hedefin üzerinde seyredeceği öngörüsü üzerine bu durumun fiyatlamada davranışları üzerindeki etkilerinin sınırlandırılması için temkinli duruşun güçlendirilmesine ve para piyasası faiz oranlarındaki oynaklığın azaltılmasına karar vermiştir. Bu amaçla 19 Kasım 2013 tarihli PPK toplantısında bir ay vadeli repo ihalelerine son verilmiştir. Böylelikle, bankalararası para piyasasındaki gecelik faiz oranlarının, faiz koridorunun üst bandına yakın seviyelerde oluşması amaçlanmıştır.

17 Aralık 2013 tarihinde bir hafta vadeli miktar repo ihalesi ile sağlanan fonlamanın azami stok tutarı 10 milyar Türk lirasından 6 milyar Türk lirasına

indirilmiştir. Bununla birlikte piyasa yapıcısı bankalara sağlanan toplam fonlama imkânı, bankaların Hazine ihalelerinden aldıkları DİBS'lerin ihraç değerinin yüzde 7'sinden yüzde 2'sine indirilmiş, böylece piyasa yapıcısı bankalara tanınan fonlama imkânı yaklaşık 23 milyar Türk lirasından 6,5 milyar Türk lirasına düşürülmüştür.

Tablo 1. Açık Piyasa İşlemlerine İlişkin Kararlar

	Bir Ay Vadeli Repo İhaleleri (Her Bir İhale Günlerinde Miktarına İlişkin Fonlama Tutarı (Milyar TL)	Üst Sınır, Milyar TL*
22 Ocak 2013	0,2-6,5	3,0
19 Şubat 2013	0,2-6,5	2,5
26 Mart 2013	0,2-6,5	1,0
16 Nisan 2013	0,2-6,5	1,0
16 Mayıs 2013	0,2-9,0	0,5
18 Haziran 2013	0,2-9,0	0,5
23 Temmuz 2013	0,2-	

* 19 Kasım 2013 tarihli karar ile bir ay vadeli repo ihalelerine son verilmiştir.

2.2.2. Döviz Kuru Politikası

2013 yılında dalgalı döviz kuru rejimi uygulamasına devam edilmiştir. Dolayısıyla, döviz kurları piyasadaki arz ve talep koşulları tarafından belirlenmektedir. Uygulanmakta olan kur rejiminde TCMB'nin nominal veya reel herhangi bir kur hedefi bulunmamaktadır. Ancak, TCMB, finansal istikrara yönelik riskleri sınırlamak amacıyla Türk lirasının aşırı değerlenmesine veya aşırı değer kaybına karşı kayıtsız kalmamaktadır.

Mayıs ayından sonra birçok gelişmekte olan ülkenin döviz piyasasında olduğu gibi, Ülkemiz döviz piyasasında da zaman zaman oynaklığın arttığı gözlenmiştir. Söz konusu oynaklığın fiyat istikrarı ve finansal istikrar üzerindeki olası etkilerini gidermek amacıyla, temel olarak açık piyasa işlemlerinin kullanıldığı kısa süreli EPS uygulamasına başlanmıştır. Ayrıca, gerekli görülen günlerde sterilize edilmemiş (etkili) gün içi döviz satım ihalelerine başlanabileceği duyurulmuştur.

Bu çerçevede, 11 Haziran 2013 tarihinden itibaren gerekli görülen günlerde, her bir ihalede satımı yapılacak tutarın 50 milyon ABD doları olduğu gün içi döviz satım ihalelerine başlanmıştır. 20 Haziran 2013 tarihinden itibaren gün içi ihalelerde satımı yapılacak tutarın, her bir ihale için TCMB tarafından belirlenip ilan edilmesine, gelen tekliflerin ihale miktarına kadar olan kısmının tamamının karşılanmasına karar verilmiştir.

18 Haziran 2013 tarihli PPK kararı doğrultusunda, Kurul tarafından belirlenen sınırlar içinde politika faizinden fonlama yapılan günlerde sadece bir kez gün içi döviz satım ihalesi düzenleneceği duyurulmuştur. Bu doğrultuda, 24 Haziran 2013 tarihinden itibaren döviz satım ihalelerinde satımı yapılacak tutar en az 150 milyon ABD doları olarak belirlenmiştir. 2 Temmuz 2013 tarihinde döviz satım ihale tutarı en az 50 milyon ABD dolarına, toplam ihale tutarının yüzde 20'si olan her bir bankanın ihalede verebileceği en yüksek teklif tutarı ise ihale tutarının yüzde 10'una düşürülmüştür.

24 Temmuz 2013 tarihinden itibaren EPS yapılan günlerde döviz satım ihalesi düzenlenmesine son verilmiştir.

1 Ağustos 2013 tarihinden itibaren gün içi döviz satım ihalelerinin saati 16.30 olarak değiştirilmiştir.

21 Ağustos 2013 tarihli duyuruda, ikinci bir açıklamaya kadar EPS'nin her gün uygulanacağı ve minimum satış tutarının 100 milyon ABD doları olacağı duyurulmuştur.

22 Ağustos 2013 tarihinden itibaren kalan EPS günlerinin her birinde saat 16.30'da yapılacak döviz satım ihalelerinin her biri için geçerli olacak güncel minimum satış tutarının saat 10.30'da ilan edileceği, duyurulan minimum satış tutarının bilgisinin gerekli görülmesi halinde gün içinde bir kereyi aşmamak kaydıyla yukarı yönde güncellenebileceği, EPS döneminde en son duyurulan minimum satış tutarının EPS gününü takip eden ilk normal gün için de geçerli olacağı duyurulmuştur.

20 Eylül 2013 tarihinden itibaren döviz satım ihale tutarı en az 20 milyon ABD doları olarak değiştirilmiştir.

11 Aralık 2013 tarihinden itibaren düzenli fonlama yapılan günlerde açılacak döviz satım ihale tutarı en az 50 milyon ABD doları olarak değiştirilmiştir.

20 Aralık 2013 tarihinde döviz kurlarında aşırı oynaklık gözlenen günlerde saat 16.30'da yapılan döviz satım ihalesi tutarının minimum tutarın 10 katına kadar artırılabileceği duyurulmuştur.

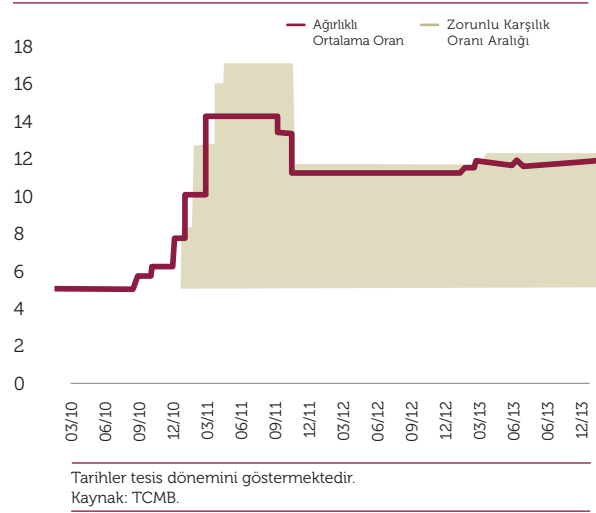
24 Aralık 2013 tarihinden itibaren Aralık ayında döviz satım ihale tutarının her gün için minimum 450 milyon ABD doları, 2014 yılının Ocak ayında ise her gün için minimum 100 milyon ABD doları olmasının, böylelikle 2014 yılı Ocak ayının sonuna kadar en az 6 milyar ABD doları satım yapılmasının planlandığı duyurulmuştur.

2.2.3. Zorunlu Karşılık Oranları

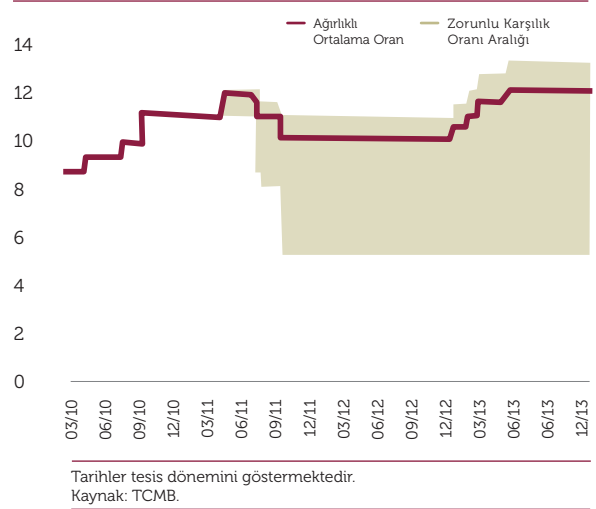
TCMB, para politikası aracı ve makro ihtiyati bir araç olarak zorunlu karşılıkları kullanmaya devam etmektedir. Bankacılık sisteminin yükümlülüklerinin vadesinin uzamasını teşvik etmek amacıyla, 2013 yılı içinde zorunlu karşılık oranlarında değişiklik yapılmıştır. Türk lirası zorunlu karşılık oranları 1 yıla kadar olan vadelerdeki yükümlülükler için kademeli olarak 0,5 puan artırılmıştır (Grafik 21). Yabancı para zorunlu karşılık oranları 1 yıla kadar vadelerdeki mevduat ile 1 ve 3 yıla kadar uzun vadeli diğer yükümlülükler için kademeli olarak 0,5 puan artırılmıştır (Grafik 22). Söz konusu düzenlemeler ile Türk lirası ve yabancı para ağırlıklı ortalama zorunlu karşılık oranları sırasıyla yüzde 11 ve yüzde 11,9 seviyesine yükselmiştir.

Zorunlu karşılıkların daha sade bir yapıya kavuşturulması amacıyla 25 Aralık 2013 tarihinde 28862 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2013/15 sayılı Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğ ile para politikası üzerinde doğrudan etkisi bulunmayan ve operasyonel süreçlerin etkinliğini azaltan küçük tutarlı birçok kalem zorunlu karşılık yükümlülüğü kapsamı dışına çıkarılmıştır. Böylelikle, zorunlu karşılığa tabi yükümlülüklerin hesaplanmasında yurt içi pasif toplamından belirli kalemlerin indirilmesi yöntemi yerine, doğrudan zorunlu karşılığa tabi kalemlerin dikkate alınması şeklinde bir yaklaşım benimsenmiştir. Söz konusu düzenlemeler 17 Ocak 2014 tarihli yükümlülük cetvelinden itibaren geçerlidir.

Grafik 21. Türk Lirası Zorunlu Karşılık Oranları (Yüzde)

Grafik 22. Yabancı Para Zorunlu Karşılık Oranları (Yüzde)

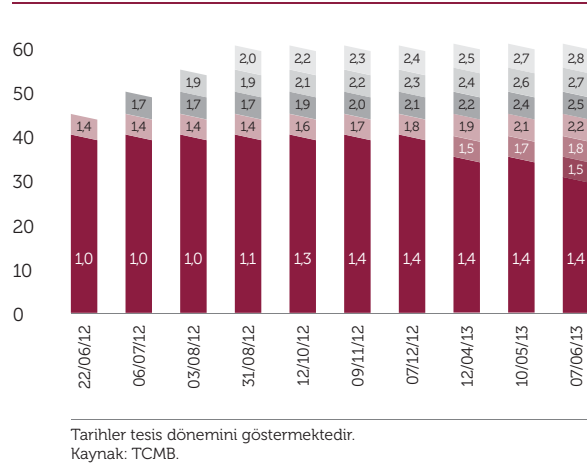
Kredi hacminde son dönemlerde meydana gelen artış ve özellikle bireysel taşıt kredisinde bankacılık sektörünün çok üzerinde gerçekleşen kredi büyümesi ile bankacılık sektörü dışı kredi kanallarının takibinin finansal istikrar açısından önemi dikkate alınarak finansman şirketleri 2013/13 sayılı Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğ ile 6 Aralık 2013 yükümlülük döneminden itibaren zorunlu karşılık kapsamına alınmıştır. Ayrıca 2013/14 sayılı Tebliğ ile bankalar uygulamasında olduğu gibi söz konusu şirketlere de ROM ile Türk lirası zorunlu karşılıkların döviz ve altın olarak tutulabilmesi imkânı sağlanmış ve finansman şirketlerinin 4 Ekim 2013 tarihinden önce oluşan yükümlülükleri vadeleri sonuna kadar zorunlu karşılık yükümlülüğünden muaf tutulmuştur.

2013 yılında hem kuruluş aşamasını tamamlamak hem de ROM'un etkinliğini artırmak amacıyla döviz rezerv opsiyonu oranlarına yüzde 30-35 ve yüzde 35-40 basamakları ilave edilmiş ve ilk dilim hariç diğer dilimlerde ROK kademeli olarak yükseltilmiştir. Bu dönemde altın rezerv opsiyonu oranlarına ise yüzde 15-20 basamağı ilave edilmiş ayrıca altın ROK'ları Mart ve Nisan aylarında ilk dilim hariç diğer dilimlerde 0,1 puan artırılmıştır. 2013 yılı sonu itibarıyla döviz ve altın rezerv opsiyonunun son dilimine denk gelen katsayılar sırasıyla 2,8 ve 2,5 düzeyindedir (Grafik 23 ve Grafik 24).

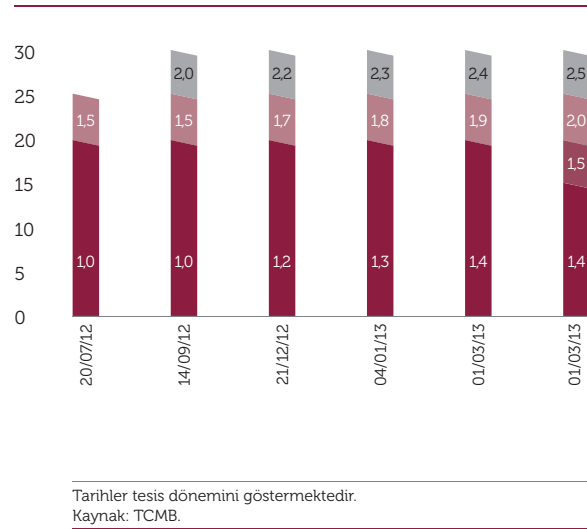
Bankalar, ROM imkânlarından büyük ölçüde ve istikrarlı olarak yararlanmaktadır. 20 Aralık 2013 tesis tarihi itibarıyla, sektör genelinde döviz imkânının kullanım oranı yüzde 89, altın imkânının kullanım oranı yüzde 84 olarak gerçekleşmiştir. Öte yandan, bankalar kıymetli maden depo hesapları için de standart altın tesis edebilmekte olup, söz konusu imkânın kullanım oranı yüzde 74 dolayındadır.

Bankaların borçluluk düzeyini sınırlamayı amaçlayan kaldıraç dayalı zorunlu karşılık uygulaması 2013 yılında izleme amaçlı uygulamaya konmuş olup 2015 yılı son çeyreğine kadar kademeli olarak genişletilecek, borçlanma oranları aşırı düzeylere çıkan bankalara ek zorunlu karşılık uygulanacaktır. Sektörün kaldıraç oranı 2013 yılında yüzde 75 dolaylarında gerçekleşmiştir. Düzenleme gereği 2013 yılı son çeyrek ortalama kaldıraç oranı yüzde 3 ile 3,5 arasında kalan bankalar 2014 yılı ikinci çeyreğinden itibaren üç kademe 1-2 puan aralığında ilave olarak zorunlu karşılık tesis edecektir.

Grafik 23. Zorunlu Karşılıkların Döviz Olarak Tesis Edilebilmesine İlişkin ROK'lar

Grafik 24. Zorunlu Karşılıkların Altın Olarak Tesis Edilebilmesine İlişkin ROK'lar

2.2.4. İhracat Reeskont Kredileri

İhracat reeskont kredileri, döviz üzerinden düzenlenmiş senetlerin reeskonta kabulü suretiyle Türk lirası olarak Türkiye İhracat Kredi Bankası A.Ş. (Türk Eximbank) ve ticari bankalar aracılığıyla kullanılmakta, TCMB'ye geri ödemeleri ise döviz cinsinden yapılmaktadır.

TCMB Kanunu'nun 45'inci maddesinde yapılan değişiklikle, reeskonta kabul edilecek senetler için öngörülen 120 günlük vade sınırlaması kaldırılmış ve ticari senet türleri, imzalardan biri yerine geçebilecek teminatlar ile vade dâhil diğer koşulları belirleme yetkisi TCMB'ye verilmiştir.

İhracat reeskont kredilerinin cari açığın azaltılmasına ve TCMB döviz rezervlerinin güçlendirilmesine katkısı göz önünde bulundurularak kredi limitleri 15 Ağustos 2013 tarihinde 6 milyar ABD doları artırılarak 12 milyar ABD dolarına yükseltilmiştir.

Ayrıca ihracat reeskont kredisine ilişkin düzenlemelerde 2013 yılı Ağustos ve Kasım aylarında yapılan değişikliklerle;

- i) Reeskonta kabul edilecek senetler için öngörülen azami 120 günlük vade 240 güne uzatılmıştır.
- ii) Firma bazında kredi limitleri dış ticaret sermaye şirketleri için 120 milyon ABD dolarından 240 milyon ABD dolarına, diğer firmalar için ise 90 milyon ABD dolarından 180 milyon ABD dolarına yükseltilmiş olup, 120 güne kadar vadeli kredi başvurularında bu limitlerin tamamının, 121-240 gün vadeli kredi başvurularında ise en fazla yüzde 50'sinin kullanılabilmesine imkan verilmiştir.
- iii) 120 güne kadar vadeli kullanılan kredilere 1 aylık LIBOR veya EURIBOR faiz oranları, 121-240 gün vadeli kullanılan kredilere ise 6 aylık LIBOR veya EURIBOR faiz oranlarına 20 baz puan faiz farkı eklenmesiyle elde edilen faiz oranlarının uygulanmasına başlanmıştır.
- iv) İhracatçının kredi maliyetini azaltmak amacıyla senetlerde bulunması gereken üç imzadan biri olan ticari bankanın avallisi yerine geçmek üzere devredilebilir banka teminat mektubunun TCMB'ye ibraz edilmesi kaydıyla iki imzalı senetlerle de kredi kullanılmasına başlanmıştır.

2012 yılında 10,5 milyar ABD doları olan ihracat reeskont kredisinin kullanımı, 2013 yılında yaklaşık yüzde 50 artışla, 31 Aralık 2013 tarihi itibarıyla 15,1 milyar ABD dolarına ulaşmış olup, 6,2 milyar ABD doları borç bakiyesi bulunmaktadır.

Sonuç olarak, ihracat reeskont kredileri 2013 yılında TCMB net döviz rezervlerine 12,7 milyar ABD doları katkı sağlamıştır.

2.3. Finansal İstikrara Yönelik Gelişmeler

Küresel kriz sonrasında yürürlüğe konan destekleyici para politikalarının etkisiyle özellikle gelişmiş ülke ekonomilerinden 2013 yılında daha fazla toparlanma sinyali alınmaya başlanmıştır. Buna karşın ABD ekonomisindeki toparlanmanın henüz istikrar kazanmadığı, Euro Bölgesi'nde ise parasal aktarım mekanizmasındaki ve kamu maliyesindeki sorunların halen giderilemediği gözlenmiştir. Ek olarak, küresel kriz sonrasındaki dönemde dünya ekonomisinin itici gücü olan gelişmekte olan ülkelerin büyüme hızlarında son dönemde yavaşlama kaydetmesi de bir risk unsuru olarak öne çıkmıştır.

2013 yılının Mayıs ayında, Fed'den gelen açıklamalar, uygulanan gevşek para politikasının sonuna yaklaşıldığı algısını yaratarak küresel düzeyde tüm finansal varlıklarda yeniden fiyatlamaya hareketine yol açmıştır. Nitekim uzun vadeli ABD tahvil getirilerinde önemli artışlar gözlenmiş; gelişmekte olan ülkelere sermaye çıkışları yaşanmış; bu ülkelerin para birimleri değer kaybederken tahvil getirileri yükselmiştir. Fed'in Eylül ayındaki toplantısında beklentilerin aksine tahvil alımlarına devam etme yönünde karar alınması, ABD para politikasındaki normalleşmenin bir süre daha ötelenmesini göstermiştir. Buna bağlı olarak takip eden haftalarda piyasalardaki oynaklık azalmış, gelişmekte olan ülkelerin döviz ve tahvil piyasalarındaki kayıplar da kısmen telafi edilmiştir. Fed'in tahvil alımlarını azaltmaya başlamasıyla yılın son ayında piyasa oynaklığına bir miktar artış göstermiştir. Para politikasındaki normalleşme sürecinin piyasalar üzerindeki etkilerinin 2014'te devam etmesi beklenmektedir.

2013 yılı ikinci çeyreğinden itibaren küresel para politikalarına ilişkin artan belirsizlikler, Türkiye'nin de içinde olduğu gelişmekte olan ülkelere sermaye çıkışları yaşanmasına neden olmuştur. Finans ve finans dışı sektörlerin dış borçlanmalarında herhangi bir sorun yaşanmamasına rağmen, Türkiye'ye yönelik portföy akımlarında yaşanan bu oynaklığın, 2011 yılında Avrupa krizi sırasında yaşanan oynaklıktan daha fazla olduğu görülmüştür.

Cari işlemler açığı, ulusal ekonominin sermaye hareketlerine karşı duyarlılığını artırmaktadır. 2013 yılının ilk çeyreğinden itibaren yurt içi talepteki canlanmaya bağlı olarak artan ithalat talebi ile cari işlemler açığında bir miktar bozulma görülse de, bu bozulmada altın ticareti önemli rol oynamıştır. Altın hariç cari işlemler açığındaki düzelmeye önümüzdeki dönemde devam etmesi beklenmektedir. Cari işlemler açığının finansmanında, portföy akımları dışındaki unsurların önemli bir değişim göstermemiş olması, finansmana ilişkin endişeleri azaltmaktadır.

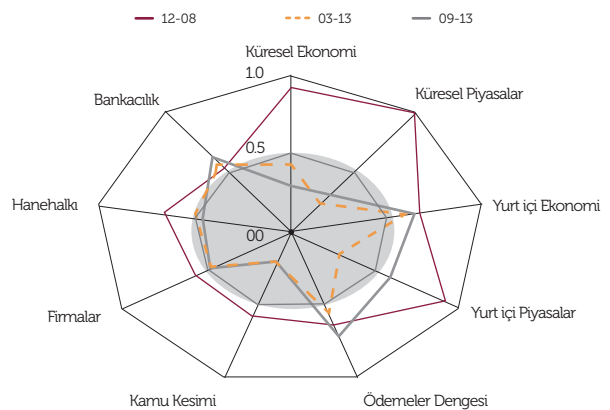
Finansal sistemin sağlamlığını artırmak ve döngüsel hareketlere duyarlılığını azaltmak amacıyla, TCMB ve diğer ilgili otoriteler gerekli görülen yapısal tedbirleri almaya devam etmektedir. Bu doğrultuda finansman şirketleri zorunlu karşılık kapsamına alınmış, ihracat reeskont kredilerinin kullanımını artıracak düzenleme değişikliklerine gidilmiştir. Daha önce ilan edildiği üzere, mevcut

durumda izleme evresinde olan kaldırıca bağlı zorunlu karşılık uygulaması da 2014 yılından itibaren hayata geçirilecektir. Bu dönemde Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK) yurt içi tasarrufların artırılması ve tasarrufların üretken alanlara yönlendirilmesi amacı doğrultusunda bireysel kredilerdeki artışı sınırlayarak kredilerin dağılımını firma kredileri lehine çevirebilecek bir takım düzenlemeler yapmıştır. BDDK, yurt içi mevzuat ve düzenlemelerin Basel III'e uyumlaştırılmasına yönelik çalışmalarına devam etmektedir. Bu düzenlemeler bankacılık sisteminin sermaye yapısının şoklara karşı dayanıklılığını artıran ve kredilerin döngüsel oynaklığını azaltan özellikleriyle finansal istikrar açısından önem taşımaktadır.

Mevduat dışı fonlama miktarını son dönemde önemli ölçüde artıran ve kredi-mevduat oranı yüzde 110'un üzerine çıkan Türk bankacılık sektörü, Mayıs sonrası süreçte dış borçlarını uygun maliyetlerle yenileyebilmiştir. Sektörün yabancı para likit aktifleri, kısa vadeli dış borçlarının yansına yakınına karşılayacak düzeyde bulunmakta, bu durum sektörün kısa vadeli dış şoklara karşı dirençli bir mali bünyeye sahip olduğunu göstermektedir.

Finansal istikrarın makro gösterimi incelendiğinde, son altı aylık süreçte, küresel ekonomi olumlu yönde gelişirken, küresel piyasalarda sınırlı bir kötüleşme söz konusudur (Grafik 25). Aynı dönemde küresel sermaye akımlarındaki oynaklığa bağlı olarak kur ve faiz oranlarındaki oynaklığın da arttığı gözlenmiştir. Bununla birlikte, hanehalkında görülen iyileşmenin yanı sıra firmalar ve bankacılık sektöründeki olumlu görünüm korunmuştur.

Grafik 25. Finansal İstikrarın Makro Gösterimi^{1,2}

(1) Merkeze yaklaşma ilgili sektörün finansal istikrara yaptığı katkının olumlu yönde arttığını ifade etmektedir. Analiz her bir alt sektörün kendi içinde tarihsel olarak karşılaştırılmasına yöneliktir. Sektörler arası karşılaştırma, yalnızca merkeze göre bulunulan konumda meydana gelen değişimin yönü çerçevesinde yapılabilir.

(2) Finansal istikrarın makro gösteriminde kullanılan metodoloji için bkz. Finansal İstikrar Raporu 13, Kasım 2011-Özel Konu IV.10.

2.4 Finansal Altyapı

2.4.1 Ödeme Sistemleri Konusunda TCMB'nin Organizasyon Yapısında Değişiklik

6493 sayılı "Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun"un 27 Haziran 2013 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmesiyle birlikte, TCMB'nin bu alandaki görev ve sorumlulukları artmıştır. Söz konusu görev ve sorumlulukları daha etkin bir şekilde yerine getirebilmek amacıyla Banka organizasyon yapısında değişikliğe gidilmiş ve bu alandaki faaliyetleri tek elden yürütebilmek için 4 Kasım 2013 tarihinde Ödeme Sistemleri Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Ödeme Sistemleri Genel Müdürlüğü; Düzenleme ve Gözetim Müdürlüğü, Ödeme İşlemleri Müdürlüğü, Ödeme Sistemleri İşletim Müdürlüğü ile Araştırma ve İş Geliştirme Müdürlüğünden oluşmaktadır.

2.4.2 TCMB Ödeme Sistemleri Yeniden Yapılandırma Projeleri

TCMB Ödeme Sistemleri Yeniden Yapılandırma Projeleri kapsamında 2012 yılında devreye alınan Katılımcı Arayüz Sistemi (KAS), İhale Sistemi (İhS) ve Müşteriler Arası Türk Lirası Aktarım Sistemini takiben, EFT Sisteminin 3. kuşağı olan Bankalar Arası Türk Lirası Aktarım Sistemi ile Elektronik Menkul Kıymet Transfer ve Mutabakat Sisteminin 2. kuşağı proje planına uygun şekilde 12 Temmuz 2013 tarihinde hizmete alınmıştır.

Bu kapsamda, katılımcıların bağlantılarının yönetildiği KAS bileşeni hizmete alınan yeni sistemler kapsamında yeniden yapılandırılmış, şifreleme ve sayısal imza amacıyla kullanılan sertifikaların yönetildiği altyapı yenilenmiş, olağanüstü durumlarda destek sağlayacak Acil Durum Uygulama Paketi tüm işlemleri kapsayacak şekilde güncellenmiş ve sistem katılımcılarının banka ve şube bilgilerinin güncellenip yayımlandığı Genel Ağ üzerinde hizmet veren yeni bir ortam geliştirilmiştir.

TCMB'nin kendi kaynakları ile geliştirilen projelerin sonucunda, TCMB Ödeme Sistemlerinin teknik ve uygulama altyapısı bütünüyle yenilenerek yeni işlevlerle donatılan, daha modern, esnek ve modüler sistemlere geçiş sağlanmıştır. Sistemlerin TCMB kaynaklarıyla geliştirilmiş olması sayesinde sorunlara müdahale ve çözüm süreleri azalacağından iş sürekliliğinin artacağı, gereksinim ve değişiklik isteklerinin daha düşük maliyetle ve daha hızlı karşılanacağı, yeni sistemlerin ve iş akışlarının daha işlevsel ve verimli biçimde tasarlanabileceği değerlendirilmektedir.

2.4.3. TCMB Ödeme Sistemleri Kullanım İstatistikleri

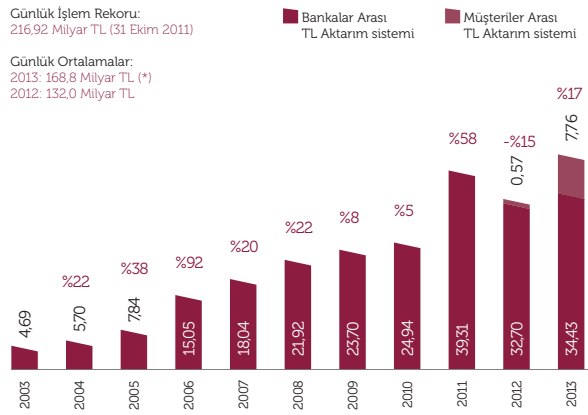
Bankalar Arası Türk Lirası Aktarım Sistemi ve Elektronik Menkul Kıymet Transfer ve Mutabakat Sisteminden geçen işlemlerin tutarı 2013 yılı için toplam 34,43 trilyon Türk lirası olmuştur. Şimdiye kadar en yüksek günlük işlem tutarı 216,92 milyar Türk lirası olup, 31 Ekim 2011 tarihinde gerçekleşmiştir ve 2012 yılında olduğu gibi 2013 yılında da bu tutar aşılamamıştır (Grafik 26). 2013 yılı günlük ortalama işlem tutarı 137,76 milyar Türk lirası olarak gerçekleşmiştir. Sistemde 2013 yılında yaklaşık 2,4 milyon adet işlem gerçekleşmiş ve günde ortalama 9.991 adet mesaj işlenmiştir. 2013 sonu itibarıyla günlük en yüksek işlem adedine 21 Aralık 2013 tarihinde 18.936 işlemle ulaşılmıştır.

7 Aralık 2012 tarihinde işleme geçmiş olan Müşteriler Arası Türk lirası Aktarım Sisteminden 2013 yılında geçen mesajların toplam tutarı 776 trilyon Türk lirası olmuştur. En yüksek günlük işlem tutarı 28 Haziran 2013 tarihinde 64 milyar Türk lirası olup, günlük ortalama işlem tutarı 31,05 milyar Türk lirası olarak gerçekleşmiştir. Sistemde 2013 yılında 229,56 milyon adet işlem gerçekleşmiş ve günde ortalama 918.276 adet mesaj işlenmiştir. 2013 sonu itibarıyla günlük en yüksek işlem adedine 16 Aralık 2013 tarihinde 2.211.320 adet işlemle ulaşılmıştır (Grafik 27).

İhS'den 635.850 adet mesaj işlenmiştir.

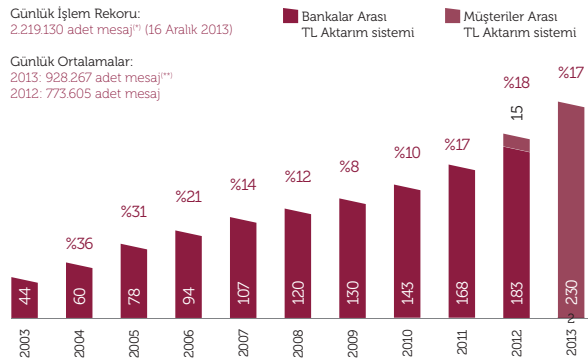
TCMB Ödeme Sistemleri'nde 2013 yıl sonu itibarıyla katılımcı sayısı 50'dir.

Grafik 26. TCMB Ödeme Sistemlerinden Geçen Toplam Ödeme Tutarı (Trilyon TL)

(*) 137,76 milyar TL Bankalar Arası TL Aktarım Sisteminden ve 31,05 milyar TL Müşteriler Arası TL Aktarım Sisteminden geçen ödemelerdir.
Kaynak: TCMB.

Grafik 27. TCMB Ödeme Sistemlerinden Geçen Toplam Mesaj Adedi (Milyon Adet)

(*) 2.211.320 adet Müşteriler Arası TL Aktarım Sisteminden ve 7810 adet Bankalar Arası TL Aktarım Sisteminden geçen işlemlerdir.
(**) 918.276 adet Müşteriler Arası TL Aktarım Sisteminden ve 9.991 adet Bankalar Arası TL Aktarım Sisteminden geçen işlemlerdir.
Kaynak: TCMB.

2.4.4. Çek Takas Sistemi

TCMB tarafından yayımlanan Yönetmelik uyarınca kurulan Bankalararası Takas Odaları Merkezi (BTOM) faaliyetlerini, TCMB gözetiminde Ankara ve İstanbul Takas Odalarında yürütmektedir.

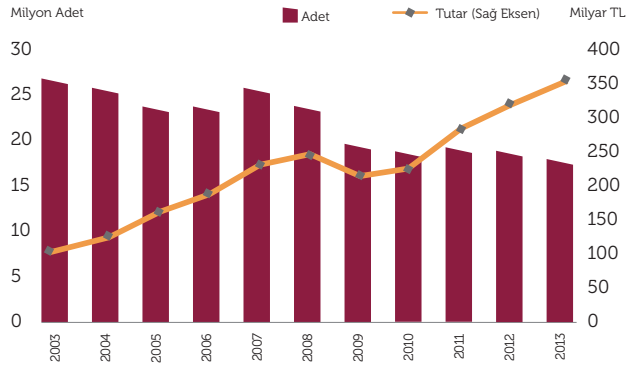
Ödeme sistemleri arasında önemli bir yer tutan çek takası faaliyetlerinin kesintisiz ve sorunsuz bir şekilde hizmet verebilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu çerçevede, sunulan hizmetin kalitesinin ve etkinliğinin artırılabilmesi amacıyla teknolojik gelişmeler ve ihtiyaçlar takip edilmekte ve gerekli iyileştirmeler yapılmaktadır.

Bankalararası takas odalarında hesaplaşmaya tabi tutulan çek adet ve tutarları 2012 yılında sırasıyla 18,5 milyon adet ve 316,8 milyar Türk lirası olarak gerçekleşmişken, 2013 yılında işlem bazında 17,2 milyon adet ve tutar bazında 349,9 milyar Türk lirası olmuştur (Grafik 28).

2.4.5. Ödeme Sistemleri Alanında Mevzuata İlişkin Gelişmeler

Ödeme sistemlerine ve ödeme hizmetlerine ilişkin hukuki altyapının uluslararası standartlar ve AB müktesebatı ile uyumlu olacak şekilde yeniden düzenlenmesine katkıda bulunmak amacıyla 2008 yılı Türkiye Ulusal Programı'nda hazırlama sorumluluğu TCMB'ye verilen "Ödeme Sistemleri ve Hizmetleri ile Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun Tasarısı Taslağı ve Gereçesi" çalışmaları sürdürülmüş, bu çalışmalar sonucunda 6493 sayılı "Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun", 27 Haziran 2013 tarih ve 28690 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Ayrıca anılan Kanun'a ilişkin yönetmelik çalışmalarına devam edilmiştir.

Grafik 28. Bankalararası Takas Odalarında Hesaplaşmaya Tabi Tutulan Çekler

Kaynak: BTOM.

2.5. Risk Merkezi Faaliyetlerinin Devri ve Kredi Sicil Sistemi ile Getirilen Yenilikler

2.5.1. TCMB Risk Merkezi Faaliyetlerinin Türkiye Bankalar Birliğine Devri

13 Şubat 2011 tarihli ve 6111 sayılı Kanun ile Türkiye Bankalar Birliği (TBB) nezdinde kurulan Risk Merkezi faaliyetlerini yürütecek olan Kredi Kayıt Bürosu A.Ş. (KKB)'nin TBB adına Risk Merkezi faaliyetlerini 2013 yılının ilk yarısında yürütmeye başlaması konusu takvime bağlanmıştır.

Bu kapsamda, KKB'nin, altyapı hazırlıklarını tamamlamasını takiben, TBB, TCMB ve KKB arasında imzalanan protokole istinaden KKB, 24 Ocak 2013 tarihinde TCMB nezdindeki verileri devralmıştır. TCMB'ye paralel olarak, Ocak, Şubat ve Mart 2013 dönemlerine ilişkin topladığı verilerden üretilen müşteri bazında veriler ve raporların, TCMB verileri ile uyumunun Protokolde öngörüldüğü düzeyde sağlandığının tespitinden sonra, TCMB tarafından KKB'ye Mayıs 2013 içinde nihai veri transferi gerçekleştirilmiştir.

28 Haziran 2013 tarihinde KKB, TBB-Risk Merkezi'nin bilgi paylaşım platformu olarak resmen faaliyete geçmiş, aynı tarih itibarıyla TCMB Risk Merkezi faaliyetleri de sona ermiştir.

2.5.2. Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezi Verilerinin İzlenmesi

TBB-Risk Merkezine ilişkin 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun Ek 1'inci maddesinin 3'üncü fıkrası ile TBB-Risk Merkezi Yönetmeliği'nin 14'üncü maddesinde, TBB-Risk Merkezinin topladığı her türlü bilgiyi, BDDK ile TCMB'ye istenen biçim ve sürede vereceği hüküm altına alınmıştır.

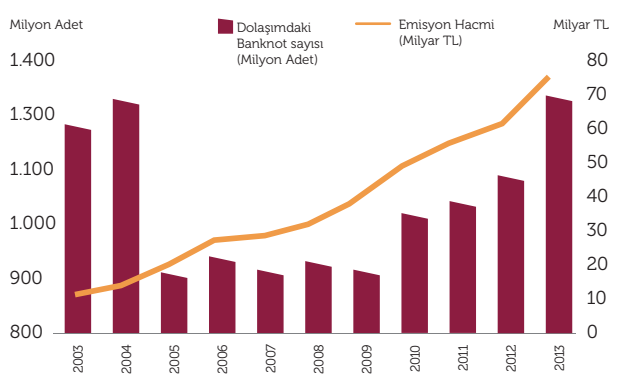
Bu kapsamda, veri ihtiyacının karşılanması için KKB tarafından TBB-Risk Merkezi veri tabanının sorgulanması ve konsolide bazda raporlar oluşturulabilmesine olanak verecek şekilde, bilgi güvenliği sağlanmış bir bilgi paylaşım platformu hazırlanmış ve Kasım 2013'ten itibaren TCMB kullanımına sunulmuştur. Bu çerçevede, TBB-Risk Merkezi verileri izlenmeye ve TCMB analizlerinde etkin bir şekilde kullanılmaya devam edilmektedir.

2.6. Emisyon İşlemleri

2013 yıl sonu itibarıyla emisyon hacmi bir önceki yıla göre yüzde 23,6 oranında artış göstererek 74,8 milyar Türk lirasına ulaşmıştır. Dolaşımdaki banknot sayısı ise yüzde 15,5 oranında artış göstererek 2013 yılı sonunda 1.315,7 milyon adet banknota ulaşmıştır. 2004-2013 döneminde emisyon hacmi yıllık ortalama yüzde 22,1 oranında artış gösterirken, 2005 ve 2009 yıllarında gerçekleştirilen para reformunun birinci ve ikinci aşamaları doğrultusunda üst değerde banknotların tedavüle çıkarılması sonucunda dolaşımdaki banknot sayısı yıllık ortalama yüzde 1,3 artmıştır. (Grafik 29).

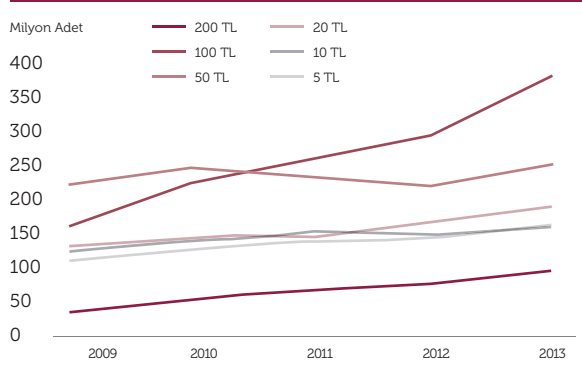
Tedavülden kaldırılan ve 10 yıllık zaman aşımı süresi devam eden banknotlar hariç tutulduğunda, 31 Aralık 2013 tarihi itibarıyla tedavülde 1.211,7 milyon adet banknot bulunmaktadır. 2013 yıl sonu itibarıyla emisyon hacminin kupür dağılımında, adet olarak en yüksek paya sahip olan kupürler 100 ve 50 Türk lirasıdır (Grafik 30). Adet olarak en yüksek paya sahip iki kupürün (100 ve 50 Türk lirasının) toplam içindeki payı ise yüzde 47,2 oranındadır. Tutar olarak en yüksek paya sahip 100 ve 200 Türk lirasının toplam içindeki payları sırasıyla yüzde 50,3 ve yüzde 24,8 seviyesindedir (Tablo 2).

Grafik 29. Emisyon Hacmi ve Dolaşımdaki Banknot Sayısı

Kaynak: TCMB.

Grafik 30. Dolaşımdaki Banknot Sayısı (Milyon Adet)

Kaynak: TCMB.

Tablo 2. 31.12.2013 Tarihinde Tedavülde Bulunan Banknotlar

Kupür	Tutar	% Dağılım	Adet	% Dağılım
200 TL	18.584.779.900,00	24,84	92.923.899,5	7,06
100 TL	37.633.392.750,00	50,30	376.333.927,5	28,60
50 TL	12.240.000.800,00	16,36	244.800.016,0	18,60
20 TL	3.628.668.870,00	4,85	181.433.443,5	13,79
10 TL	1.577.042.985,00	2,11	157.704.298,5	11,99
5 TL	792.679.602,50	1,06	158.535.920,5	12,05
TOPLAM	74.456.564.907,50	99,52	1.211.731.505,5	92,09
Diğer*	358.024.820,25	0,48	104.013.986,0	7,91
GENEL TOPLAM	74.814.589.727,75	100,00	1.315.745.491,5	100,00

(*) Tedavülden Kaldırılan ve 10 Yıllık Zaman Aşımı Süresi Devam Eden Banknotlar

Kaynak: TCMB.

2004 yılında yüzde 2,3 olan "Yıllık Ortalama Emisyon Hacmi/ GSYİH" oranı, 2005 yılında gerçekleştirilen para reformu sonrasında yıllık ortalama yüzde 7,4 oranında artış göstererek 2013 yılında yüzde 4,4 düzeyinde gerçekleşmiştir (Grafik 31).

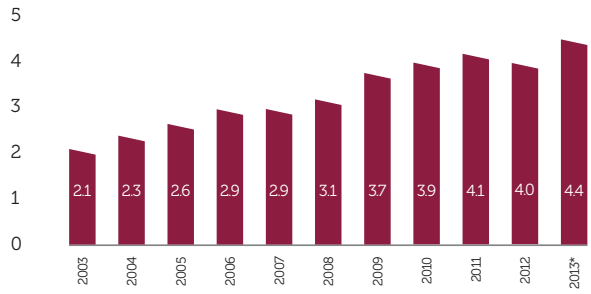
2013 yılında TCMB'nin hizmet verdiği 21 şube, 16 banknot deposu ve 2 vezne merkezinde 267,8 milyar tahsilat, 282 milyar tediye olmak üzere toplam 549,8 milyar Türk lirası tutarında işlem gerçekleştirilmiştir.

TCMB şubelerinin bulunmadığı illerde gerek banknot kalitesinin iyileştirilmesi, gerek piyasanın çeşitli kupür ihtiyacının zamanında karşılanabilmesi amacıyla 16 ilde faaliyette bulunan banknot depolarında 2013 yılında 30,9 milyar Türk lirası tutarında tahsilat, 33,4 milyar Türk lirası tutarında tediye işlemi yapılmıştır. Diğer bir ifadeyle, TCMB'de gerçekleşen toplam işlem hacminin yüzde 11,7'si banknot depolarında gerçekleşmiştir.

2012 yılında faaliyete geçen ve İstanbul Şubesine bağlı olarak hizmet veren Avrupa Yakası Vezne Merkezi 2013 yılında İstanbul ilinin toplam işlem hacminden yüzde 37 pay alırken, aynı dönemde Anadolu Yakası Vezne Merkezinin payı da yüzde 31,1 seviyelerinde gerçekleşmiştir. Söz konusu dönemde, Avrupa Yakası Vezne Merkezi toplam işlem hacminden yüzde 10,7, Anadolu Yakası Vezne Merkezi ise yüzde 9 oranlarında pay almış ve adeta ikinci ve dördüncü büyük şube gibi faaliyet göstermiştir.

E-9 Emisyon Grubu II. tertip 100 Türk lirası, 20 Türk lirası ve 10 Türk lirası banknotlar 24 Aralık 2012 tarihinde tedavüle çıkarılmıştı. E-9 Emisyon Grubu II. tertip 200 Türk lirası, 50 Türk lirası ve 5 Türk lirası banknotlar ise 8 Nisan 2013 tarihinde tedavüle çıkarılmıştır. 5 Türk lirası banknotun hakim rengi "mor" olarak değiştirilmiş olup, söz konusu banknotlar, imzalar ve 5 Türk lirası banknottaki renk değişimi dışında, boyutları, ön ve arka yüz kompozisyonları ile genel nitelik ve görünümleri bakımından I. tertipleriyle tamamen aynıdır.

Grafik 31. Yıllık Ortalama Emisyon Hacminin GSYİH'ye Oranı (Yüzde)

(* 2013 GSYİH verileri 9 aylık verilerin yıllık hale dönüştürülmesiyle elde edilmiştir.
Kaynak: TCMB, TÜİK.

2.7. Döviz Rezerv ve Risk Yönetimi

Türkiye Cumhuriyeti hükümetinin döviz cinsinden olan borçlarına karşılık iç ve dış borç servisini gerçekleştirmek, dışsal şoklara karşı gerekli döviz likiditesini bulundurmak, para ve kur politikası uygulamalarını desteklemek, piyasalara güven vermek gibi amaçlara yönelik olarak tutulan TCMB rezervlerinin yönetimine ilişkin uygulamaların temel dayanağı, 1211 sayılı TCMB Kanunu'nda yer almaktadır. Ayrıca, söz konusu Kanun'la verilen görev ve yetkiye dayanarak Banka Meclisinin, döviz ve altın rezerv yönetimine ilişkin düzenlediği yönetmelikler ve aldığı kararlar da rezerv yönetimi uygulamalarının çerçevesini oluşturmaktadır.

TCMB'de, rezerv yönetiminde karar alma süreci üç aşamalı hiyerarşik bir yapıda oluşturulmuştur. En yüksek karar organı olarak Banka Meclisi, Kanun'da sırasıyla güvenli yatırım, likidite ve getiri olarak sıralanan önceliklere göre hazırlanan Döviz Rezerv Yönetimi Yönetmeliği'ni (Yönetmelik) onaylayarak rezerv yönetimi için genel yatırım kriterlerini belirlemekte, uygulamaya dönük kararların alınması konusunda Yönetim Komitesini ve Döviz Risk ve Yatırım Komitesini (DRYK) yetkilendirmektedir. Banka Meclisince onaylanan Yönetmelik çerçevesinde, Yönetim Komitesinin ve DRYK'nin aldığı kararlar, kurumsal karar alma sürecinin ikinci aşamasını oluşturmaktadır. Bu aşamada, TCMB'nin genel risk toleransını ve yatırım stratejisini yansıtan model portföy belirlenerek karara bağlanmaktadır. Model portföy, TCMB'nin stratejik varlık tahsisine ilişkin tercihlerini göstermekte olup, her yıl sonunda ertesi yıl uygulanmak üzere DRYK tarafından belirlenmekte,

Yönetim Komitesinin onayı ile yürürlüğe konulmaktadır. Yönetmelik ve model portföy ile belirlenen tercih ve kısıtlar çerçevesinde rezerv yönetimi uygulamalarının gerçekleştirilmesi kurumsal karar alma sürecinin üçüncü ve son aşamasını oluşturmaktadır. Rezerv yönetimi uygulamaları, görevler ayrılığı ilkesine göre oluşturulan bir organizasyon yapısı içerisinde gerçekleştirilmektedir. Buna göre, rezerv yönetimi faaliyetleri Döviz İşlemleri Müdürlüğü'nce yürütülürken, rezerv yönetimine ilişkin risk yönetimi Döviz Risk Yönetim Müdürlüğü tarafından yerine getirilmektedir.

Rezerv yönetiminde, Yönetmelik'e ve model portföye uygun olarak, belirlenen hedefler ve limitler çerçevesinde uluslararası piyasalarda döviz alım/satım işlemleri, vadeli işlemler, diğer türev işlemler, yurt dışı efektif alım/satımı ve sevkiyatı ile yurt içi efektif sevkiyat işlemleri, döviz depo işlemleri, menkul kıymet alım/satım işlemleri, geri alım vaadiyle satım işlemleri, geri satım vaadiyle alım işlemleri, menkul kıymet borç verme işlemleri gerçekleştirilmektedir.

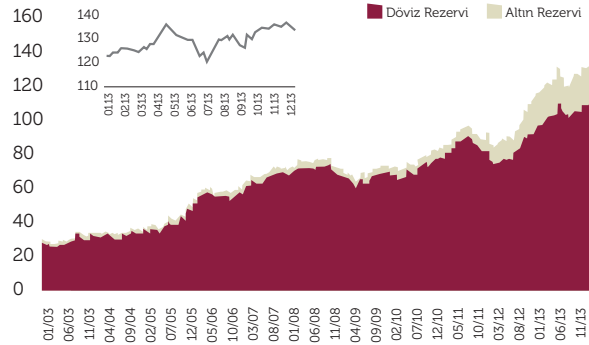
Uluslararası standartta olan TCMB altın rezervleri, Kanun'da yer alan hüküm ve şartlar dahilinde, Banka Meclisince düzenlenen Yönetmelik çerçevesinde yönetilmektedir. Bu yönetmelik uyarınca, altın rezervlerine ilişkin doğrudan altın alım/satımı, altın depo ve altın "swap" işlemleri yapılabilmektedir. Ekim 2011'den itibaren geçerli olmak üzere, bankaların yükümlülükleri için tesis etmeleri gereken zorunlu karşılıkların, yükümlülüklerin cinsine göre belirlenmiş oranlara denk gelen kısmının "standart altın" cinsinden tutulabilmesine imkân sağlanmıştır. Bu çerçevede, altın mevcutları 27 Aralık 2013 itibarıyla 520,1 tona yükselmiş ve altın varlıklarının rezervler içindeki payı yüzde 15,9 olmuştur (Grafik 32).

Rezerv yönetimi sırasında karşılaşılan risklerin tanımlanarak kontrolü, stratejik varlık tahsisi, dolayısıyla model portföyün belirlenmesi aşamasında başlamaktadır. Döviz rezervlerinin öncelikle hangi para birimleri cinsinden, hangi yatırım araçlarında ve hangi vadelerde yatırıma tabi tutulacağı belirlendiğinde rezerv yönetiminden elde edilecek getiri ile maruz kalınacak finansal riskler büyük ölçüde belirlenmiş olmaktadır. TCMB'nin stratejik varlık tahsisine ilişkin tercihlerini yansıtan model portföy; hedef döviz kompozisyonu, hedef vade kompozisyonu ve bunlardan sapma limitleri, temel para birimleri bazında oluşturulacak alt portföylerin sayısı ve oranları, maksimum işlem limitleri toplamı, kullanılabilir işlem türleri ile yatırım yapılabilecek ülkeleri ve yatırım araçlarını ifade eden yatırım evreninden oluşmaktadır. Model portföy belirlenirken, sermayenin korunması ve gerekli likiditenin temini kısıtları altında getiri elde edilmesi hedeflenmekte, ülkenin ulusal varlığı olan rezervlerin basiretli yönetimine büyük önem verilmektedir. TCMB risk toleransı çerçevesinde kabul edilebilir genel risk düzeyi model portföy ile belirlendikten sonra, mevcut risklerin ölçülmesi, gözetimi ve raporlaması düzenli olarak yapılmaktadır.

2013 yılı genelinde küresel büyümeye ilişkin olumlu gelişmeler yaşanmasına karşın geçtiğimiz yıllarda uluslararası piyasalarda yaşanan krizin etkilerinin sürmesi, TCMB'nin 2013 yılı rezerv yönetim stratejilerinin belirlenmesinde etkili olmuştur. Bu kapsamda finansal risklerin yüksek seviyede kalmaya devam ettiği 2013 yılında da, rezerv yönetiminde izlenen muhafazakar yaklaşım sürdürülmüş, rezervlerin korunması için gereken her tür tedbir alınmıştır.

Sonuç olarak, uluslararası ekonomi ve mali piyasalardaki gelişmelere paralel olarak rezerv ve risk yönetimindeki teorik ve teknik gelişmeler yakından takip edilmekte, TCMB'nin gereksinimleri dikkate alınarak ülkemiz uygulamasının günümüz koşullarına paralel gelişme göstermesi sağlanmaktadır.

Grafik 32. Merkez Bankası Döviz Rezervleri (Milyar ABD Doları)

Kaynak: TCMB.

2.8. Avrupa Birliği Uyum Çalışmaları

Türkiye'nin AB tarafından aday ülke ilan edilmesiyle birlikte müzakere sürecinin ilk aşaması olan tarama süreci 3 Ekim 2005 tarihinde başlamış, 13 Ekim 2006 tarihinde tamamlanmıştır. Tarama sürecinin ardından, AB müktesebatına uyuma yönelik çalışmalar devam etmektedir.

Söz konusu tarama ve müzakere sürecinde TCMB'nin katılım sağladığı fasıllarda kaydedilen gelişmeler Tablo 3'te gösterilmektedir.

TCMB'nin doğrudan ilgili olduğu "18. İstatistik" ve "32. Mali Kontrol" fasılları 26 Haziran 2007 tarihinde, "4. Sermayenin Serbest Dolaşımı" faslı 18 Aralık 2008 tarihinde müzakerelere açılmıştır. "9. Mali Hizmetler" faslı ise 14-15 Aralık 2006 tarihlerinde gerçekleştirilen AB Hükümet ve Devlet Başkanları Zirvesinde alınan karar uyarınca, "Türkiye'nin Kıbrıs ile ilgili yükümlülüklerini yerine getirdiği teyit edilene kadar müzakereye açılmayacak" olan sekiz fasıldan biridir. Bununla birlikte, söz konusu fasılda müktesebata uyum kapsamında 6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun, 27 Haziran 2013 tarihinde yürürlüğe girmiştir. İlgili Kanun, "4. Sermayenin Serbest Dolaşımı" faslında da ilgili AB müktesebatına uyumu sağlamaktadır.

TCMB'yi doğrudan ilgilendiren "17. Ekonomik ve Parasal Politika" faslı henüz müzakereye açılmamıştır. "33. Mali ve Bütçesel Hükümler" faslı ise halen AB Konseyinde görüşülmeye devam etmektedir.

Avrupa Komisyonu ile yürütülen teknik çalışmalar sonucunda "32. Mali Kontrol" faslının altı kapanış kriterinden üçünün karşılandığı bildirilmiştir. Söz konusu üç kapanış kriterinden biri TCMB'nin de katkı sağladığı "euronun sahteciliğe karşı korunması için gerekli önlemleri ortaya koyan 1338/2001 sayılı Konsey Tüzüğü"ne yasal ve idari uyumun sağlanması"na ilişkin kapanış kriteridir. TCMB'nin dolaylı ilgili olduğu fasıllardan, "28. Tüketicinin ve Sağlığın Korunması" faslı 19 Aralık 2007 tarihinde, "6. Şirketler Hukuku" faslı 17 Haziran 2008 tarihinde, "16. Vergilendirme" faslı 30 Haziran 2009 tarihinde müzakerelere açılmıştır. Bununla birlikte, 5 Kasım 2013 tarihinde uzun bir aradan sonra yeni bir faslın açılması kararı alınmış ve "22. Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Koordinasyonu" faslı için müzakerelere başlanmasına karar verilmiştir. "19. Sosyal Politika ve İstihdam" faslı için açılış kriterleri belirlenmiştir. "2. İşçilerin Serbest Dolaşımı" faslı ise Konseyde görüşülmeye devam etmektedir.

TCMB, Türkiye'nin AB müktesebatına uyum sürecinde kat ettiği gelişmenin izlenebilmesini ve Avrupa Komisyonuna iletilmesini sağlamak üzere T.C. Avrupa Birliği Bakanlığında oluşturulan "Ulusal Veri Tabanı"na sorumlu olduğu fasıllardaki gelişmeler hakkında düzenli olarak bilgi aktarmaya devam etmektedir.

Bu yıl T.C. Avrupa Birliği Bakanlığınca hazırlanmakta olan "Türkiye Tarafından Hazırlanan 2013 Yılı İlerleme Raporu"na TCMB tarafından ilgili fasıllar kapsamında gereken katkı sağlanmıştır.

Tablo 3. Tarama ve Müzakere Sürecinde TCMB'nin Katılım Sağladığı Fasıllarda Son Durum

Doğrudan İlgili Fasıllar	Müzakerelerde Son Durum	Doğrudan İlgili Olmayan Fasıllar	Müzakerelerde Son Durum
4. Sermayenin Serbest Dolaşımı	Müzakereye açıldı. (18 Aralık 2008)	2. İşçilerin Serbest Dolaşımı	Konseyde görüşülmeye devam etmektedir.
9. Mali Hizmetler	Müzakere süreci askıya alındı. (14-15 Aralık 2006)	6. Şirketler Hukuku	Müzakereye açıldı. (17 Haziran 2008)
17. Ekonomik ve Parasal Politika	Müzakere Pozisyon Belgesi sunuldu. (9 Mart 2007)	16. Vergilendirme	Müzakereye açıldı. (30 Haziran 2009)
18. İstatistik	Müzakereye açıldı. (26 Haziran 2007)	19. Sosyal Politika ve İstihdam	Açılış kriterleri belirlendi.
32. Mali kontrol	Müzakereye açıldı. (26 Haziran 2007) Pozitif Gündem kapsamındadır.	22. Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Koordinasyonu	Müzakereye açıldı. (5 Kasım 2013)
33. Mali ve Bütçesel Hükümler	Konseyde görüşülmeye devam etmektedir.	28. Tüketicinin ve Sağlığın Korunması	Müzakereye açıldı. (19 Aralık 2007)

2.9. İletişim Politikası ve Faaliyetler

Merkez bankaları açısından etkin bir iletişim politikası ve şeffaflık, uygulanan politikaların etkililiğine katkı sağlamasının yanı sıra bağımsızlığın beraberinde getirdiği hesap verme sorumluluğunun yerine getirilmesi açısından da önem taşımaktadır. Bu çerçevede TCMB 2013 yılında da iletişim ve şeffaflığa önem vererek kuruma ve uygulamakta olduğu politikalara kamuoyu tarafından duyulan güveni güçlendirmeyi ve politikaların etkililiğini artırmayı amaçlamıştır.

TCMB Kanunu'nun 42. maddesi, hesap verme sorumluluğuna ilişkin düzenlemeleri içermektedir. Söz konusu madde çerçevesinde ekonomik görünüm ile para ve kur politikaları uygulamalarına ilişkin 27 Mayıs 2013 tarihinde Başkan Erdem Başçı tarafından Bakanlar Kurulunda sunum yapılmış, 15 Temmuz 2013 tarihinde ise aynı konuda hazırlanan sunum Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonu ile paylaşılmıştır. Hesap verme sorumluluğu çerçevesinde TCMB, 2013 yılında da analitik bilançosunu günlük olarak Genel Ağ sitesinde yayımlamış, bağımsız denetimden geçirilmiş olan bilanço ve gelir-gider tabloları ile denetim sonuçlarını bir rapor aracılığıyla kamuoyu ile paylaşmıştır. Benzer şekilde TCMB, aldığı politika kararlarının gerekçeleri ve bunların sonuçlarını da düzenli raporlar ve sunumlar aracılığıyla kamuoyu ile paylaşmıştır.

Uygulanmakta olan para politikası çerçevesinde TCMB'nin temel iletişim dokümanları PPK duyuruları ve Enflasyon Raporu'dur. Bu çerçevede Enflasyon Raporu, 29 Ocak 2013 ve 30 Temmuz 2013 tarihlerinde Ankara'da, 30 Nisan 2013 ve 31 Ekim 2013 tarihlerinde ise İstanbul'da Başkan Erdem Başçı'nın katılımıyla düzenlenen basın toplantıları aracılığıyla yayımlanmıştır. Banka, Enflasyon Raporu ile uluslararası ekonomik gelişmelere; enflasyon, arz ve talep gelişmelerine; finansal piyasalar ve finansal aracılık ile kamu maliyesine ilişkin genel değerlendirmelerini kamuoyu ile paylaşmış, orta vadeli enflasyon ve çıktı açığı öngörülerini açıklamıştır.

2013 yılında da, PPK tarafından kısa vadeli faiz oranlarına ve diğer para politikası araçlarına ilişkin alınan kararlar ile PPK toplantı özetlerinin TCMB Genel Ağ sitesinde yayımlanmasına devam edilmiştir. TCMB, 2014 yılında uygulayacağı Para ve Kur Politikasını 24 Aralık 2013 tarihinde kamuoyu ile paylaşmış, ayrıca "2015 Yılında Para ve Kur Politikası" metnini de 10 Aralık 2014 tarihinde duyuracağını açıklamıştır. TCMB, başlıca faaliyetleri ile kamuoyunu yakından ilgilendiren uygulama değişikliklerini de 2013 yılı boyunca basın duyuruları aracılığıyla paylaşmıştır.

Resmi fiyat istatistiklerinin açıklanması ile PPK toplantısı arasında geçen süre zarfında aylık enflasyon gelişmelerinin kamuoyu tarafından daha sağlıklı biçimde yorumlanmasına katkıda bulunmak amacıyla "Aylık Fiyat Gelişmeleri Raporu"nun enflasyonun açıklandığı günü takip eden iş günü yayımlanmasına devam edilmiştir.

Temel amacı olan fiyat istikrarının yanı sıra finansal istikrarı da gözetilen TCMB, daha önce açıkladığı yayımlama takvimi uyarınca 30 Mayıs 2013 ve 28 Kasım 2013 tarihlerinde Finansal İstikrar Raporu'nu Genel Ağ sitesinde açıklamıştır. Finansal İstikrar Raporu'nda finansal istikrar alanında Türkiye'deki ve dünyadaki güncel gelişmeler irdelenerek finansal sisteme ilişkin araştırma çalışmalarına yer verilmiştir.

TCMB, Bankayı ve uyguladığı politikaları tanıtmak amacıyla 2013 yılında çeşitli yayınlar hazırlayarak bu yayınları basılı ve elektronik ortamda paylaşmıştır. Bu kapsamda, 2013 yılında "Parasal Aktarım Mekanizması" ve "Enflasyon ve Fiyat İstikrarı" adlı kitapçıklar yayımlanmıştır. Anılan kitapçıklar bankalara, Türkiye'de ekonomi alanında eğitim veren fakülterlere, kütüphanelere, sivil toplum kuruluşlarına ve çeşitli kurumlara dağıtılmıştır. Gerek politika uygulamaları, gerek TCMB'nin kurumsal yapısı, faaliyetleri ve yayınları hakkında kamuoyunun farklı kesimlerinin bilgilendirilmesi amacıyla yönelik olarak hazırlanmakta olan üç aylık "TCMB Bülten" ve "CBRT Bulletin" in yayımına 2013 yılında da devam edilmiştir. Yurt içinde ve yurt dışında geniş bir çevreye gönderilen Bülten'e TCMB Genel Ağ sitesinden de ulaşılabilir. TCMB Genel Ağ sitesinden de ulaşılabilir.

Doğrudan iletişim kapsamında Başkan Erdem Başçı tarafından 2013 yılında, yurt içinde ve yurt dışında gerek Banka politika ve uygulamalarını içeren, gerek güncel ekonomik gelişmeleri değerlendiren sunum ve konuşmalar gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda 3 Nisan 2013 tarihinde Mardin, 12 Haziran 2013 tarihinde Giresun, 24 Eylül 2013 tarihinde Denizli ve 11 Aralık 2013 tarihinde Gaziantep'te sanayi ve ticaret odaları tarafından basına açık olarak düzenlenen konferanslarda ekonomik görünüm ile para ve kur politikası uygulamaları konularında sunumlar yapılmıştır. Başkan Başçı çeşitli sivil toplum kuruluşları tarafından düzenlenen organizasyonlara, uluslararası toplantı ve konferanslara katılarak TCMB politikalarını kamuoyuna anlatmıştır. Başkan Başçı aynı zamanda 27 Ağustos 2013 tarihinde Anadolu Ajansı Finans Masası programına katılarak ekonomik görünüm ve para politikaları ile görüşlerini paylaşmıştır. Başkanın, PPK üyelerinin ve Banka üst düzey yetkililerinin yaptıkları sunum ve konuşmalar ile Başkan'ın bazı konuşmalarının video kayıtlarına TCMB Genel Ağ sitesinden erişim mümkündür.

TCMB iletişim politikası kapsamında banka ekonomistleri tarafından yöneltilen teknik düzeyde görüşme talepleri, 2011 yılının Mayıs ayından bu yana basına kapalı olarak düzenlenen toplantılar ile karşılanmaktadır. PPK üyelerinin yanı sıra ilgili birim temsilcilerinin katılımıyla düzenlenen toplantılarda Baş Ekonomist veya Araştırma ve Para Politikası Genel Müdürü tarafından son dönem makroekonomik gelişmelere ilişkin bir sunum yapılmakta, ardından PPK üyeleri katılımcıların sorularını cevaplandırmaktadırlar. 2013 yılında Ankara'da düzenlenen 10 toplantıya yerli ve yabancı yaklaşık 450 ekonomist ve analist katılmıştır. Toplantılarda yapılan sunumlar "Teknik Sunumlar" başlığı ile Genel Ağ sitesi aracılığıyla paylaşılmıştır.

TCMB'nin en önemli iletişim kanalı olan TCMB Genel Ağ sitesi 2013 yılında da etkili bir şekilde kullanılmaya devam edilmiş, siteyi hafta içi günlük ortalama yaklaşık 121.000 farklı (tekil) kişi ziyaret etmiş, ziyaretçiler yaklaşık 9,2 milyon sayfaya ulaşmışlardır. 2013 yılı içinde en sık ziyaret edilen belgeler sırasıyla Faiz Oranlarına İlişkin Basın Duyuruları, Finansal İstikrar Raporları, Enflasyon Raporları ve PPK Toplantı Özetleri olmuştur.

Üniversitelerden, kamu kurum ve kuruluşlarından gelen talepler doğrultusunda, 2013 yılında hem TCMB İdare Merkezinde hem de Ankara dışında bilgilendirme programları düzenlenmiş, TCMB'ye ziyarete gelen üniversitelerin üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinden oluşan 17 gruba Banka tarihi, para ve kur politikaları ve kariyer olanakları hakkında bilgi veren programlar düzenlenmiştir.

TCMB, Banka dışındaki kişi, kurum ve kuruluşlarla iletişimini sağlamak amacıyla oluşturulan elektronik posta adresi iletisimbilgi@tcmb.gov.tr, Bilgi Edinme Kanunu kapsamında oluşturulan Bilgi Edinme Sistemi (BES) ve Başbakanlık İletişim Merkezi (BİMER) aracılığıyla kendisine yöneltilen başvuruları değerlendirerek cevaplamayı 2013 yılında da sürdürmüştür. BES aracılığıyla 2013 yılında toplam 11.129, BİMER aracılığıyla ise 1.376 başvuru değerlendirilmiştir.

Tüm bunlara ek olarak 2013 yılı boyunca TCMB tarafından, kuruluş kullanımının özendirilmesi ve tasarruf bilincinin artırılması konularında çeşitli bilgilendirme faaliyetleri düzenlenmiştir. Söz konusu faaliyetler ile, kuruluş kullanımının yaygınlaştırılmasından yola çıkılarak, tasarruf bilincinin yurt genelinde artırılması hedeflenmiştir.

Bu doğrultuda, 14-24 Nisan 2013 tarihleri arasında, TRT tarafından İzmir'de düzenlenen "Uluslararası Çocuk Şenliği" kapsamında TCMB adına bir stant kurulmuştur. Stantta çocuklara TCMB tarafından tasarlanmış olan Türk lirası simgeli ve tasarruf, kuruş, para, kumbara ve banka kavramlarına vurgu yapılan çeşitli materyaller dağıtılmış ve aynı temaların işlendiği çizgi filmlerin gösterimleri yapılmıştır.

Kuruluş kullanımının özendirilmesi ve tasarruf bilincinin artırılması faaliyetleri kapsamında Banka ayrıca, 7-9 Mayıs 2013 tarihleri arasında II. Child and Youth Finance International Zirvesi, 22 Mayıs 2013 tarihinde I. Finansal Okuryazarlık ve Erişim Zirvesi ile 30 Ekim-1 Kasım 2013 tarihleri arasında 5. İzmir İktisat Kongresi etkinliklerine tanıtım standı kurarak katılmıştır.

Söz konusu faaliyetler kapsamında ayrıca, Ankara'da bazı ilkokullar ziyaret edilmiş, öğrencilere çeşitli bilgiler aktarılmış, kampanya için hazırlanan materyaller dağıtılmış ve çizgi filmlerin gösterimi yapılmıştır. Yurt genelinde ise 32 farklı ilden gelen eğitim materyali talebi doğrultusunda, 78 okula söz konusu projeye ilişkin malzeme gönderilmiştir.

2.10. Uluslararası İş Birliği ve Organizasyonlar

2.10.1. Uluslararası İlişkiler

11 Mayıs 2005 tarihinde Uluslararası Para Fonu (IMF) ile yapılan 19. Stand-by düzenlemesi çerçevesinde 6,7 milyar Özel Çekme Hakkı (SDR) tutarında dış finansman sağlanmıştır. Mayıs 2005-Mayıs 2008 döneminde 6 kredi dilimi halinde sağlanan finansmanın geri ödeme planı kapsamında son taksidi olan 281 milyon SDR tutarındaki anaparanın transferi; Fon nezdinde muhafaza kurumu olan TCMB tarafından 14 Mayıs 2013 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

19 Haziran 2012'de G-20 ülkelerinin Los Cabos'ta yaptığı toplantıda ülkemizin de aralarında bulunduğu çok sayıda gelişmekte olan ülke, IMF'nin kaynaklarının güçlendirilmesi yoluyla küresel finansal istikrara katkı yapma konusundaki niyetlerini beyan etmişlerdir. TCMB, IMF'nin 15 Haziran 2012 tarihli ve 12/229 sayılı basın duyurusu çerçevesinde ve uluslararası rezervler arasında sayılmak kaydıyla söz konusu kuruluşun kaynaklarına 5 milyar ABD dolarına kadar katkıda bulunacağını açıklamıştır. IMF'nin ihtiyaç duyması halinde yapılacak mali katkının türü ve hukuki altyapısına ilişkin yürütülen müzakereler sonucunda, IMF ile TCMB arasında imzalanan "Tahvil Alım Anlaşması" 17 Ekim 2013 tarihinde yürürlüğe girmiştir. 2013 yılında yapılan anlaşma kapsamında herhangi bir kullanım olmamıştır.

Küresel krizle birlikte en temel küresel ekonomik iş birliği platformu olarak ilan edilen G-20'nin gündemi, özellikle 2009 yılından bu yana, krizin gidişatına göre şekillenmektedir. Bir yandan küresel krizin çözümlenmesi ve etkilerinin hafifletilmesine çalışılırken, diğer yandan da küresel finansal mimarideki eksikliklerin giderilmesi yönünde adımlar atılmakta ve küresel ekonominin önümüzdeki dönemde daha güçlü, sürdürülebilir ve dengeli bir büyüme yapısına sahip olması için uluslararası irade ortaya konulmaktadır. Küresel finansal mimarinin yeniden yapılandırılmasında belirlenen temel reform alanlarından biri finansal düzenlemelerin güçlendirilmesidir. TCMB, söz konusu çalışmalara aktif bir şekilde katkıda bulunmakta, kriz çözümü tecrübelerini aktarmakta ve küresel mimarinin dengeli bir biçimde şekillenmesi için görüşlerini dile getirmektedir. Bu kapsamda TCMB, küresel ekonomide ağırlığı giderek artan gelişmekte olan ülkelerin bakış açısını da yansıtmaktadır.

G-20'nin dönem başkanlığı 2015 yılında ülkemiz tarafından üstlenilecektir. Bu çerçevede Türkiye, G-20'nin temel yönlendirme mekanizması olan "Üçlü Yapı"ya (Troyka) 2013 yılı Aralık ayı itibarıyla dahil olmuştur. Troyka içinde kalacağı 3 yıllık süreçte ülkemiz küresel ekonomideki tartışmalara doğrudan yön verme imkânını yakalayacaktır. Dönem başkanlığına yönelik hazırlıkları yönlendirmek ve yapılacak çalışmaları etkin bir biçimde gerçekleştirmek üzere 25 Nisan 2013 tarih ve 28628 sayılı Başbakanlık Genelgesiyle Başbakan Yardımcısı başkanlığında kurulan "G-20 Dönem Başkanlığı Yönlendirme Komitesi"nde Başkan Erdem Başçı da yer almaktadır. Bu çerçevede, TCMB de dönem başkanlığına yönelik hazırlık çalışmalarına başlamıştır.

Diğer merkez bankaları ile yürütülmekte olan iletişimin ve teknik iş birliğinin artırılmasına yönelik çalışmalar 2013 yılında da devam ettirilmiş ve bu doğrultuda önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Söz konusu çalışmalar sonucunda ilk olarak 22 Mart 2013 tarihinde Almanya Merkez Bankası ile iş birliği alanlarının geliştirilmesine yönelik bir mutabakat zaptı imzalanmıştır. Benzer bir mutabakat zaptı 21 Ağustos 2013 tarihinde İtalya Merkez Bankası ile imzalanmış böylece her iki merkez bankası ile TCMB arasında iş birliğinin güçlendirilmesine yönelik önemli bir adım atılmıştır. Bu mutabakat zaptları kapsamında para politikasına ilişkin konularda üst düzey politika diyalogu sağlanması, uzman düzeyinde karşılıklı ziyaretler gerçekleştirilmesi ve uluslararası ortak organizasyonlar düzenlenmesi öngörülmektedir. 11 Ekim 2013 tarihinde de Afganistan Merkez Bankası ile TCMB arasında ikili ilişkilerin geliştirilmesi, merkez bankacılığı alanında iş birliği ve bilgi paylaşımının güçlenmesinin hedeflendiği bir mutabakat zaptı imzalanmıştır.

2.10.2. Organizasyonlar

Ülkemizin uluslararası ekonomik platformlarda tanıtılması, diğer ülke merkez bankaları ve uluslararası kuruluşlarla karşılıklı ilişki ve iş birliğinin geliştirilmesi amaçlarıyla, gerek dünya gerek Türkiye ekonomisinde gündem oluşturan konuların irdelenmesini hedefleyen toplantı, seminer, çalıştay ve konferanslar düzenlenmiştir.

Bu kapsamda TCMB'nin ev sahipliğini yaptığı ve alanında yetkin akademisyenler ile merkez bankacılarını bir araya getiren organizasyonlar aşağıda yer almaktadır;

- 7-8 Mayıs 2013 tarihlerinde İstanbul'da Reinventing Bretton Woods Committee ile ortaklaşa olarak gerçekleştirilen "Global Finance in Transition" başlıklı G20 Konferansı.
- 21-24 Mayıs 2013 tarihlerinde İzmir'de Centre for Economic Policy Research ile ortaklaşa olarak gerçekleştirilen ESSIM 2013 "European Summer Symposium in International Macroeconomics" başlıklı Sempozyum.
- 29 Mayıs-1 Haziran 2013 tarihlerinde Uluslararası Mutabakatlar Bankasının Ödeme ve Mutabakat Sistemleri Komitesi ile ortaklaşa düzenlenen 12. Bölge Ülkeleri Ödeme Sistemleri Çalıştayı.
- 1-2 Haziran 2013 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenen "Summer Workshop 2013" başlıklı Çalıştay.
- 5-6 Eylül 2013 tarihlerinde Ankara'da Official Monetary and Financial Institutions Forum (OMFIF) ile ortaklaşa olarak gerçekleştirilen, "Fourth OMFIF Main Meeting in Europe: The Role of Emerging Market Economies in Building World Prosperity" başlıklı Çalıştay.
- 17 Eylül 2013 tarihinde İstanbul'da "11th International Liquidity Management Corporation (ILM)-Board Executive Committee" Toplantısı.
- 26 Eylül 2013 tarihinde İstanbul'da Finansal İstikrar Kurulu ile ortaklaşa olarak "4th Regional Consultative Group Meeting for MENA (Middle East and North Africa) Toplantıları.
- 3-4 Ekim 2013 tarihlerinde İzmir'de AMB ile ortaklaşa olarak düzenlenen "Modelling International Linkages and Spillovers 2013" başlıklı Konferans.
- 8-10 Ekim 2013 tarihlerinde İzmir'de gerçekleştirilen "What is Next for Official Sector Investors?" başlıklı Rezerv Yönetimi Semineri.
- 6-9 Kasım 2013 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleştirilen "Central Bank Macroeconomic Modelling" Çalıştayı.
- 13-14 Kasım 2013 tarihlerinde Ankara'da düzenlenen "5th International Seminar on Central Banking Legislation- Finance and Law in Pursuit of Financial Stability" başlıklı Seminer.

Bankamız tarafından katkı sağlanan organizasyonlar aşağıda yer almaktadır;

- 7-9 Mayıs 2013 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenen "The Second Annual Child and Youth Finance International Summit".
- 8 Mayıs 2013 tarihinde İstanbul'da düzenlenen Güney Doğu Avrupa Ülkeleri Merkez Bankası Başkanları Toplantısı.
- 9-11 Mayıs 2013 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenen Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası Guvernörler Kurulu Yıllık Toplantısı.
- 18 Eylül 2013 tarihinde İstanbul'da düzenlenen İstanbul Finans Zirvesi 2013" kapsamında Financial Stability, Growth and Monetary Policy" Paneli.

2.11 Araştırma ve Geliştirme Çalışmaları

2013 yılında TCMB, akademik çalışmalara verdiği önem doğrultusunda çalışanları tarafından hazırlanmış olan Çalışma Tebliğleri'ne ve Ekonomi Notları'na Genel Ağ sitesinde yer vermiştir. Bu doğrultuda, TCMB bünyesinde yapılan araştırmaların hakem değerlendirmesi sürecinden geçtikten sonra sunulduğu TCMB Çalışma Tebliğleri serisinde 2013 yılında 46 adet yayın eklenmiştir. Ekonomik gelişmelere dair tartışmalara zamanlı bir katkıda bulunmak ve TCMB bünyesinde Türkiye ekonomisi ve para politikası üzerine yapılan çalışmaların sonuçlarını kamuoyuyla paylaşmak amacıyla hazırlanan Ekonomi Notları kapsamında ise 31 adet not kamuoyu ile paylaşılmıştır.

2013 yılında ayrıca makroekonomik istikrar, finansal istikrar, likidite yönetimi, ödeme sistemleri ve rezerv yönetimi konularında hazırlanan makalelere yer verilen Central Bank Review adlı hakemli dergi biri özel sayı olmak üzere dört defa yayımlanmıştır.

Öte yandan, Araştırma ve Para Politikası Genel Müdürlüğü çalışanlarının katkılarıyla hazırlanmış olan 20 makale Social Sciences Citation Index'te listelenen dergilerde yayımlanmıştır. Araştırma ve Para Politikası Genel Müdürlüğü tarafından Banka içinden katılımcılara yönelik olarak düzenlenen seminerler dizisi kapsamında 2013 yılında 36 adet seminer düzenlenmiş, bu seminerlerde Türkiye'deki ve yurt dışındaki üniversitelerden, uluslararası kuruluşlardan ve diğer merkez bankalarından katılımcılar çalışmalarını hakkında sunumlar gerçekleştirmişlerdir.

30 Nisan 2013 tarihinde faaliyetlerine başlamış bulunan İstanbul Merkez Bankacılığı Araştırma ve Eğitim Merkezi (İMB) çalışanları tarafından 2013 yılı içinde toplam 9 adet araştırma ve inceleme yayını gerçekleştirilmiştir. Söz konusu yayınlardan 4'ü TCMB Çalışma Tebliğleri serisi yayınlarında, 5'i ise Social Sciences Citation Index'te listelenen dergilerde yayımlanmıştır.

İMB, Bankanın bilgi birikimine, iletişimine ve ikili iş birliğine katkıda bulunma amacı doğrultusunda, merkez bankalarının ekonomistleri, akademisyenler ve alanında uzman araştırmacılar ile ortak çalışmalar yapmak ve programlar düzenlemek suretiyle 21 adet seminer, "Summer Workshop 2013" isimli uluslararası bir çalıştay ve Centre for Economic Policy Research ile ortaklaşa "21st CEPR European Summer Symposium in International Macroeconomics 2013" isimli uluslararası bir konferans düzenlemiştir. Ayrıca İMB, 2013 yılı içinde 16 ekonomistin katıldığı ziyaretçi programı çerçevesinde araştırmacıları ve merkez bankacıları ağırlamıştır. Merkez bankacılığı üzerine yapılan araştırmaları artırma amacıyla yürütülen ziyaretçi programına 8 farklı kurumdan ekonomist katılmıştır.

Banknot Matbaası Genel Müdürlüğü bünyesinde 2012 yılında oluşturulan Ar-Ge Laboratuvarında banknot üretim süreçlerinde kullanılan nitelikli ham maddeler, ekipmanlar ve teknolojiler hususunda araştırma ve geliştirme çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda üretim sürecinin atığı konumundaki kimyasalların arıtılmasına ve geri kazanılmasına yönelik olarak üniversiteler ile çalışma yapılmış, Banknot Matbaasında pilot tesis kurularak uygulama çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Güvenlikli baskıcılıkta kullanılan güvenlik özellikleri ile ilgili olarak Ulusal Araştırma Merkezleri ile birlikte ortak çalışmalar yapılmış ve rapor hazırlanmıştır. Üretim sürecinde kullanılacak bazı ekipmanların da yurt içi piyasada kullanılabilirliği araştırılmıştır. Bunun yanında sektör toplantılarına ve konferanslarına katılım sağlanarak banknot üretim süreçlerine ilişkin gelişmeler yakından izlenmiştir.

2.12. Eğitim Faaliyetleri

2013 yılında TCMB tarafından düzenlenen eğitim etkinliklerine toplam 5.161 kişi katılmış, diğer kurum ve kuruluşların düzenlediği çeşitli programlardan toplam 613 Banka çalışanının yararlanması sağlanmış, yurt içi ve yurt dışında düzenlenen eğitim etkinliklerine ise toplam 65 Banka çalışanı öğretim elemanı/konuşmacı olarak katılmışlardır.

2.12.1. TCMB Tarafından Düzenlenen Programlar

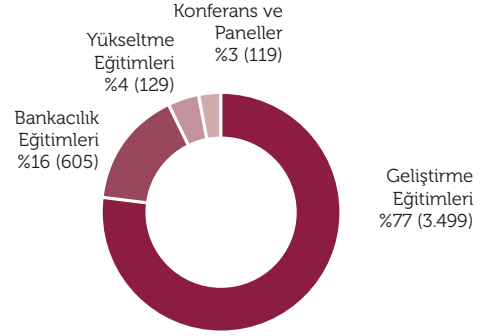
2013 yılında TCMB tarafından düzenlenen Banka içi eğitimlere 4.352 Banka çalışanı katılmıştır. Bu eğitimler; "Bankacılık Eğitimleri", "Geliştirme Eğitimleri", "Yükseltme Eğitimleri" ile "Konferans ve Paneller" çerçevesinde düzenlenen eğitim programlarıdır (Grafik 33).

Yine TCMB tarafından düzenlenmekte olan Banka Tanıtım Programı'na 1.244 üniversite öğrencisi kaydolmuş ve kendilerine TCMB'nin tanıtımı yapılmıştır. Ayrıca Kazakistan ve Kırgızistan'daki üniversitelerden toplam 45 öğrenciye bir ay süre ile staj yaptırılmıştır. Bunun yanında, 93 geçici personel ve çeşitli kurum ve kuruluşlardan 43 kişi olmak üzere toplam 136 katılımcıya eğitim verilmiştir (Grafik 34).

2.12.2. Uluslararası Eğitim ve Teknik Destek Faaliyetleri

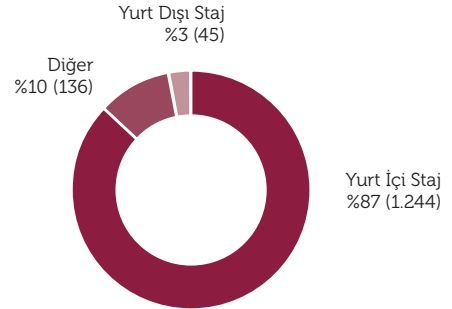
İMB, merkez bankaları ve uluslararası kuruluşların katılımıyla önceliği merkez bankalarının ihtiyaç duyduğu alanlarda olmak üzere uluslararası eğitimler düzenlemektedir. İMB ilk faaliyet yılında, TCMB'nin merkez bankaları ve uluslararası kuruluşlarla ikili teknik iş birliğini artırma amacı da taşıyan bu eğitimler çerçevesinde ikisi yurt dışında olmak üzere toplam 7 uluslararası eğitim faaliyeti gerçekleştirmiştir. Azerbaycan Merkez Bankası çalışanları için Bakü'de "Financial Stability: Turkish Perspective" ve Kırgızistan Merkez Bankası çalışanları için ise Bişkek'de "Risk Management" konulu eğitimlere TCMB'den eğitmenlerin katılımı sağlanmış ve söz konusu eğitimler İslam Ülkeleri İstatistik Ekonomik ve Sosyal Araştırma ve Eğitim Merkezi (SESRIC) iş birliğiyle düzenlenmiştir. TCMB çalışanları için "Introduction to General Equilibrium Models and Techniques" konulu eğitim ile SESRIC iş birliği içerisinde düzenlenen "Risk Management in Islamic Financial Institutions" konulu eğitim Ankara'da gerçekleştirilmiştir. Çeşitli merkez bankaları çalışanlarının katılımıyla İstanbul'da "Formulation, Estimation and Policy Analysis with DSGE Models", "Short-term Forecasting at Central Banks" ve "Inflation Targeting Practices" konulu eğitimler düzenlenmiştir. Söz konusu eğitim faaliyetlerine 73'ü diğer ülke merkez bankalarından olmak üzere toplam 140 kişi katılmıştır.

Grafik 33. Eğitim Etkinlikleri (Banka Çalışanı)

Kaynak: TCMB.

Grafik 34. Eğitim Etkinlikleri (Banka Çalışanı Dışındaki Katılımcılar)

Kaynak: TCMB.

Ayrıca İMB, merkez bankaları ve uluslararası kuruluşlarla ikili iş birliğini artırma amacı doğrultusunda çeşitli merkez bankaları için "TCMB Kriz Tecrübeleri Semineri: Finansal İstikrar ve Bankacılık Politikaları", "İnsan Kaynakları Yönetimi", "Kredi Kayıt Sistemi", "İdari Daire Uygulamaları" ve "Ters Dolarizasyon Süreci" konularında 5 teknik destek içerikli program, Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgesine yönelik olarak "Understanding Macroeconomic Dynamics and Financial Markets: Practices and Experiences" konulu ve Doğu Avrupa bölgesine yönelik olarak "Banking Sector and Economic Activity: Identifying the Real and Financial Challenges" konulu iki bölgesel çalıştay düzenlemiştir. Teknik destek çalışmaları kapsamında diğer ülke merkez bankalarından 90 çalışan ile merkez bankacılığı konularında TCMB'nin tecrübeleri paylaşılmıştır. Ayrıca, Kırgızistan ve Afganistan merkez bankaları ile ikili çalışma toplantıları düzenlenmiş; toplantılar sonucu, ilgili bankaların çalışanlarına yönelik uzun dönemli teknik destek programları düzenlenmesine yönelik çalışmalara başlanmıştır.

İMB eş güdümünde düzenlenen uluslararası eğitim ve teknik destek faaliyetlerinin tümüne 21 farklı ülke merkez bankasından çalışanlar katılmıştır.

2.12.3 Diğer Kurum ve Kuruluşlar Tarafından Düzenlenen Programlar

Diğer kurum ve kuruluşların yurt içinde düzenlediği kısa süreli eğitim programlarına 153 Banka çalışanının, yurt dışındaki programlara ise 212 Banka çalışanının katılımı sağlanmıştır. Ek olarak, Akademik Çalışmalar İçin Mali Destek Programı kapsamında çeşitli kurum ve kuruluşların düzenlediği programlara da 91 Banka çalışanının katılımı sağlanmıştır (Grafik 35).

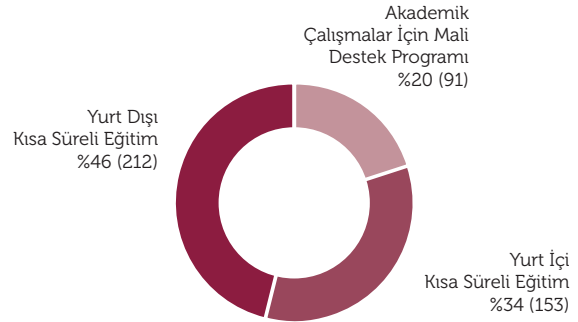
Lisansüstü (Yüksek Lisans/Doktora) eğitim programlarına, yurt içinde yeni başlayan 26 kişiyle birlikte toplam 101 Banka çalışanı, yurt dışında ise yeni başlayan 12 kişiyle birlikte toplam 55 Banka çalışanı devam etmiştir. Ayrıca, Mesleki İnceleme ve Araştırma kapsamında 1 Banka çalışanı yurt dışına gönderilmiştir. (Grafik 36).

2.12.4. Diğer Faaliyetler

Öğretim elemanı/konuşmacı görevlendirme çerçevesinde; yurt içinde çeşitli kamu kurumlarında düzenlenen eğitim etkinliklerinde 46, yurt dışında düzenlenen eğitim etkinliklerinde ise 1 olmak üzere toplam 47 ve yurt içinde çeşitli üniversitelerde dönemlik ders vermek üzere 17 Banka çalışanı görevlendirilmiştir.

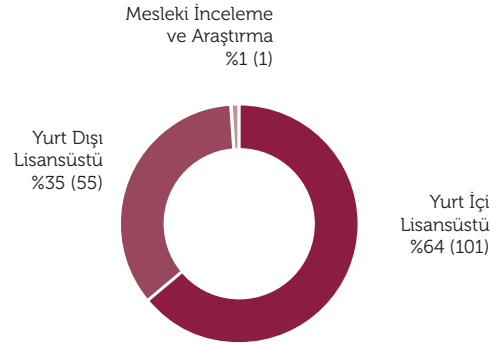
Ayrıca, uzmanlık tezlerinin değerlendirilmesi kapsamında, uzman yardımcılarının uzman olarak atanabilmeleri için hazırladıkları 14 adet tez incelenmiş, oluşturulan tez kurullarında değerlendirilmiş ve başarılı bulunmuştur.

Grafik 35. Banka Dışı Kısa Süreli Eğitim Programları

Kaynak: TCMB.

Grafik 36. Lisansüstü Eğitime Devam Eden Banka Personeli

Kaynak: TCMB.

2.13. Kültürel, Sanatsal ve Sportif Faaliyetler

"TCMB Sanat Koleksiyonu'ndan Cumhuriyet Dönemi Çağdaş Türk Resim ve Özgünbaskı Sanatı" sergisi Künstlerhaus GmbH, Viyana, Avusturya'da 18 Mart – 7 Nisan 2013 tarihleri arasında düzenlenmiştir. Sergi, Türk Resim ve Özgünbaskı Sanatlarının gelişim ve kurumsallaşma sürecini, Cumhuriyet Dönemi'nin ilk temsilcilerinden 1950'lere, 1950'lerden günümüze kadar olan dönemi; figüratiften soyuta, soyuttan kavramsala, kavramsaldan yeni figür yorumlarına kadar günümüz çağdaş yaklaşımlarını ve güncel sanat gelişim dinamiklerini yansıtan örnekler içermektedir. Serginin kalıcılığını sağlamak amacıyla, Türkçe / İngilizce / Almanca olmak üzere üç dilde kapsamlı bir katalog hazırlanmıştır.

TCMB Sanat Koleksiyonu'ndan "Zamanlar ve Mekanlar, İstanbul" sergisi Arnavutluk Milli Sanatlar Galerisi, Tiran, Arnavutluk'ta 31 Mayıs – 14 Temmuz 2013 tarihleri arasında düzenlenmiştir. Bir dünya başkenti olan İstanbul'un sanat eserlerinden yansıyan manzaralarını ve izlerini taşıyan sergi, kronolojik bir sistem uyarınca Türk Resim Sanatı'nın gelişim çizgisini örneklerle açıklamış, sanat yapıtlarının tanıklığıyla İstanbul'u ve kültürünü özetlemiştir.

"Çağdaş Türk Resim Sanatında Estetik Tavrı ve Yaratıcı Düşünce" sergisi Rusya Federasyonu'nda; 4-30 Eylül 2013 tarihleri arasında Tataristan Cumhuriyeti Devlet Sanat Müzesinin Hazine Milli Sanat Galerisi, Kazan'da ve 11-31 Ekim 2013 tarihleri arasında Başkurtistan Cumhuriyeti Ulusal Müzesi, Ufa'da düzenlenmiştir. Sergi, Türk resim sanatının tarihsel gelişimini, yeniden şekillenen estetik algı bağlamında yaşadığı dönüşümü, gelenek ve modernite ekseninde tartışmak amacını taşımıştır. Aşamalı bir sürece odaklanarak doğulu estetik kavrayışın koşullandığı bir zihin dünyasında, değişen toplumsal yapı ve sürmekte olan Batılılaşma çabaları eşliğinde yaşananların, kendini gecikmeli modernist beklenti ve ideallerle nasıl bütünleştirdiğini göstermeye çalışmayı hedeflemiştir.

Bunların yanı sıra, Banka Sanat Galerisi'nde; 7 Şubat-7 Mart 2013 tarihleri arasında TCMB ve Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümü iş birliğiyle "Işık, Su, Uygarlık ve Kültürlerarası Etkileşim" konseptinde "Sanatın Anadolu Aydınlanması" sergisi ve 1 Ekim – 12 Aralık 2013 tarihleri arasında Ebru sanatçın Sadreddin Özçimi tarafından yapılmış, TCMB Sanat Koleksiyonu'ndaki "36 Osmanlı Padişahı" portre serisinden oluşan "Ebru San'atında Osmanlı Sultanları" sergisi düzenlenmiştir.

Kültürel etkinliklere ek olarak, sportif etkinlikler kapsamında ise; TCMB'nin ev sahipliğinde "Avrupa Merkez Bankaları Euro Masa Tenisi" turnuvası 3-6 Ekim 2013 tarihleri arasında İzmir'de; Türkiye'de yerleşik bankaların satranç takımlarının katıldığı "Bankalararası Satranç Turnuvası" 7 Aralık 2013 tarihinde İstanbul'da düzenlenmiştir. Bankanın üyesi bulunduğu Avrupa Merkez Bankaları Kültür ve Spor Kulüpleri Birliğine üye merkez bankalarının ev sahipliğinde organize edilen Euro Futbol (Fransa), Euro Briç (Portekiz), Euro Tenis (Almanya), Euro Satranç (Yunanistan) ve Euro Hiking (İspanya) turnuvaları ile Makedonya Merkez Bankası ev sahipliğinde düzenlenen "9. Balkan Ülkeleri Merkez Bankaları Spor Turnuvası"na basketbol, voleybol (erkek) ve yüzme dallarında katılım sağlanmıştır.

2.14. Sosyal Sorumluluk Faaliyetleri, Bağış ve Yardımlar

TCMB, Kanunu ile kendisine verilmiş olan görev ve yetkilerini yerine getirmenin yanı sıra sosyal sorumluluk faaliyetlerinde de yer almakta, bağış ve yardımlar ile akademik çalışmalara katkıda bulunmaktadır. Bu doğrultuda, yurt içi ve yurt dışında düzenlenecek ekonomi ve finans alanlarındaki akademik ve/veya politika üretmeye yönelik konferans ve diğer akademik ve politika üretici çalışmaların desteklenmesine yönelik olarak 2006 yılından itibaren yürütülmekte olan Akademik Çalışmalar İçin Mali Destek Programı 2013 yılında da sürdürülmüş, mali destek talebinde bulunan çeşitli üniversite ve sivil toplum kuruluşlarından 35 adedine mali yardım yapılmıştır.

TCMB 2013 yılı içinde Türkiye ekonomisi, merkez bankacılığı veya para politikası konularında yapılan akademik çalışmaları desteklemek ve bu çalışmalara daha geniş kesimlerin ulaşabilmesine katkıda bulunmak amacıyla "Akademik Çalışmaların Değerlendirilmesine Yönelik Yarışma"nın dördüncüsünü düzenlemiştir. Söz konusu yarışma kapsamında gerçekleştirilen başvurulara yönelik yapılan değerlendirmeler sonucunda bir çalışma ikincilik, bir çalışma ise üçüncülük ödülü kazanmış; ayrıca iki çalışmaya akademik teşvik ödülü verilmiştir.

Yunanistan Merkez Bankası ve TCMB'nin katkılarıyla 1999 depreminden sonra Derince, İzmit'te inşa edilerek 2001-2002 yılında eğitime açılan Merkez Bankası Derince Anadolu Lisesinin 2013 yılı Mayıs ayında düzenlenen 12. dönem mezuniyet töreninde ilk üç dereceye girerek mezun olan öğrencilere plaket, para ödülü ve hediyeler verilmiştir. Ayrıca, okul kütüphanesinde yer alan kaynakların eğitim programını destekleyecek şekilde zenginleştirilmesi amacıyla kitap vb. yayınların alımı yapılmıştır. 2002-2003 eğitim döneminden itibaren, anılan liseden mezun olarak bir yüksek öğrenim kurumuna kaydını yaptırmış olan öğrencilere TCMB tarafından belirlenen kriterler çerçevesinde verilmeye başlanan karşılıksız eğitim bursundan yararlanan öğrenci sayısı 2013 yılında 64'e ulaşmıştır.

Diğer yandan, kullanım dışı kalan masa, sehpa, etajer, dolap gibi tefriş malzemelerinin bakım, onarım ve cilası ile bilgisayar, telefon, yazıcı gibi cihazların bakım onarımları yaptırılarak, ihtiyacı olan okul, kamu kurum ve kuruluşlarına dağıtılmak üzere bir kısmı topluca Hakkâri Valiliği ile Batman Valiliğine gönderilmiş, bir kısmı da diğer eğitim kurumlarına dağıtılmıştır.

Türkiye'de eğitim görmüş ve ABD'de yaşayan Balkan uyruklu bir grup eğitimci, akademisyen ve profesyonel tarafından kurulan Federation of Balkan American Association (FEBA)'nın 2013 yılı Nisan ayında New York'ta düzenlediği ve yatırımcıları, iş adamlarını ve girişimcileri bir araya getirerek tecrübe paylaşımını ve yeni fikirlerin, fırsatların ortaya çıkmasını sağlamayı amaç edinen "North American Innovation Conference 2013" başlıklı uluslararası organizasyona sponsorluk sağlanmıştır.

3. Bölüm

Finansal Tablolar

3.1. 31.12.2013 Tarihli Bilanço

AKTİF	Açıklama No.	Türk Lirası	Yabancı Para	Toplam
1. Altın	3.4.2.1	-	42.850.276.179	42.850.276.179
1.1 Uluslararası Standartta Olan (Safi Gram) 519.737.014,91		-	42.850.276.179	42.850.276.179
2. Yabancı Para Banknotlar	3.4.2.2	-	3.754.572.450	3.754.572.450
3. Yurt Dışı Bankalar	3.4.2.3	-	232.627.024.034	232.627.024.034
3.1 YP Menkul Kıymetler		-	211.123.802.766	211.123.802.766
3.2 Mevduat		-	17.107.759.058	17.107.759.058
3.3 Diğer		-	4.395.462.210	4.395.462.210
4. Rezerv Dilimi Pozisyonu	3.4.2.4	-	370.973.363	370.973.363
5. Menkul Kıymetler	3.4.2.5	8.931.100.770	-	8.931.100.770
5.1 Devlet İç Borçlanma Senetleri		8.931.100.770	-	8.931.100.770
5.2 Diğer		-	-	-
6. Para Politikası İşlemlerinden Alacaklar	3.4.2.6	39.081.965.985	-	39.081.965.985
6.1 Açık Piyasa İşlemleri		39.007.449.947	-	39.007.449.947
6.2 Bankalararası Para Piyasası İşlemleri		74.516.038	-	74.516.038
7. Yurt İçi Bankalar	3.4.2.7	-	-	-
8. Krediler	3.4.2.8	-	13.329.215.092	13.329.215.092
8.1 İç Krediler		-	13.307.133.918	13.307.133.918
8.1.1 Reeskont Kredileri		-	13.307.133.918	13.307.133.918
8.1.2 Diğer Krediler		-	-	-
8.2 Dış Krediler		-	22.081.174	22.081.174
9. İştirakler	3.4.2.9	-	587.726.743	587.726.743
10. SDR Tahsisatı Nedeniyle Hazine Yükümlülüğü	3.4.2.4	-	3.524.139.144	3.524.139.144
11. Duran Varlıklar (Net)	3.4.2.10	641.032.223	-	641.032.223
12. Takipteki Alacaklar (Net)	3.4.2.8	-3.262.625.715	3.262.625.715	-
12.1 Takipteki Alacaklar		-	3.262.625.715	3.262.625.715
12.2 Takipteki Alacaklar Karşılığı (-)		-3.262.625.715	-	-3.262.625.715
13. Ertelemiş Vergi Varlığı	3.4.2.14	7.523.890	-	7.523.890
14. Değerleme Hesabı	3.4.2.17	-	-	-
15. Diğer Aktifler	3.4.2.11	1.089.829.912	3.912.170	1.093.742.082
15.1 Uluslararası Standartta Olmayan Altın (Safi Gram) 3.177.797,62	3.4.2.1	261.996.936	-	261.996.936
15.2 Madeni Para		68.020.952	-	68.020.952
15.3 Gelir Tahakkukları		29.054.803	-	29.054.803
15.4 Diğer		730.757.221	3.912.170	734.669.391
TOPLAM		46.488.827.065	300.310.464.890	346.799.291.955

PASİF	Açıklama No.	Türk Lirası	Yabancı Para	Toplam
1. Tedavüldeki Banknotlar	3.4.2.12	74.814.589.728	-	74.814.589.728
2. Para Politikası İşlemlerinden Borçlar	3.4.2.6	208.520.271	-	208.520.271
2.1 Açık Piyasa İşlemleri		-	-	-
2.2 Bankalararası Para Piyasası İşlemleri		208.520.271	-	208.520.271
2.3 Likidite Senetleri		-	-	-
3. Mevduat	3.4.2.13	30.156.379.960	198.169.099.081	228.325.479.041
3.1 Kamu Sektörü Mevduatı		13.763.696.011	13.725.018.041	27.488.714.052
3.1.1 Hazine, Genel ve Özel Bütçeli İdareler		13.653.972.431	13.711.204.155	27.365.176.586
3.1.2 Diğer		109.723.580	13.813.886	123.537.465
3.2. Bankacılık Sektörü Mevduatı		16.086.106.689	172.499.830.191	188.585.936.880
3.2.1 Yurt İçi Bankalar		16.079.933.857	16.124.778.986	32.204.712.843
3.2.2 Yurt Dışı Bankalar		5.734.055	-	5.734.055
3.2.3 Zorunlu Karşılıklar Bloke Hesabı		-	156.375.051.205	156.375.051.205
3.2.3.1 Nakit		-	123.097.074.552	123.097.074.552
3.2.3.2 Altın (Safi Gram) 403.633.250,24	3.4.2.1	-	33.277.976.653	33.277.976.653
3.2.4 Diğer		438.776	-	438.776
3.3 Diğer Mevduat		306.577.260	11.944.250.849	12.250.828.109
3.3.1 İşçi Dövizleri		-	11.320.996.460	11.320.996.460
3.3.2 Uluslararası Kuruluşlar		9.939.108	-	9.939.108
3.3.3 Fonlar		242.055.351	534.237.640	776.292.991
3.3.4 Diğer		54.582.801	89.016.750	143.599.551
4. Yurt Dışı Bankalar	3.4.2.3	-	798.556	798.556
5. Rezerv Dilimi İmkanı	3.4.2.4	-	370.973.363	370.973.363
6. SDR Tahsisatı	3.4.2.4	-	3.524.139.144	3.524.139.144
7. Vergi Yükümlülüğü	3.4.2.14	939.639.379	-	939.639.379
7.1 Ödenecek Vergiler		939.639.379	-	939.639.379
8. Karşılıklar	3.4.2.15	371.225.865	-	371.225.865
9. Sermaye ve İhtiyat Akçesi	3.4.2.16	9.291.338.931	-	9.291.338.931
9.1 Ödenmiş Sermaye		25.000	-	25.000
9.2 Sermaye Enflasyon Düzeltme Farkı		46.208.524	-	46.208.524
9.3 İhtiyat Akçesi		9.245.105.407	-	9.245.105.407
10. Değerleme Hesabı	3.4.2.17	22.164.507.125	-	22.164.507.125
11. Dönem Kân	3.4.2.20	5.028.771.027	-	5.028.771.027
12. Diğer Pasifler	3.4.2.18	536.474.357	1.222.835.169	1.759.309.526
12.1 Hazine Altınları (Safi Gram) 345.574,68	3.4.2.1	28.491.276	-	28.491.276
12.2 Akreditifler		-	931.012.876	931.012.876
12.3 Gider Tahakkukları		3.587.825	-	3.587.825
12.4 Diğer		504.395.256	291.822.293	796.217.549
TOPLAM		143.511.446.643	203.287.845.312	346.799.291.955
NAZIM HESAPLAR				841.907.412.091

3.2. 31.12.2013 ve 31.12.2012 Tarihli Bilançolar

AKTİF	Açıklama No.	2013	2012
1. Altın	3.4.2.1	42.850.276.179	34.297.820.041
1.1 Uluslararası Standartta Olan		42.850.276.179	34.297.820.041
2. Yabancı Para Banknotlar	3.4.2.2	3.754.572.450	700.396.358
3. Yurt Dışı Bankalar	3.4.2.3	232.627.024.034	177.111.014.660
3.1 YP Menkul Kıymetler		211.123.802.766	168.698.992.631
3.2 Mevduat		17.107.759.058	4.869.115.450
3.3 Diğer		4.395.462.210	3.542.906.579
4. Rezerv Dilimi Pozisyonu	3.4.2.4	370.973.363	310.537.240
5. Menkul Kıymetler	3.4.2.5	8.931.100.770	29.198.720.650
5.1 Devlet İç Borçlanma Senetleri		8.931.100.770	29.198.720.650
5.2 Diğer		-	-
6. Para Politikası İşlemlerinden Alacaklar	3.4.2.6	39.081.965.985	25.321.266.441
6.1 Açık Piyasa İşlemleri		39.007.449.947	25.321.266.441
6.2 Bankalararası Para Piyasası İşlemleri		74.516.038	-
7. Yurt İçi Bankalar	3.4.2.7	-	19.608.600
8. Krediler	3.4.2.8	13.329.215.092	6.822.646.756
8.1 İç Krediler		13.307.133.918	6.800.716.530
8.1.1 Reeskont Kredileri		13.307.133.918	6.800.716.530
8.1.2 Diğer Krediler		-	-
8.2 Dış Krediler		22.081.174	21.930.226
9. İştirakler	3.4.2.9	587.726.743	45.423.897
10. SDR Tahsisatı Nedeniyle Hazine Yükümlülüğü	3.4.2.4	3.524.139.144	2.950.013.542
11. Duran Varlıklar (Net)	3.4.2.10	641.032.223	300.510.986
12. Takipteki Alacaklar (Net)	3.4.2.8	-	-
12.1 Takipteki Alacaklar		3.262.625.715	2.720.438.971
12.2 Takipteki Alacaklar Karşılığı (-)		-3.262.625.715	-2.720.438.971
13. Ertelenmiş Vergi Varlığı	3.4.2.14	7.523.890	-
14. Değerleme Hesabı	3.4.2.17	-	-
15. Diğer Aktifler	3.4.2.11	1.093.742.082	1.223.773.896
15.1 Uluslararası Standartta Olmayan Altın	3.4.2.1	261.996.936	303.056.915
15.2 Madeni Para		68.020.952	89.823.837
15.3 Gelir Tahakkukları		29.054.803	51.472.691
15.4 Diğer		734.669.391	779.420.454
TOPLAM		346.799.291.955	278.301.733.069

PASİF	Açıklama No.	2013	2012
1. Tedavüldeki Banknotlar	3.4.2.12	74.814.589.728	60.525.482.148
2. Para Politikası İşlemlerinden Borçlar	3.4.2.6	208.520.271	26.660.131.452
2.1 Açık Piyasa İşlemleri		-	25.261.631.452
2.2 Bankalararası Para Piyasası İşlemleri		208.520.271	1.398.500.000
2.3 Likidite Senetleri		-	-
3. Mevduat	3.4.2.13	228.325.479.041	159.473.131.251
3.1 Kamu Sektörü Mevduatı		27.488.714.052	16.509.733.021
3.1.1 Hazine, Genel ve Özel Bütçeli İdareler		27.365.176.586	16.441.934.389
3.1.2 Diğer		123.537.465	67.798.633
3.2. Bankacılık Sektörü Mevduatı		188.585.936.880	128.628.657.008
3.2.1 Yurt İçi Bankalar		32.204.712.843	28.432.903.795
3.2.2 Yurt Dışı Bankalar		5.734.055	5.755.891
3.2.3 Zorunlu Karşılıklar Bloke Hesabı		156.375.051.205	100.189.811.044
3.2.3.1 Nakit		123.097.074.552	76.964.454.680
3.2.3.2 Altın	3.4.2.1	33.277.976.653	23.225.356.364
3.2.4 Diğer		438.776	186.279
3.3 Diğer Mevduat		12.250.828.109	14.334.741.221
3.3.1 İşçi Dövizleri		11.320.996.460	12.542.010.517
3.3.2 Uluslararası Kuruluşlar		9.939.108	9.928.575
3.3.3 Fonlar		776.292.991	1.776.814.525
3.3.4 Diğer		143.599.551	5.987.604
4. Yurt Dışı Bankalar	3.4.2.3	798.556	669.362
5. Rezerv Dilimi İmkânı	3.4.2.4	370.973.363	310.537.240
6. SDR Tahsisatı	3.4.2.4	3.524.139.144	2.950.013.542
7. Vergi Yükümlülüğü	3.4.2.14	939.639.379	797.707.971
7.1 Ödenecek Vergiler		939.639.379	797.707.971
8. Karşılıklar	3.4.2.15	371.225.865	203.396.503
9. Sermaye ve İhtiyat Akçesi	3.4.2.16	9.291.338.931	7.866.215.724
9.1 Ödenmiş Sermaye		25.000	25.000
9.2 Sermaye Enflasyon Düzeltme Farkı		46.208.524	46.208.524
9.3 İhtiyat Akçesi		9.245.105.407	7.819.982.200
10. Değerleme Hesabı	3.4.2.17	22.164.507.125	13.655.426.528
11. Dönem Kârı	3.4.2.20	5.028.771.027	4.346.373.413
12. Diğer Pasifler	3.4.2.18	1.759.309.526	1.512.647.933
12.1 Hazine Altınları	3.4.2.1	28.491.276	32.956.408
12.2 Akreditifler		931.012.876	776.882.944
12.3 Gider Tahakkukları		3.587.825	281.283.840
12.4 Diğer		796.217.549	421.524.741
TOPLAM		346.799.291.955	278.301.733.069
NAZİM HESAPLAR		841.907.412.091	825.201.624.917

3.3. 2013 ve 2012 Hesap Dönemlerine Ait Kâr/Zarar Tabloları

	Açıklama No.	2013	2012
Faiz Geliri	3.4.2.20	4.389.412.092	5.484.239.970
Faiz Gideri	3.4.2.20	-587.203.122	-1.010.499.338
Net Faiz Geliri/Gideri		3.802.208.970	4.473.740.632
Komisyon ve Hizmet Geliri	3.4.2.20	353.397.586	265.322.633
Komisyon ve Hizmet Gideri	3.4.2.20	-16.226.772	-13.675.494
Net Komisyon ve Hizmet Geliri/Gideri		337.170.813	251.647.138
Faiz Dışı Gelir	3.4.2.20	5.520.358.878	2.403.014.536
Faiz Dışı Gider	3.4.2.20	-3.741.132.288	-2.038.676.032
Net Faiz Dışı Gelir/Gider		1.779.226.590	364.338.504
Vergi Öncesi Kâr/Zarar		5.918.606.373	5.089.726.275
Vergi Gideri	3.4.2.14	-889.835.346	-743.352.862
Dönem Kâr/Zararı		5.028.771.027	4.346.373.413

3.4. Açıklamalar

3.4.1. Finansal Raporlama Esasları

TCMB, yasal defterlerini vergi mevzuatına ve 1211 sayılı TCMB Kanunu'na, yasal finansal tablolarını 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na ve 1211 sayılı TCMB Kanunu'na uygun olarak hazırlamaktadır.

Muhasebenin dönemsellik, tam açıklama, ihtiyatlılık, sosyal sorumluluk, kişilik, işletmenin sürekliliği, parayla ölçülme, maliyet esası, tarafsızlık ve belgelendirme, tutarlılık, özün önceliği ve önemlilik ilkeleri, finansal olayların kaydedilmesi ve ölçülmesinde TCMB muhasebe uygulamalarının temel dayanağını oluşturmaktadır.

TCMB'nin gerçekleştirdiği işlemler işlem tarihindeki kurlar üzerinden Türk lirasına çevirmektedir. Finansal tabloların hazırlanması sırasında, yabancı para cinsinden kayıtlara geçirilmiş olan varlık ve yükümlülük hesapları raporlama tarihindeki cari döviz ve efektif alış kurları esas alınarak Türk lirasına çevirmektedir.

1211 sayılı TCMB Kanunu'nun 61. maddesi gereğince, Türk lirası değerinin yabancı paralar karşısında değişmesi nedeniyle TCMB'nin aktif ve pasifindeki altın ve dövizlerin yeniden değerlemesi sonucu oluşan gerçekleşmemiş gelir ve giderler TCMB bilançosunun aktif ve pasifinde "Değerleme Hesabı" kaleminde izlenmektedir. Bu gelir ve giderlerin gerçekleşmesi halinde, gerçekleşen tutarlar kâr ve zarar hesaplarına aktarılmaktadır.

Finansal tablolar, Türk lirası cinsinden ifade edilmektedir. 2013 yıl sonu itibarıyla hazırlanan finansal tablolarda 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu kapsamında aşağıda belirtilen muhasebe politikası değişiklikleri yapılmıştır:

Uluslararası Ödemeler Bankası (BIS), Dünya Bankalararası Finansal Telekomünikasyon Kuruluşu (SWIFT) ve Uluslararası İslami Likidite Yönetimi Kuruluşunda (IILM) bulunan iştirakler satılmaya hazır finansal varlık olarak sınıflandırılmaya başlanmıştır. Bu çerçevede daha önce maliyet değeri ile raporlanan BIS iştiraki net varlık değerinin %70'i olarak hesaplanan gerçeğe uygun değeri ile raporlanmaktadır.

Tablo 4: Muhasebe Politika Değişiklikleri-İştirakler

31 Aralık 2012 değeri	45.423.897
BIS iştirakinin gerçeğe uygun değer hesaplama farkı	494.425.901
31 Aralık 2012 Yeniden Hesaplanan Değer	539.849.798

Duran varlıklar amortismanları 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 333, 339, 365 ve 389 sıra no.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğlerinde yer alan faydalı ömürleri dikkate alınarak doğrusal amortisman yöntemi yerine kıst amortisman yöntemine göre hesaplanan tutarlar üzerinden raporlanmaya başlanmıştır.

Tablo 5: Muhasebe Politika Değişiklikleri-Duran Varlıklar

31 Aralık 2012 değeri	300.510.986
Kıst amortisman hesaplama farkı	-46.954.368
31 Aralık 2012 Yeniden Hesaplanan Değer	253.556.618

Varlıkların ve yükümlülüklerin finansal tablolarda gösterilen tutarları ile defter kayıtlarındaki tutarları arasındaki geçici farklılıkların vergi etkilerini yansıtan ertelenmiş vergi, yasal vergi oranları dikkate alınarak hesaplanmış ve raporlanmıştır.

Tablo 6: Muhasebe Politika Değişiklikleri-Ertelenmiş Vergi	2012	
	Geçici Farklar	Ertelenmiş Vergi Varlıkları/ Yükümlülükleri
Toplam varlıklar	166.244.562	33.248.912
Emekli ikramiyesi ve kıdem tazminatı yükümlülüğü	119.290.194	23.858.039
Duran Varlıklar amortisman düzeltmesi	46.954.368	9.390.874
Toplam yükümlülükler	-494.425.901	-24.721.295
BIS iştirakinin gerçeğe uygun değer düzeltmesi	-494.425.901	-24.721.295
Net Varlık/Yükümlülük	-328.181.340	8.527.617

Bu değişikliklerin geçmiş yıl kâr ve zarar hesaplarına yansımaları aşağıdaki şekildedir:

Tablo 7: Muhasebe Politika Değişiklikleri-Geçmiş Yıl Kâr/Zararı

Amortisman etkisi	-46.954.368
Ertelenmiş vergi gelir etkisi	33.248.912
Raporlanan Geçmiş Yıl Zararı	-13.705.456

Yukarıdaki değişiklikler dışında geçmiş yıl kâr ve zarar hesaplarına yansımayan muhasebe politikası değişiklikleri aşağıda belirtilmiştir:

"5. Menkul Kıymetler" kalemi sadece TCMB'ye ait menkul kıymetleri göstermektedir. Geri satım vaadiyle alımı yapılan menkul kıymetler nazım hesaplarda izlenirken, geri alım vaadiyle satılan menkul kıymetler ise "5. Menkul Kıymetler" kaleminde gösterilmektedir.

Tablo 8: Muhasebe Politika Değişiklikleri-Menkul Kıymetler

31 Aralık 2012 değeri	29.198.720.650
Geri satım vaadiyle alınan	-23.000.012.000
Geri alım vaadiyle satılan	2.261.000.000
31 Aralık 2012 Yeniden Hesaplanan Değer	8.459.708.650

Geri satım vaadiyle alım işlemlerinin teminatlandırılmış kredi şeklinde muhasebeleştirilmesi nedeniyle bankalara verilen nakit tutar bilançoda aktifte "6. Para Politikası İşlemlerinden Alacaklar/6.1 Açık Piyasa İşlemleri" kaleminde işlem tarihindeki değerine ay sonları itibarıyla işlemiş faizi eklenerek gösterilmektedir.

Tablo 9: Muhasebe Politika Değişiklikleri-Açık Piyasa İşlemlerinden Alacaklar

31 Aralık 2012 değeri	25.321.266.441
Geri alım vaadiyle satılan menkul kıymetlerin alacaklardan çıkarılması	-2.261.000.000
Toplam faizin çıkarılması, faiz gelir reeskontunun eklenmesi sonucu oluşan fark	-28.711.847
Çıkarılan faiz tutarı	-60.254.441
Eklenen faiz gelir reeskontu	31.542.594
31 Aralık 2012 Yeniden Hesaplanan Değer	23.031.554.594

Geri alım vaadiyle satım işlemlerinin teminat karşılığı alınan mevduat şeklinde muhasebeleştirilmesi nedeniyle teminat olarak verilen menkul kıymetler, menkul kıymetler portföyünün bir parçası olarak bilançonun aktifinde "5. Menkul Kıymetler" içerisinde gösterilirken, ödenecek nakit borçlar pasifte "2. Para Politikası İşlemlerinden Borçlar/2.1 Açık Piyasa İşlemleri" kaleminde işlem tarihindeki değerine ay sonları itibarıyla işlemiş faizi eklenerek gösterilmektedir.

Tablo 10: Muhasebe Politika Değişiklikleri- Açık Piyasa İşlemlerinden Borçlar

31 Aralık 2012 değeri	25.261.631.452
Geri satım vaadiyle alınan menkul kıymetlerin borçlardan çıkarılması	-23.000.012.000
Toplam faizin çıkarılması, faiz gider reeskontunun eklenmesi sonucu oluşan fark	-309.726
Çıkarılan faiz tutarı	-619.452
Eklenen faiz gider reeskontu	309.726
31 Aralık 2012 Yeniden Hesaplanan Değer	2.261.309.726

Faiz gelir ve gider reeskontları, ilişkili oldukları bilanço kaleminde gösterilmeye başlanmıştır. Bu çerçevede bilançonun aktifinde "3.Yurt Dışı Bankalar/3.2 Mevduat" altında takip edilen depo hesapları 4.869.333.486 TL (önceki 4.869.115.450 TL), "8. Krediler/ 8.1 İç Krediler/8.1.1 Reeskont Kredileri" kalemi altında takip edilen dövizli iskonto senetleri 6.796.710.723 TL (önceki 6.800.716.530 TL) olarak, "8.2 Dış Krediler" kalemi altında takip edilen Arnavutluk Merkez Bankası kredisi 21.939.464 TL (önceki 21.930.226 TL) olarak yeniden sınıflanmıştır. Bilançonun pasifinde "2. Para Politikası İşlemlerinden Borçlar/2.2 Bankalararası Para Piyasası İşlemleri" altında takip edilen bankalararası para piyasası işlemleri 1.398.694.236 TL (önceki 1.398.500.000 TL), "3. Mevduat/3.1 Kamu Sektörü Mevduatı/3.1.1 Hazine, Genel ve Özel Bütçeli İdareler" Hazine Mevduatlarına verilen faiz reeskontları nedeniyle 16.442.771.506 TL (önceki 16.441.934.389 TL), "3. Mevduat/3.2 Bankacılık Sektörü Mevduatı/3.2.1 Yurt İçi Bankalar" bankaların döviz mevduatlarına ilişkin reeskontları nedeniyle 28.432.904.260 TL (önceki 28.432.903.795 TL), "3. Mevduat/3.3 Diğer Mevduat/3.3.1 İşçi Dövizleri" işçi dövizleri reeskontları nedeniyle 12.813.888.590 TL (önceki 12.542.010.517 TL) olarak yeniden sınıflanmıştır.

Faiz gelir ve gider reeskontlarının hesaplanmasında etkin faiz yöntemine geçilmesi nedeniyle ortaya çıkan 1.689.875 TL tutarındaki fark ile emekli ikramiyesi ve kıdem tazminatı karşılıklarının hesaplama yöntemindeki değişiklik nedeniyle karşılık tutarının yeniden hesaplanması sonucu ortaya çıkan 6.749.972 TL tutarındaki fark gelir olarak cari dönem kâr ve zarar hesaplarına yansıtılmıştır.

3.4.1.1. Altın Rezervi

TCMB altın rezervleri, TCMB kasasında, yurt dışı bankalarda ve Borsa İstanbul (BİST) nezdinde tutulan uluslararası standartta olan ve uluslararası standartta olmayan altınlardan oluşmaktadır. Rezerv yönetimi politikası kapsamında yurt dışındaki altınlar serbest depolarda tutulmaktadır. Zorunlu karşılık tesisi için bankalar tarafından yatırılan altınlar da yurt dışı bankalar ve BİST nezdinde takip edilmektedir.

Altın, alım tarihinde geçerli fiyatlar üzerinden kayda alınmakta ve izleyen dönemlerde gerçeğe uygun değer ile değerlendirilmektedir. Gerçeğe uygun değer ayın son gününde Londra Altın Borsasında saat 10:30 ve saat 15:00'te kote edilen altın fiyatlarının ortalaması (2013: 1.202 ABD doları/2012: 1.664 ABD doları) ve 1 ons altın = 31,1035 gram esas alınarak hesaplanmakta, ay sonlarındaki değerlendirilmiş değerleri üzerinden günlük olarak Türk lirasına çevrilerek bilançoda gösterilmektedir. Altının hem fiyat hem kur farkı değişiminden kaynaklanan gerçeğe uygun değer değişiklikleri gerçekleşmemiş gelir ya da gider olarak 1211 sayılı TCMB Kanunu'nun 61. maddesi gereğince "Değerleme Hesabı"nda takip edilmektedir.

2013 yıl sonu itibarıyla değerlemeye esas altın kuru 2.564 TL/ons (2012: 2.966 TL/ons)'dur.

3.4.1.2. Finansal Varlıklar ve Yükümlülükler

a- Gerçeğe Uygun Değer Farkı Kâr veya Zarara Yansıtılan Finansal Varlıklar

Gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan finansal varlıklar; alım-satım amacıyla elde tutulan finansal varlıklardır.

1211 sayılı TCMB Kanunu'nun açık piyasa işlemleri ile ilgili 52. maddesine dayanılarak, para arzı ve ekonominin likiditesini düzenlemek amacıyla, TCMB'nin kendi nam ve hesabına satın aldığı menkul kıymetler ile yabancı para menkul kıymetler bu grupta sınıflandırılmaktadır. Alım-satım amaçlı finansal varlıklar, kayda alınmalarının ardından ay sonları itibarıyla gerçeğe uygun değerleri ile değerlemeye tabi tutulmakta ve oluşan gelir ve giderler, kâr ve zarar hesaplarına intikal ettirilmektedir. Alım-satım amaçlı finansal varlıkların elde etme maliyeti ile gerçeğe uygun değerleri arasındaki değer farkları, bilançoda "3. Yurt Dışı Bankalar" ve "5. Menkul Kıymetler" kalemlerine yansıtılmaktadır.

Gerçeğe uygun değer, BİST'te aynı gün valörlü işlemler için oluşan ağırlıklı ortalama fiyat, bu fiyatların bulunmaması durumunda ise, ilgili menkul kıymetlerin TCMB'nin Resmi Gazete'de günlük olarak açıkladığı fiyatları üzerinden hesaplanmaktadır. Yabancı para menkul kıymetler, ay sonları itibarıyla ilgili uluslararası piyasalarda oluşan kapanış fiyatları üzerinden hesaplanan gerçeğe uygun değerleri ile değerlendirilmektedir.

Alım-satım amaçlı finansal varlıkların elde tutulması esnasında kazanılan faizler, faiz gelirleri içerisinde gösterilmektedir.

b- Krediler

TCMB tarafından verilen krediler, kredi tutarının karşı tarafa transferi ile kayıtlara yansıtılmaktadır.

Krediler etkin faiz yöntemi kullanılarak iskonto edilmiş maliyeti üzerinden gösterilir. Etkin faiz yöntemi; finansal varlığın itfa edilmiş maliyet ile değerlendirilmesi ve ilgili faiz gelirinin ilişkili olduğu döneme dağıtılması yöntemidir. Etkin faiz oranı; finansal aracın beklenen ömrü boyunca veya uygun olması durumunda daha kısa bir zaman dilimi süresince tahsil edilecek tahmini nakit toplamını, ilgili finansal varlığın tam olarak net bugünkü değerine indirgeyen orandır.

c- Satılmaya Hazır Finansal Varlıklar

Satılmaya hazır finansal varlıklar, satılmaya hazır finansal varlık olarak sınıflandırılan varlıklar ile yukarıdaki sınıflandırmalara dahil edilmeyen finansal varlıklardır.

Satılmaya hazır finansal varlıklar ilk olarak alış maliyetleri ile kaydedilmektedir. Kayda alınmalarını takip eden dönemlerde satılmaya hazır finansal varlıkların gerçeğe uygun değeri, piyasa fiyatları veya diğer değerlendirme yöntemleri kullanılarak belirlenmektedir. Satılmaya hazır finansal varlıkların gerçeğe uygun değer değişiklikleri sebebiyle oluşan gerçekleşmemiş gelir ve giderler, "12. Diğer Pasifler" kaleminde takip edilmektedir.

TCMB'nin BIS, SWIFT ve IILM'de bulunan iştirakleri satılmaya hazır finansal varlık olarak sınıflandırılmaktadır.

Gerçeğe uygun değer değişikliklerinden kaynaklanan gelir ve giderler diğer pasifler altında takip edilmektedir. İştirakin elden çıkarılması durumunda, diğer pasiflerde takip edilen kâr veya zarar tutarı, kâr/zarar tablosuna yansıtılmaktadır.

Satılmaya hazır iştiraklere ilişkin temettüer, temettü alma hakkının kesinleştiği dönemde kâr/zarar tablosuna yansıtılmaktadır.

d- Geri Satım Vaadiyle Alım İşlemleri

Türk lirası cinsinden menkul kıymetlerin geri satım vaadiyle alım işlemleri TCMB'nin yürüttüğü açık piyasa işlemleri çerçevesinde gerçekleştirilmektedir.

Geri satım vaadiyle alım işlemleri, teminat karşılığı verilen kredi şeklinde muhasebeleştirilmektedir. Nakit alacaklar, işlem tarihinde verilen tutar kadar, aktifte "6. Para Politikası İşlemlerinden Alacaklar/6.1 Açık Piyasa İşlemleri" kaleminde gösterilirken, teminat olarak alınan menkul kıymetler nazım hesaplarda takip edilmektedir. Bankalardan alınan faizler etkin faiz yöntemi kullanılarak ay sonlarında tahakkuk ettirilmektedir. Vadede işlemten doğan faiz geliri kâr/zarar tablosuna yansıtılmaktadır.

e- Finansal Varlıklarda Değer Düşüklüğü

Gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan finansal varlıklar dışındaki finansal varlıklar veya finansal varlık grupları, her bilanço tarihinde değer düşüklüğüne uğradıklarına ilişkin göstergelerin bulunup bulunmadığına dair değerlendirmeye tabi tutulmaktadır. Finansal varlığın ilk muhasebeleştirilmesinden sonra bir veya birden fazla olayın meydana gelmesi ve söz konusu olayın ilgili finansal varlığın veya varlık grubunun güvenilir bir biçimde tahmin edilebilen gelecekteki nakit akımları üzerindeki olumsuz etkisi sonucunda ilgili finansal varlığın değer düşüklüğüne uğradığına ilişkin tarafsız bir göstergenin bulunması durumunda değer düşüklüğü zarar oluşmaktadır. İtfa edilmiş değerinden gösterilen finansal varlıklar için değer düşüklüğü tutarı gelecekte beklenen tahmini nakit akımlarının finansal varlığın etkin faiz oranı üzerinden iskonto edilerek hesaplanan bugünkü değeri ile kayıtlı değeri arasındaki farktır.

Finansal varlıklarda, değer düşüklüğü doğrudan ilgili finansal varlığın kayıtlı değerinden düşülmektedir. Ticari bir alacağın tahsil edilememesi durumunda, söz konusu tutar kadar karşılık ayrılmaktadır. Karşılık hesabındaki değişimler kâr/zarar tablosuna yansıtılmaktadır.

f- Finansal Varlıkların Bilanço Dışı Bırakılması

TCMB, finansal varlığa ait nakit akışlarına ilişkin sözleşmeden doğan haklarının süresinin dolması veya ilgili finansal varlığı ve bu varlığın mülkiyetinden doğan tüm riskleri ve kazanımları başka bir tarafa devretmesi durumunda söz konusu varlığı bilanço dışı bırakmaktadır.

g- Gerçeğe Uygun Değer Farkı Kâr veya Zarara Yansıtılan Finansal Yükümlülükler

1211 sayılı TCMB Kanunu'nun 52. maddesi gereğince, para politikası hedeflerine uygun olarak para arzının ve ekonominin likiditesinin etkin bir şekilde düzenlenmesi amacıyla, açık piyasa işlemleri çerçevesinde TCMB'nin kendi nam ve hesabına, ikincil piyasada alınıp satılabilen ve vadesi 91 günü aşmayan likidite senetleri ihraçları bu grupta sınıflandırılmaktadır. TCMB, likidite senetlerini ihraç tutan üzerinden muhasebeleştirmekte, ay sonları itibarıyla TCMB'nin Resmi Gazete'de günlük olarak açıkladığı fiyatlar üzerinden gerçeğe uygun değeri ile göstermektedir. İhraç tutarı ile gerçeğe uygun değeri arasındaki farklar ay sonları itibarıyla kâr/zarar tablosuna yansıtılmaktadır. Bilanço tarihi itibarıyla TCMB'nin likidite senedi ihracı bulunmamaktadır.

h- Diğer Finansal Yükümlülükler

Diğer finansal yükümlülükler etkin faiz oranı üzerinden hesaplanan faiz gideri ile birlikte itfa edilmiş maliyet bedeli esas alınarak muhasebeleştirilmektedir.

i- Geri Alım Vaadiyle Satım İşlemleri

Geri alım vaadiyle satım işlemleri, teminat karşılığı alınan mevduat şeklinde muhasebeleştirilmektedir. Teminat olarak verilen menkul kıymetler bilançonun aktifinde "5. Menkul Kıymetler" içerisinde gösterilirken, nakit borçlar, işlem tarihinde alınan tutar kadar, pasifte "2. Para Politikası İşlemlerinden Borçlar/ 2.1 Açık Piyasa İşlemleri" başlığı altında takip edilmektedir. Bankalara ödenecek faiz etkin faiz yöntemi kullanılarak ay sonlarında tahakkuk ettirilmektedir. Vadede işlem için ödenen faiz gideri, kâr/zarar tablosuna yansıtılmaktadır.

3.4.1.3. Gelirler ve Giderler

a- Faiz Geliri/Gideri

Dönemsellik ilkesinin gereği olarak henüz vadesi gelmemiş alacaklar ve borçlara ait faizler için ay sonlarında gelir ve gider reeskontları, vadesi gelen ancak tahsilatı veya ödemesi bir sonraki dönemde yapılacaklar için ise gelir ve gider tahakkukları yapılmaktadır.

b- Komisyon ve Hizmet Geliri ve Gideri

TCMB'nin ticari bankalar, Hazine Müsteşarlığı, genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile muhtelif kişi ve kuruluşlarla olan işlemlerinden dolayı ödediği ya da tahsil ettiği komisyon ve hizmet geliri ve gideri, tahsil edildiği veya ödendiği dönemde gelir veya gider olarak muhasebeleştirilmektedir. Tahsilatı veya ödemesi bir sonraki dönemde gerçekleşecekler için gelir veya gider tahakkukları yapılmaktadır.

3.4.1.4. Duran Varlıklar

Duran varlıklar, arsalar, binalar ve bina maliyetine giren ilave harcamalar ile demirbaşlar ve yazılım ürünlerinden oluşmaktadır.

TCMB bilançosundaki arsalar maliyet değerleri üzerinden, binalar, demirbaşlar ve yazılımlar ise amortismanları ile netleştirilmiş değerleri üzerinden bilançoda gösterilmektedir.

Duran varlıkların elden çıkarılması sonucunda satış hasılatı ile varlığın netleştirilmiş değeri arasındaki fark, gelir veya gider olarak kâr/zarar tablosuna yansıtılmaktadır.

Arsalar dışındaki duran varlıkların amortismanları 333, 339, 365 ve 389 sıra no.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğlerinde yer alan faydalı ömürleri ile kıst amortisman yöntemine göre hesaplanarak finansal tablolara yansıtılmaktadır.

3.4.1.5. Tedavüldeki Banknotlar

1211 sayılı TCMB Kanunu ile Türkiye’de banknot ihraç etme yetkisi sadece TCMB’ye verilmiştir. Tedavüle çıkarılan banknot miktarı TCMB bilançosunda “1. Tedavüldeki Banknotlar” kaleminde gösterilmektedir. TCMB, tedavülde bulunan banknotları gerekli gördüğü zaman yeni banknotlarla değiştirebilmektedir. Tedavüldeki banknotlar, finansal tablolarda banknotların nominal değerleriyle gösterilmektedir.

TCMB’nin banknot matbaasında üretilen yan mamul banknot stokları “15. Diğer Aktifler” kalemi altında maliyet bedeli ile izlenmektedir. Banknotlar ile ilgili harcamalar aktifleştirilmekte ve banknotlar TCMB’nin yedek deposuna aktarıldığında giderleştirilmektedir. Mamul ve yan mamul maliyetleri; doğrudan maliyetler ile amortisman gideri, personel gideri, banknot taşıma gideri ve diğer üretim giderleri gibi genel giderleri içermektedir.

3.4.1.6. Karşılıklar

1211 sayılı TCMB Kanunu’nun 59. maddesine göre, TCMB’nin yıllık gayri sâfi kârından ertesi yıllara has işlemler dolayısıyla meydana gelebilecek muayyen riskleri karşılamak üzere Banka Meclisince uygun görülebilecek tutarlarda provizyonlar ayrılabilir.

3.4.1.7. Çalışanlara Sağlanan Faydalar

Emekli ikramiyesi ve kıdem tazminatı, emeklilik veya işten çıkarılma durumunda ödenmektedir. Ödenecek tutar, mensubun unvanı ve hizmet yılına göre ilgili kanunlarda belirtilen esaslara göre hesaplanmaktadır.

Emekli ikramiyesi ve kıdem tazminatı yükümlülüğü, tüm çalışanların emeklilikleri dolayısıyla ileride doğması beklenen yükümlülük tutarlarının net bugünkü değerine göre hesaplanmakta ve finansal tablolara yansıtılmaktadır.

3.4.1.8. Vergiler

a- Ödenecek Vergiler

1211 sayılı TCMB Kanunu’nun 1. maddesi gereğince “anonim şirket” olarak kurulan TCMB, kurumlar vergisi mükellefidir. TCMB, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu’nun 94. maddesine göre ücretler, serbest meslek işleri dolayısıyla yapılan ödemeler, mevduat faizleri vs. üzerinden, ayrıca 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu’nun 30. maddesine göre dar mükellefiyete tabi kurumlara yapılan gayrimenkul sermaye iratları, serbest meslek kazançları ve anılan maddede belirtilen diğer kazançlar dolayısıyla yapılan ödemeler üzerinden tevkifat yapmakla sorumludur.

TCMB, banka ve sigorta muameleleri vergisi (BSMV) mükellefidir.

1211 sayılı TCMB Kanunu’nun 61. maddesi kapsamındaki varlık ve yükümlülüklerden TCMB lehine oluşan gerçekleşmemiş değerleme farkları, değerlemenin yapıldığı dönem kazancına dahil edilmemekte ve kurumlar vergisi matrahının tespitinde gelir olarak dikkate alınmamaktadır. TCMB aleyhine oluşan gerçekleşmemiş değerleme farkları ise değerlemenin yapıldığı dönem kazancından düşülmemekte ve kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider olarak dikkate alınmamaktadır.

Cari döneme ait kurumlar vergisi, kâr/zarar tablosuna gider olarak yansıtılmaktadır.

b- Ertelemiş Vergi

Ertelemiş vergi yükümlülüğü veya varlığı, varlıkların ve yükümlülüklerin finansal tablolarda gösterilen tutarları ile defter kayıtları arasındaki geçici farkların vergi etkisinden kaynaklanmaktadır. Ertelemiş vergi varlığı bilançonun aktifinde, ertelenmiş vergi yükümlülüğü bilançonun pasifinde gösterilmektedir.

Cari döneme ait ertelenmiş vergi, kâr/zarar tablosuna gelir ya da gider olarak ya da diğer pasif hesaplarla ilişkilendirilerek raporlanmaktadır.

3.4.1.9. Karşılaştırmalı Bilgiler ve Önceki Dönem Finansal Tablolarının Düzeltilmesi

Finansal durumun değerlendirilmesine imkan vermek üzere, TCMB'nin cari ve önceki dönem finansal tabloları birlikte sunulmaktadır. Cari dönem finansal tabloların sunumu ile uygunluk sağlanması açısından karşılaştırmalı bilgiler gerekli görüldüğünde yeniden sınıflandırılmakta ve önemli farklılıklar açıklanmaktadır. 31 Aralık 2013 tarihli finansal tablolarda gösterim ve sınıflama değişikliklerinin yanı sıra muhasebe politikalarında da değişikliğe gidilmiş olup söz konusu düzenlemeler açıklanmıştır (Açıklama no. 3.4.1).

3.4.1.10. Saklama İşlemleri

Çeşitli kişi ve kuruluşlara ait emanete alınan varlıklar, saklama amacıyla elde tutulduklarından nazım hesaplarda izlenmektedir.

3.4.2. Finansal Tablo Kalemlerine İlişkin Açıklamalar**3.4.2.1 Altın**

Altın mevcudu, 519.737.014,91 safi gram karşılığı 42.850.276.179 TL olan uluslararası standartta olan ve 3.177.797,62 safi gram karşılığı 261.996.936 TL olan uluslararası standartta olmayan altınlardan oluşmaktadır. Uluslararası standartta olan altınların bir kısmı TCMB'ye ait olup, bir kısmı ise zorunlu karşılık tesisi için yatıran bankalara aittir. Söz konusu altınlar, TCMB kasalarında ve yurt dışındaki bankalar nezdinde muhafaza edilmektedir.

Tablo 11: Altın

	2013	2012
Uluslararası Standartta Olan Altın	42.850.276.179	34.297.820.041
TCMB mali altın	9.572.299.526	11.072.463.677
BOE nezdinde	4.430.957.561	5.125.374.160
FED nezdinde	2.365.329.485	2.736.022.284
Yurt içindeki	2.776.012.481	3.211.067.233
Bankalar zorunlu karşılık altını	33.277.976.653	23.225.356.364
BOE nezdinde	33.152.669.312	23.173.136.480
Borsa İstanbul nezdinde	125.307.341	52.219.884
Uluslararası Standartta Olmayan Altın	261.996.936	303.056.915
TCMB	233.505.661	270.100.506
Hazine	28.491.276	32.956.408

Uluslararası standartta olan altınlar, TCMB tarafından yabancı para rezervlerinin bir parçası olarak tutulmakta ve toplam yabancı para rezervlerinin %15,33'ünü (2012: %16,15) oluşturmaktadır. Zorunlu karşılık tesisi için bankalar tarafından yatırılan 403.633.250,24 safi gram karşılığı 33.277.976.653 TL tutarındaki altınlar da bu kalemdedir.

Uluslararası standartta olmayan altınların bir kısmı TCMB'ye, bir kısmı da Hazine'ye aittir ve tamamı yurt içinde muhafaza edilmektedir. Söz konusu altınlar, bilançonun aktifinde "15. Diğer Aktifler" kaleminin altında takip edilmektedir. Hazine'ye ait olan 345.574,68 safi gram karşılığı 28.491.276 TL'lik kısım bilançonun pasifinde "12. Diğer Pasifler/12.1 Hazine Altınları" kaleminin altında gösterilmektedir.

3.4.2.2. Yabancı Para Banknotlar

2013 yıl sonu itibarıyla TCMB şubelerinin kasalarında bulunan yabancı para banknotların TL karşılığı 3.754.572.450 TL'dir.

Tablo 12: Yabancı Para Banknotlar

	2013	2012
Yabancı para banknotlar	3.754.572.450	700.396.358

3.4.2.3. Yurt Dışı Bankalar

TCMB'nin döviz rezervlerini oluşturan ve bilançonun aktifinde yer alan "3. Yurt Dışı Bankalar" kalemi, gerçeğe uygun değeri ile izlenen YP menkul kıymetler, yabancı bankalardaki depo hesapları ve cari hesaplardan oluşmaktadır.

Tablo 13: Yurt Dışı Bankalar (Aktif)

	2013	2012
YP menkul kıymetler	211.123.802.766	168.698.992.631
Mevduat	17.107.759.058	4.869.115.450
Diğer	4.395.462.210	3.542.906.579
Vadesiz mevduat	1.179.080.689	872.767.541
SDR holding hesabı	3.213.476.129	2.667.673.526
Diğer	2.905.392	2.465.512
TOPLAM	232.627.024.034	177.111.014.660

Bilançonun pasifinde yer alan "4. Yurt Dışı Bankalar" kaleminin 2013 ve 2012 yıl sonları itibarıyla bakiyeleri aşağıda yer almaktadır.

Tablo 14: Yurt Dışı Bankalar (Pasif)

	2013	2012
Nostro hesaplar	798.556	669.362

3.4.2.4. Uluslararası Para Fonu Üyeliğinden Doğan Bakiyeler

Türkiye'nin Uluslararası Para Fonuna (IMF) üyeliğinden doğan mali ilişkiler çerçevesinde, ülke kotasının altın ve yabancı para olarak ödenen kısmı bilançonun aktifinde yer alan "4. Rezerv Dilimi Pozisyonu" ve pasifinde yer alan "5. Rezerv Dilimi İmkânı" kalemlerinde takip edilmektedir. 112.775.000 SDR olan kotamızın 37.750.000 SDR'lik kısmı altın olarak ödenmiştir. Türkiye'nin IMF'ye üyeliğinden doğan mali ilişkiler çerçevesinde, 1.191,3 milyon SDR olan kotası 8 Haziran 2011 tarihinde 1.455,8 milyon SDR'ye yükselmiştir.

Tablo 15: IMF Hesapları	2013		2012	
	TL	SDR	TL	SDR
Aktif				
Rezerv dilimi pozisyonu	370.973.363	112.775.000	310.537.240	112.775.000
SDR tahsisatı nedeniyle Hazine yükümlülüğü	3.524.139.144	1.071.329.729	2.950.013.542	1.071.329.729
Pasif				
Rezerv dilimi imkanı	370.973.363	112.775.000	310.537.240	112.775.000
SDR tahsisatı	3.524.139.144	1.071.329.729	2.950.013.542	1.071.329.729

Diğer taraftan, IMF tarafından ülkemize tahsis edilmiş ve Hazine Müsteşarlığınca kullanılmış olan 112.307.000 SDR ile 2009 yılında tahsis edilen toplam 959.022.729 SDR tutarındaki Genel ve Özel SDR Tahsisatı ise aktifte "10. SDR Tahsisatı Nedeniyle Hazine Yükümlülüğü", pasifte ise "6. SDR Tahsisatı" kalemlerinde izlenmektedir.

3.4.2.5. Menkul Kıymetler

Tamamı TCMB'ye ait kıymetlerin 2013 yıl sonu itibarıyla gerçeğe uygun değeri 8.931.100.770 TL'dir.

Tablo 16: Menkul Kıymetler	2013		2012	
	Maliyet	Kayıtlı Değeri	Maliyet	Kayıtlı Değeri
Hazine Müsteşarlığı tarafından ihraç edilen devlet tahvilleri ve hazine bonoları	9.158.266.857	8.931.100.770	28.959.052.850	29.198.720.650

3.4.2.6. Para Politikası İşlemlerinden Alacaklar ve Borçlar

Bilançonun aktifinde yer alan ve TCMB'nin nakit alacaklarını gösteren "6. Para Politikası İşlemlerinden Alacaklar" kalemi, 2013 yıl sonu itibarıyla 39.081.965.985 TL olarak gerçekleşmiştir. Bu kaleme yansıtılan gelir reeskontları, geri satım vaadiyle alım işlemleri için 10.542.956 TL; Bankalararası Para Piyasası işlemleri için ise 16.038 TL'dir.

Bilançonun pasifinde yer alan ve TCMB'nin nakit borçlarını gösteren "2. Para Politikası İşlemlerinden Borçlar" kalemi 208.520.271 TL olarak gerçekleşmiştir. Bu kaleme yansıtılan gider reeskontu, Bankalararası Para Piyasası işlemleri için 20.271 TL'dir.

Tablo 17: Para Politikası İşlemlerinden Alacaklar/Borçlar	2013	2012
Aktif		
Para Politikası İşlemlerinden Alacaklar	39.081.965.985	25.321.266.441
Açık piyasa işlemleri	39.007.449.947	25.321.266.441
Bankalararası para piyasası işlemleri	74.516.038	-
Pasif		
Para Politikası İşlemlerinden Borçlar	208.520.271	26.660.131.452
Açık piyasa işlemleri	-	25.261.631.452
Bankalararası para piyasası işlemleri	208.520.271	1.398.500.000

TCMB'nin 2013 yıl sonu itibarıyla para politikası işlemlerinden net alacağı, 38.873.445.714 TL olarak gerçekleşmiştir.

3.4.2.7. Yurt İçi Bankalar

"7. Yurt İçi Bankalar" kaleminde TCMB taraflı döviz depo işlemleri ile karşılaşan döviz depo işlemleri gösterilmektedir. Bu kalemin 31.12.2012 bakiyesi 19.608.600 TL olarak gerçekleşmiştir. 2 Ocak 2013 tarihinden itibaren döviz depo işlemi olmaması nedeniyle bu kalem 2013 yıl sonu itibarıyla bakiye vermemektedir.

Tablo 18: Yurt İçi Bankalar	2013	2012
Döviz depo (Karşılaşan)	-	19.608.600
TOPLAM	-	19.608.600

3.4.2.8. Krediler ve Takipteki Alacaklar

İç krediler reeskonta kabul edilen senetler karşılığında bankalara kullanılan 4.631.848.057 ABD doları, 1.171.416.435 Euro ve 2.155.946 İngiliz sterlini karşılığı 13.333.188.058 TL tutarındaki kredilerden oluşmaktadır. İç kredilerin 2013 yıl sonu bakiyesi reeskontlar dahil 13.307.133.918 TL olarak gerçekleşmiştir.

Dış krediler, Sudan ve Arnavutluk Merkez Bankalarına kullanılan kredilerden oluşmaktadır. Sudan Merkez Bankası ile TCMB arasında imzalanan bankacılık anlaşması uyarınca kullanılan kredi 9.061.417 ABD doları olup, karşılığı 19.339.782 TL'dir. 31 Aralık 1990 tarihinde sona erdirilen TCMB ile Arnavutluk Merkez Bankası arasındaki bankacılık düzenlemesi kapsamında tahsil edilemeyen alacaklar nedeniyle kullanılan krediler ise, 1.281.795 ABD doları olup, karşılığı 2.735.735 TL'dir. Bu kalemin gelir reeskontu dahil tutarı 2.741.392 TL'dir.

Tablo 19: Krediler ve Takipteki Alacaklar	2013	2012
İç krediler	13.307.133.918	6.800.716.530
Dış krediler	22.081.174	21.930.226
Takipteki alacaklar (Net)	-	-
Takipteki alacaklar	3.262.625.715	2.720.438.971
Takipteki alacaklar karşılığı	-3.262.625.715	-2.720.438.971
TOPLAM	13.329.215.092	6.822.646.756

Irak Merkez Bankasına kullanılan 1.435.736.065 ABD doları karşılığı 3.064.291.483 TL kredi alacağı ve söz konusu krediye tahakkuk ettirilen 352.588 ABD doları karşılığı 752.529 TL faiz ve Irak Bekhme Barajı projesi kapsamında satın alınan senetler karşılığı kullanılan 92.574.475 ABD doları karşılığı 197.581.703 TL kredi alacağı bulunmaktadır. Bu alacaklardan Irak Merkez Bankası'na kullanılan krediye aylık olarak faiz tahakkuk ettirilmektedir. Tahakkuk ettirilen faiz ile anaparaya 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 323. maddesi kapsamında karşılık ayrılmaktadır. Toplam 3.262.625.715 TL olan bu alacak ayrılan karşılıkla netleştirildiği için yıl sonu itibarıyla bakiye göstermemektedir.

3.4.2.9. İştirakler

TCMB'nin BIS ve SWIFT'te bulunan iştirakleri gerçeğe uygun değerinden gösterilirken, IILM'de bulunan iştiraki gerçeğe uygun değeri belirlenemediği için maliyet değeriyle gösterilmektedir.

Merkez bankacılığı faaliyeti çerçevesinde satın alınan ve satılmaya hazır finansal varlık olarak sınıflandırılan BIS iştiraki net varlık değerinin %70'i olarak hesaplanan gerçeğe uygun değeri ile değerlendirilmiştir.

Tablo 20: İştirakler		2013			2012		
	Hizmet Alanı	Hisse Payı (%)	TL	Döviz	Hisse Payı (%)	TL	Döviz
BIS	Bankacılık düzenleme hizmetleri	1,43	566.317025	10.000.000 SDR	1,43	27536.000	10.000.000 SDR
SWIFT	Elektronik fon transfer hizmetleri	0,007	66.717	22.720 EUR	0,007	61.897	26.320 EUR
IILM	Likidite yönetimi	13,33	21.343.000	10.000.000 USD	13,33	17826.000	10.000.000 USD
	TOPLAM		587.726.743			45.423.897	

İştiraklerin hareket tablosu aşağıda verilmiştir:

Tablo 21: İştirakler Hareket Tablosu

	2013	2012
Açılış bakiyesi	45.423.897	48.173.516
Düzeltilme etkisi (Açıklama no. 3.4.1)	494.425.901	-
Gerçeğe uygun değer değişiklikleri	47.876.944	-2.749.619
Kapanış Bakiyesi	587.726.743	45.423.897

3.4.2.10. Duran Varlıklar (Net)

TCMB duran varlıkları, arsalar, binalar, demirbaşlar ve yazılım ürünlerinden oluşmaktadır.

Tablo 22: Duran Varlık Hareket Tablosu	Gayrimenkul	Demirbaş	Yazılım	Toplam
2013 Açılış Net Bilanço Değeri	259.145.148	39.384.201	1.981.637	300.510.986
Düzeltilme etkisi (Açıklama no. 3.4.1)	-58.266.557	10.293.078	1.019.111	-46.954.368
Alımlar	365.232.646	45.713.369	1.974.389	412.920.403
Elden çıkarılanlar (Net)	-	-1.045.277	-13.607	-1.058.884
Dönem içi amortisman	-6.201.743	-15.959.927	-2.224.243	-24.385.914
2013 Kapanış Net Bilanço Değeri	559.909.494	78.385.444	2.737.286	641.032.223

2013	Gayrimenkul	Demirbaş	Yazılım	Toplam
Maliyet	702.394.198	166.442.488	17.962.599	886.799.285
Birikmiş Amortismanlar	-142.484.704	-88.057.044	-15.225.314	-245.767.062
Net Bilanço Değeri	559.909.494	78.385.444	2.737.286	641.032.223

2012	Gayrimenkul	Demirbaş	Yazılım	Toplam
Maliyet	337.161.552	124.135.942	20.204.342	481.501.837
Birikmiş amortismanlar	-78.016.404	-84.751.742	-18.222.705	-180.990.851
Net Bilanço Değeri	259.145.148	39.384.201	1.981.637	300.510.986

3.4.2.11. Diğer Aktifler

Tablo 23: Diğer Aktifler

	2013	2012
Uluslararası standartta olmayan altın	261.996.936	303.056.915
Madeni para	68.020.952	89.823.837
Gelir tahakkukları	29.054.803	51.472.691
Hazine'den tahsil edilecek masraf ve komisyonlar	17.150.100	11.043.554
EFT mesaj ücretleri	10.795.947	8.316.719
Diğer	1.108.757	32.112.418
Diğer	734.669.391	779.420.454
Kurumlar vergisinden mahsup edilecek vergiler	643.420.572	728.759.997
Depolar	46.910.766	34.396.929
Peşin ödenen ücretler	961.473	1.135.485
Diğer	43.376.580	15.128.043
TOPLAM	1.093.742.082	1.223.773.896

3.4.2.12. Tedavüldeki Banknotlar

Tablo 24: Tedavüldeki Banknotlar

	2013	2012
1 Ocak bakiyesi	60.525.482.148	55.103.173.646
Tedavüle giren banknotlar	41.353.594.407	30.700.615.312
Tedavülden çekilen ve imha edilen banknotlar	-27.064.486.827	-25.278.306.810
31 Aralık Bakiyesi	74.814.589.728	60.525.482.148

1211 sayılı TCMB Kanunu'na dayanılarak tedavüle çıkarılan banknotlar, 2013 yıl sonunda 74.814.589.728 TL bakiye göstermektedir.

3.4.2.13. Mevduat

Tablo 25: Mevduat

	2013	2012
Kamu sektörü mevduatı	27.488.714.052	16.509.733.021
Hazine, genel ve özel bütçeli idareler	27.365.176.586	16.441.934.389
Diğer	123.537.465	67.798.633
Bankacılık sektörü mevduatı	188.585.936.880	128.628.657.008
Yurt içi bankalar	32.204.712.843	28.432.903.795
Bankalar mevduatı	17.460.789	47.119.418
Zorunlu karşılık serbest	32.187.252.054	28.385.784.377
Yurt dışı bankalar	5.734.055	5.755.891
Zorunlu karşılıklar bloke hesabı	156.375.051.205	100.189.811.044
Nakit	123.097.074.552	76.964.454.680
Altın	33.277.976.653	23.225.356.364
Diğer	438.776	186.279
Diğer mevduat	12.250.828.109	14.334.741.221
İşçi dövizleri	11.320.996.460	12.542.010.517
Uluslararası kuruluşlar	9.939.108	9.928.575
IMF	9.879.578	9.928.567
Diğer	59.529	8
Fonlar	776.292.991	1.776.814.525
Diğer	143.599.551	5.987.604
Finansman kuruluşları	135.386.157	-
Elçilikler mevduatı	1.392.160	1.059.020
Diğer	6.821.234	4.928.584
TOPLAM	228.325.479.041	159.473.131.251

3.4.2.14. Vergi Yükümlülüğü

TCMB, kurumlar vergisine tabidir. TCMB'nin cari dönem faaliyet sonuçlarına ilişkin tahmini vergi yükümlülükleri için finansal tablolarda gerekli karşılıklar ayrılmıştır.

Vergiye tabi kurum kazancı üzerinden tahakkuk ettirilecek kurumlar vergisi tutarı, ticari kazançta vergi matrahından indirilemeyen giderlerin eklenmesi ve vergiye tabi olmayan gelirler ve indirimler düşüldükten sonra kalan matrah üzerinden hesaplanmaktadır.

Tablo 26: Ödenecek Vergiler

	2013	2012
Kurumlar vergisi	889.835.346	743.352.862
Diğer vergiler	49.804.033	54.355.110
TOPLAM	939.639.379	797.707.971

2013 yılında uygulanan kurumlar vergisi oranı %20'dir (2012: %20). Türkiye'de geçici vergi üçer aylık dönemler

itibarıyla hesaplanmakta ve tahakkuk ettirilmektedir. 2013 yılında uygulanan geçici vergi oranı %20'dir (2012: %20).

TTK ile vergi mevzuatının farklı hükümler içerdiği konularda oluşan geçici farklar için geçerli kurumlar vergisi oranı olan %20 üzerinden ertelenmiş vergi varlığı ve yükümlülüğü hesaplanmaktadır (2012: %20).

2013 yıl sonu itibarıyla ertelenmiş vergiye konu olan geçici farklar ve hesaplanan ertelenmiş vergi varlığı/yükümlülüğünün detayı aşağıdadır.

Tablo 27: Geçici Farklar ve Ertelenmiş Vergi Varlığı/Yükümlülüğü	2013	
	Toplam Geçici Farklar	Ertelenmiş Vergi Varlığı/Yükümlülüğü
Toplam varlıklar	170.974.956	34.194.991
Emekli ikramiyesi ve kıdem tazminatı yükümlülüğü	128.169.528	25.633.906
Duran varlıklar amortisman düzeltmesi	42.805.428	8.561.086
Toplam yükümlülükler	-533.422.025	-26.671.101
BİS iştirakinin gerçeğe uygun değer düzeltmesi	-533.422.025	-26.671.101
Net Varlık/Yükümlülük	-362.447.069	7.523.890

31 Aralık 2013 tarihindeki ertelenmiş vergi varlığının hareketi aşağıda verilmektedir.

Tablo 28: Ertelenmiş Vergi Varlığı Hareketi	2013
1 Ocak bakiyesi	-
Düzeltilme etkisi (Açıklama no. 3.4.1)	8.527.617
Gelir tablosu ile ilişkilendirilen ertelenmiş vergi (Net)	1.568.100
Diğer pasif hesaplar ile ilişkilendirilen ertelenmiş vergi	-2.571.827
31 Aralık 2013 Bakiyesi	7.523.890

3.4.2.15. Karşılıklar

1211 sayılı TCMB Kanunu'nun 59. maddesi kapsamında 165.700.000 TL kıymet yollaması dahili sigorta karşılığı ayrılmış olup 2013 yıl sonu itibarıyla bakiyesi toplam 243.056.337 TL'dir.

Tablo 29: Karşılıklar	2013	2012
Emekli ikramiyesi ve kıdem tazminatı karşılıkları	128.169.528	126.040.166
Diğer karşılıklar		
Kıymet yollaması dahili sigorta karşılığı	243.056.337	77.356.337
TOPLAM	371.225.865	203.396.503

5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu ile 1475 sayılı İş Kanunu hükümleri uyarınca, işverenler çalışanlardan emekli ikramiyesi ve kıdem tazminatına hak kazanacak şekilde emekli olanlara ya da iş sözleşmesi sona erenlere, hak kazandıkları yasal emekli ikramiyesi veya kıdem tazminatlarını ödemekle yükümlüdür.

Emekli ikramiyesi ve kıdem tazminatı karşılığı, TCMB'nin, çalışanların emekli olmasından kaynaklanan gelecekteki

muhtemel yükümlülük tutarının bugünkü değerinin tahmin edilmesi yoluyla hesaplanmaktadır. Bu doğrultuda, toplam yükümlülüklerin hesaplanmasında kullanılan aktüeryal varsayımlar aşağıda belirtilmiştir.

Her hizmet yılına ait azami yükümlülük tutarının enflasyona paralel olarak artacak olması temel varsayım olarak hesaplamalarda dikkate alınmaktadır. Dolayısıyla, uygulanan iskonto oranı, gelecek enflasyon etkilerinin düzeltilmesinden sonraki beklenen reel oranı ifade eder. Bu nedenle, 2013 yıl sonu itibarıyla, finansal tablolarda karşılıklar, geleceğe ilişkin, çalışanların emekliliğinden kaynaklanacak muhtemel yükümlülüğünün bugünkü değeri tahmin edilerek hesaplanmaktadır. İlgili bilanço tarihlerindeki karşılıklar, yıllık %5,88 enflasyon ve %7,23 faiz oranı varsayımlarına göre yaklaşık %1,28 olarak elde edilen reel iskonto oranı kullanılmak suretiyle hesaplanmıştır (2012: %0,74).

Emekli olma olasılığı her iki dönemde de %99,72 olarak dikkate alınmıştır.

Kıdem tazminatı tavanı altı ayda bir revize edilmekte olup, TCMB çalışanlarının kıdem tazminatı karşılığının hesaplanmasında 1 Temmuz 2013 tarihinden itibaren geçerli olan 3.254 TL (2012: 3.034 TL) tavan tutarı dikkate alınmıştır.

Emekli ikramiyesi ve kıdem tazminatı yükümlülüğünün dönem içerisindeki hareketleri aşağıdaki gibidir:

Tablo 30: Emekli İkramesi ve Kıdem Tazminatı Yükümlülüğü Hareketi	2013	2012
1 Ocak Tarihi İtibarıyla Karşılık	126.040.166	111.206.859
Düzeltilme etkisi (Açıklama no. 3.4.1)	-6.749.972	-
Ayrılan karşılık	14.933.596	18.610.622
Aktüeryal kayıp/kazanç	-3.112.365	-
Ödenen emekli ikramiyesi ve kıdem tazminatı	-2.941.896	-3.777.315
31 Aralık Tarihi İtibarıyla Karşılık	128.169.528	126.040.166

3.4.2.16. Sermaye ve İhtiyat Akçesi

Tablo 31: Sermaye ve İhtiyat Akçesi	2013	2012
Ödenmiş sermaye	25.000	25.000
Sermaye enflasyon düzeltme farkı	46.208.524	46.208.524
İhtiyat akçesi	9.245.105.407	7.819.982.200
Adi ihtiyat akçesi	5.746.220.976	4.728.275.721
Fevkalade ihtiyat akçesi	3.484.858.601	3.077.680.649
Hususi ihtiyat akçesi	14.025.831	14.025.831
TOPLAM	9.291.338.931	7.866.215.724

2013 ve 2012 yıl sonları itibarıyla TCMB'nin hissedarlarının dökümü aşağıdaki gibidir.

Tablo 32: Hissedarlar	2013		2012	
	TL	Pay(%)	TL	Pay(%)
Hazine Müsteşarlığı	13.780	55,12	13.780	55,12
T.C. Ziraat Bankası A.Ş.	4.806	19,23	4.806	19,23
TCMB Mensupları Sosyal Güvenlik ve Yardımlaşma Sandığı Vakfı	1.280	5,12	1.280	5,12
Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	621	2,48	621	2,48
Türkiye İş Bankası A.Ş.	582	2,33	582	2,33
Diğer	3.931	15,72	3.931	15,72
Ödenmiş Sermaye	25.000	100,00	25.000	100,00
Sermaye düzeltmesi	46.208.524		46.208.524	
Toplam Ödenmiş Sermaye	46.233.524		46.233.524	

3.4.2.17. Değerleme Hesabı

Tablo 33: Değerleme	2013	2012
Değerleme hesabı	22.164.507.125	13.655.426.528

Türk parasının yabancı paralar karşısındaki değerinin ve uluslararası piyasalarda altın fiyatlarının değişmesi nedeniyle TCMB'nin aktifindeki ve pasifindeki dövizlerin, efektiflerin ve yabancı para cinsinden diğer varlık ve yükümlülükler ile altınların değerlendirilmesi sonucu oluşan aleyhte ve lehte değerlendirme farklarının takip edildiği bu kalemden, 2013 yıl sonu itibarıyla lehte kur farkı olan 22.164.507.125 TL'lik tutar yer almaktadır.

3.4.2.18. Diğer Pasifler

Tablo 34: Diğer Pasifler	2013	2012
Hazine altınları	28.491.276	32.956.408
Akreditifler	931.012.876	776.882.944
Gider tahakkukları	3.587.825	281.283.840
Diğer	796.217.549	421.524.741
Muhasebe politika değişikliklerinden oluşan fark	509.232.229	-
Vergi daireleri, icra memurlukları ve mahkeme kararları uyarınca tutulan bloke paralar	19.287.595	16.362.860
Gelecek yıl valörü ile yurt dışı bankalar hesaplarına borç kaydedilecek paralar	236.289.898	294.496.892
Diğer	31.407.827	110.664.989
TOPLAM	1.759.309.526	1.512.647.933

3.4.2.19. Nazım Hesaplar

2013 yıl sonu itibarıyla, Türk lirası, yabancı para ve adet olarak takip edilen nazım hesaplar toplamı 841.907.412.091 TL'dir.

3.4.2.20. Kâr/Zarar Hesapları

Tablo 35: Kâr/Zarar Tablosu	2013	2012
NET FAİZ GELİR/GİDERİ	3.802.208.970	4.473.740.632
Faiz Geliri	4.389.412.092	5.484.239.970
TL ve YP menkul kıymetler	2.531.419.479	2.820.598.871
Geri satım vaadiyle alım işlemleri	1.796.490.862	2.602.842.089
Bankalararası para piyasası işlemleri	10.809.851	14.438
Krediler	35.343.293	39.183.965
Bankalar	15.348.606	21.600.608
Faiz Gideri	-587.203.122	-1.010.499.338
İşçi dövizleri	-125.990.736	-190.821.331
Açık piyasa işlemleri	-8.856.685	-444.510.972
Bankalararası para piyasası işlemleri	-16.107.353	-21.714.139
Hazine Müsteşarlığı hesapları	-433.697.410	-346.549.732
IMF genel kaynak kullanımı faiz ödemeleri	-2.529.648	-2.818.070
Bankalar	-21.291	-4.085.094
NET KOMİSYON VE HİZMET GELİRİ/GİDERİ	337.170.813	251.647.138
Komisyon ve Hizmet Geliri	353.397.586	265.322.633
EFT işlemleri komisyon ve mesaj ücretleri	173.351.341	132.157.349
Hazine Müsteşarlığından alınan komisyonlar	133.277.544	110.850.847
Bankalardan alınan komisyon ve muhafaza ücretleri	38.366.032	13.597.329
Havale ücretleri	2.169.288	3.034.676
Diğer	6.233.380	5.682.432
Komisyon ve Hizmet Gideri	-16.226.772	-13.675.494
Bankalara ödenen komisyon ve muhafaza ücretleri	-16.056.318	-13.526.922
Diğer	-170.454	-148.572
NET FAİZ DIŞI GELİR/GİDER	1.779.226.590	364.338.504
Faiz Dışı Gelir	5.520.358.878	2.403.014.536
YP alım satım kârı	5.454.556.239	2.394.171.024
Menkul kıymetler alım satım kârı	51.623.250	-
İştirak geliri	6.903.206	1.583.096
Ertelenmiş vergi geliri	1.568.100	-
Diğer	5.708.083	7.260.415
Faiz Dışı Gider	-3.741.132.288	-2.038.676.032
YP alım satım zararı	-20.234.464	-432.283.072
Menkul kıymetler alım satım zararı ve değer azalışı	-2.245.959.816	-1.020.559.054
Takipteki alacak karşılık gideri	-542.186.743	155.897.753
Kıymet yollaması dahili sigorta karşılığı	-165.700.000	-24.113.937
Ücretler ve maaşlar	-564.945.253	-514.387.884
Sosyal güvenlik gideri	-45.637.590	-50.018.349
Genel faaliyet gideri	-67.723.550	-66.452.678
Banknot kağıdı ve mürekkep gideri	-62.568.648	-60.632.340
Amortismanlar	-24.406.445	-22.374.936
Diğer	-1.769.779	-3.751.536
NET KÂR-ZARAR	5.918.606.373	5.089.726.275

3.4.2.21.Kâr Dağıtım

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 6335 sayılı Kanunla değişik 64'üncü maddesinin 5. fıkrasında, bu Kanuna tabi gerçek ve tüzel kişilerin, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun defter tutma ve kayıt zamanıyla ilgili hükümleri ile aynı Kanununun 175. ve mükerrer 257. maddelerinde yer alan yetkiye istinaden yapılan düzenlemelere uymak zorunda oldukları belirtilmiştir. Anılan fıkra da ayrıca, 6102 sayılı Kanunun defter tutma, envanter, mali tabloların düzenlenmesi, aktifleştirme, karşılıklar, hesaplar, değerlendirme, saklama ve ibraz hükümlerinin; 213 sayılı Kanun ile diğer vergi kanunlarının aynı hususları düzenleyen hükümlerinin uygulanmasına, vergi kanunlarına uygun olarak vergi matrahının tespit edilmesine ve buna yönelik mali tabloların hazırlanmasına engel teşkil etmeyeceği hükme bağlanmıştır.

1211 sayılı TCMB Kanunu'nun 56. ve 60. maddeleri, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 6335 sayılı Kanunla değişik 64. maddesi hükümleri dikkate alınarak, TCMB'nin 213 sayılı Vergi Usul Kanunu hükümlerine uygun olarak tutulmakta olan defter kayıtlarında yer alan 5.915.992.659 TL'lik 2013 yılı dönem kârının aşağıdaki şekilde dağıtılması öngörülmüştür.

Tablo 36: Kâr Dağıtım (1211 sayılı Kanun md. 60)

	2013	2012
Raporlanan dönem kârı (6102 sayılı TTK)	5.918.606.373	
Raporlama düzeltme farkları	2.613.714	
Dağıtım tabi dönem kârı	5.915.992.659	5.089.726.275
Vergi karşılıkları	889.835.346	743.352.862
Kurumlar vergisi	889.835.346	743.352.862
Vergi sonrası kâr	5.026.157.313	4.346.373.413
Diğer dağıtımlar	1.663.918.042	1.435.078.949
1-İhtiyat akçeleri	1.656.477.795	1.425.123.207
Adi ihtiyat	1.183.198.532	1.017.945.255
Fevkalade ihtiyat	473.279.263	407.177.952
2-Hissedarlar hissesi	3.000	3.000
İlk kâr hissesi	1.500	1.500
İkinci kâr hissesi	1.500	1.500
3-Temettü miktarı (Md.60/c)	7.437.247	9.952.742
Hazine Müsteşarlığına Aktarılabilecek Tutar	3.362.239.272	2.911.294.464

3.5. Cari bütçe harcamalarına ilişkin açıklamalar:

TL işlemleri içinde yer alan genel gider alt kalemleri bazında, Bankanın operasyonel aktiviteleri için son iki yılda yapılan cari harcamaların, 2003 fiyatlarıyla reel dağılımı aşağıdaki gibidir.

Tablo 37: TCMB Operasyonel Aktiviteler İçin Yapılan Cari Harcamalar

Reel (2003 fiyatlarıyla)	2012 (TL)	2013 (TL)	Değişim (%)
I-Personel Giderleri	272.877.527	276.261.076	1
II-Diğer Giderler	43.786.891	30.460.368	-30
III-Banknot Tabı Giderleri	29.314.352	28.141.821	-4
TOPLAM	345.978.770	334.863.265	-3

2013 yılında, 2012 yılına göre personel giderlerinde artış diğer giderler ve banknot tabı giderlerinde ise azalış gözlenmektedir.

- **Personel giderleri;** aylıklar, yan ödemeler, sosyal güvenlik giderleri, sosyal yardımlar, sağlık harcamaları, eğitim giderleri ve görev yolluklarından oluşmaktadır.

Teknolojik gelişmelerin takip edilmesi, uygulanması ve nitelikli insan kaynağından yararlanmak suretiyle daha az sayıda ancak daha donanımlı eleman istihdam edilerek verimliliğin artırılması ve personel giderlerinin düşürülmesi politikası çerçevesinde, 2004 yılında 4755 olan personel sayısı, yüzde 2 azalarak 2013 yılında 4676'ya düşmüştür.

Personel giderlerinde bir önceki yıla göre; yüzde 1 artış gerçekleşmiştir. Bu bölüm içinde önemli bir paya sahip olan personele ödenen aylık ve yan ödemelerde bir önceki yıla göre meydana gelen artış yüzde 3 oranındadır. Banka Meclisi, Yönetim Komitesi, Para Politikası ve Denetleme Kurulu üyelerinden oluşan Banka üst yönetimine 2013 yılında brüt ücret olarak toplam 5.011.734 TL ödenmiş olup, bu tutar Banka personeline 2013 yılında ödenen aylık ve yan ödemeler toplamının yüzde 1'ini oluşturmaktadır.

- **Diğer giderler;** 2013 yılında bir önceki yıla göre yüzde 30 oranında azalmıştır. Bu azalış 2013 yılında bir önceki yıla göre Kıymet Yollama Dahili Sigorta Karşılıkları, Sosyal İçerikli Giderler, Bakım ve Onarım Giderleri kalemlerindeki azalıştan kaynaklanmaktadır
- **Banknot tabı giderleri;** bir önceki yıla göre %4 oranında azalmıştır.
- Banka, Kanunu ile kendisine verilen emisyon, para politikasının belirlenmesi, fiyat istikrarının sağlanması ve ülkenin döviz rezerv yönetimi gibi temel görevleri yerine getirmek ve teknolojik gelişmelerin de gerisinde kalmamak üzere, gerek cari gerekse yatırım harcamalarında azami tasarrufa özen göstererek bütçesini hazırlamaktadır.

3.6. TCMB'de Denetim ve Denetim Raporları

3.6.1. TCMB'de Denetim

Bir anonim şirket olan TCMB faaliyetinin denetimi, 1211 sayılı TCMB Kanunu'ndaki düzenlemeler doğrultusunda yapılmakta ve Banka içi ve dışı organlarca gerçekleştirilen denetimler olarak ikiye ayrılmaktadır.

Banka İçi Denetimler

TCMB Kanunu'nun 15. maddesi uyarınca Genel Kurul, Banka Meclisi tarafından verilen Yıllık Rapor ile Denetleme Kurulu Raporu'nu, Bankanın bilançosunu, kâr ve zarar hesaplarını denetler ve karara bağlar. Genel Kurul, Banka Meclisini ve Denetleme Kurulunu ibra etmek suretiyle Bankanın yıllık faaliyetinin denetimini gerçekleştirir.

Denetleme Kurulu ise, Banka Kanunu'nun 24. maddesi uyarınca, Bankanın bütün muamele ve hesaplarını denetler; yıl sonunda hazırlayacağı raporu Genel Kurula sunar. Banka Kanunu'nun verdiği yetki çerçevesinde Denetleme Kurulu, mütalaalarını yazılı olarak Banka Meclisine bildirir ve bir kopyasını da Başbakanlığa verir.

Bankanın mutad işlemlerinin denetim görev ve yetkisi, TCMB Teşkilat ve Görevleri Esas Yönetmeliği'nin 44. ve 45. maddeleri uyarınca Denetim Genel Müdürlüğüne verilmiştir.

Denetim Genel Müdürlüğü, 1211 sayılı Kanun ve diğer mevzuatın tanıdığı yetkiler ve görevler çerçevesinde, Bankanın birimleri, şubeleri ve temsilcilikleri ile Banka dışı kurumlar ve kuruluşlar nezdinde denetim yapmak; inceleme ve araştırmalarda bulunmak; gerektiğinde soruşturma yapmak ve danışmanlık faaliyetinde bulunmak görev ve yetkisini haizdir.

Denetim Genel Müdürlüğünde, 18 Başmüfettiş, 6 Başdenetçi, 20 Müfettiş, 1 Denetçi, 3 Bilişim Teknolojileri (BT) Denetçisi, 15 Denetçi Yardımcısı ve 2 BT Denetçi Yardımcısı görev yapmaktadır. Söz konusu denetim elemanlarından bir Başmüfettiş ile bir BT Denetçisi, Genel Müdüre görevlerinde yardımcı olmak üzere görevlendirilmiştir.

İç denetim faaliyetinin uluslararası standartlar çerçevesinde yürütülmesine verilen önemin göstergesi olarak kabul edilen "İç Denetim Kalite Güvence Değerlendirmesi"ni yaptırmış, ülkemizdeki öncü kuruluşlardan birisi olması nedeniyle TCMB'ye 29 Mayıs 2012 tarihinde gerçekleştirilen törende Türkiye İç Denetim Enstitüsü tarafından "İç Denetim Farkındalık" ödülü verilmiştir.

Denetim raporlarının sonuçlarına ilişkin gerekli önlemlerin alınıp alınmadığını takip amacıyla oluşturulan ve Yönetim Komitesi, Banka Meclisi ile Denetleme Kurulunun bilgilendirilmesini, gündemdeki konulara ilişkin görüşlerinin alınmasını amaçlayan "Denetim Takip Sistemi" faaliyeti bu yıl Mayıs ve Aralık aylarında yapılmıştır.

Banka Dışı Denetimler

TCMB nezdinde gerçekleştirilen dış denetimin yasal dayanağı, TCMB Kanunu'nun 42. maddesidir. Buna göre Başbakan, Bankanın işlem ve hesaplarını denettirme yetkisine sahiptir.

Banka Kanunu'nun 42. maddesi uyarınca Başkan tarafından, Banka faaliyeti ile uygulanmış ve uygulanacak olan para politikası hakkında, her yıl Nisan ve Ekim aylarında Bakanlar Kuruluna rapor sunulmaktadır. Banka, faaliyetine ilişkin olarak yılda iki defa Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonunu bilgilendirmektedir.

Banka Kanunu'nun 42. maddesinin 2. paragrafına göre; Banka, bilanço, kâr ve zarar hesaplarını bağımsız denetim kuruluşlarına denettirebilir. Uluslararası standartlarda faaliyet gösteren merkez bankalarının temel ilkeleri olan "şeffaflık" ve "hesap verme sorumluluğu" çerçevesinde en etkin araçlardan biri olarak görülen bağımsız dış denetim uygulamalarına 2000 yılında başlamış olup, her yıl yapılan bağımsız denetimlerin sonucunda hazırlanan raporlar TCMB Genel Ağ sitesi aracılığıyla kamuoyuna duyurulmaktadır.

Yukarıda belirtilen denetimlerin yanı sıra; Hazine Müsteşarlığı, Devlet Denetleme Kurulu, Sayıştay, bazı Bakanlıklar ve yetkili diğer kamu otoriteleri, gerek görülen durumlarda, kendi görev alanlarına giren konularda, denetim elemanları aracılığıyla, TCMB'de denetim yapabilirler.

3.6.2. TCMB Denetleme Kurulu Raporu

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI
ANONİM ŞİRKETİ
DENETLEME KURULU

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI A.Ş.
2013
SEKSENİKİNCİ HESAP YILINA AİT
DENETLEME KURULU RAPORU

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın 2013 Yılı Hesap Dönemine ilişkin faaliyet ve sonuçları, ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde Kurulumuzca incelenmiştir.

1. İdare Merkezi ve Şubelerde yapılan denetleme ve sayımlarda; yedek ve servis kasalarında bulunan nakit, altın, efektif ve kıymetli evrakın muhasebe ve mevcutlar defterindeki kayıtlarına uygun bulunduğu, bu kıymetlerin talimata göre muhafaza edilerek yönetildiği,
2. Banka hesaplarıyla ilgili defterlerin incelenmesinde; kayıtların düzenli ve mevzuata uygun olarak tutulduğu, Banka işlemlerinde Bankamız Kanunu ve Esas Mukavelesi hükümlerine aykırı bir duruma rastlanmadığı, Bankaca açılan iç kredinin belirlenen limit dahilinde işlem gördüğü,
3. 31.12.2013 tarihi itibarıyla düzenlenmiş bulunan "Bilanço" ile 01.01.2013– 31.12.2013 dönemini kapsayan "Kâr ve Zarar Hesabı'nın Türk Ticaret Kanunu, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu ve Vergi Kanunları'nın öngörmüş olduğu "Değerleme" esaslarına ve muhasebe kurallarına uygun olarak hazırlandığı,
4. Mali Tabloların Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın 31.12.2013 tarihi itibarıyla mali durumunu ve aynı tarihte sona eren hesap dönemine ilişkin faaliyet sonucunu Türkiye'de yürürlükte bulunan mevzuata ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu'na uygun olarak doğru, gerçek ve açık bir şekilde gösterdiği,
5. Bankamız tarafından açılan hukuki sorumluluk davasının yargılama sürecinin devam etmekte olduğu,

Kurulumuzca tespit olunmuştur.

Sonuç olarak; 31.12.2013 tarihli "Bilanço" ile "Kâr ve Zarar Tablosu" nu Genel Kurul'un onayına saygılarımızla arz ederiz.

Ankara, 14/03/2014

Mustafa Saim UYSAL
Denetleme Kurulu Üyesi

Prof. Dr. Hasan TÜREDİ
Denetleme Kurulu Üyesi

Yasin AYDIN
Denetleme Kurulu Üyesi

Ahmet Fethi TOPTAŞ
Denetleme Kurulu Üyesi

3.6.3. TCMB Kanunu'na ve İlgili Mevzuata Uygun Olarak Düzenlenmiş Bağımsız Denetim Raporu^(*)

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası A.Ş.
Banka Meclisi'ne
Ankara

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası A.Ş.'nin ("Banka") 31 Aralık 2013 tarihi itibarıyla hazırlanan ve ekte yer alan bilançosu, aynı tarihte sona eren yıla ilişkin kâr ve zarar tablosu, özkaynak değişim tablosu ve nakit akım tablosunu, önemli muhasebe politikalarının özeti ve dipnotları denetlemiştir bulunuyoruz.

Finansal Tablolara İlgili Olarak Banka Yönetiminin Sorumluluğu

Banka yönetimi, rapor konusu finansal tabloların Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu'na ve ilgili mevzuata uygun olarak (Not I.A.(2)) hazırlanmasından ve dürüst bir şekilde sunumundan ve finansal tabloların hata ve/veya hile ve usulsüzlükten kaynaklanan önemli yanlışlıklar içermeyecek biçimde hazırlanmasını sağlamak amacıyla gerekli olduğunu düşündüğü iç kontrol sisteminden sorumludur.

Bağımsız Denetim Kuruluşunun Sorumluluğu

Sorumluluğumuz, yaptığımız denetime dayanarak bu finansal tablolar hakkında görüş bildirmektir. Bağımsız denetimimiz, Uluslararası Denetim Standartları'na uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Bu standartlar, etik ilkelere uyulmasını ve bağımsız denetimin, finansal tabloların gerçeği doğru ve dürüst bir biçimde yansıtmayı yansıtmadığı konusunda makul bir güvenceyi sağlamak üzere planlanarak yürütülmesini gerektirmektedir.

Bağımsız denetimimiz, finansal tablolardaki tutarlar ve dipnotlar ile ilgili denetim kanıt toplamak amacıyla, denetim tekniklerinin kullanılmasını içermektedir. Denetim tekniklerinin seçimi, finansal tabloların, hata ve/veya hileden ve usulsüzlükten kaynaklanıp kaynaklanmadığı hususu da dahil olmak üzere, önemli yanlışlık içerip içermediğine dair risk değerlendirmesini de kapsayacak şekilde, mesleki kanaatimize göre yapılmıştır. Bu risk değerlendirmesinde, işletmenin iç kontrol sistemi göz önünde bulundurulmuştur. Ancak, amacımız iç kontrol sisteminin etkinliği hakkında görüş vermek değil, denetim tekniklerini koşullara uygun olarak tasarlamak amacıyla, işletme yönetimi tarafından hazırlanan finansal tablolar ile iç kontrol sistemi arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Denetimimiz, ayrıca işletme yönetimi tarafından benimsenen muhasebe politikaları ile yapılan önemli muhasebe tahminlerinin ve finansal tabloların bir bütün olarak sunumunun uygunluğunun değerlendirilmesini içermektedir.

Bağımsız denetim sırasında temin ettiğimiz bağımsız denetim kanıtlarının, görüşümüzün oluşturulmasına yeterli ve uygun bir dayanak oluşturduğuna inanıyoruz.

Görüş

Görüşümüze göre, ilişikteki finansal tablolar, Banka'nın 31 Aralık 2013 tarihi itibarıyla finansal durumunu, aynı tarihte sona eren yıla ait finansal performansını ve nakit akımlarını, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu'na ve ilgili mevzuata uygun olarak doğru ve dürüst bir biçimde yansıtmaktadır.

Diğer Husus

Banka cari dönemde detaylı Not I. A. (3)'te açıklanan muhasebe politikası değişikliklerini yapmış ve söz konusu değişikliklerin etkilerini 1 Ocak 2013 açılış finansal tablolarında muhasebeleştirilmiş olup önceki dönem finansal tablolarını yeniden düzenlenmiştir.

Not I. A. (2) k'da açıklandığı üzere Banka, cari dönem finansal tablolarının sunumu ile uygunluk sağlanması amacıyla önceki dönem finansal tablolarında bazı sınıflamalar yapmıştır.

DRT BAĞIMSIZ DENETİM VE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLİK A.Ş.
Member of **DELOITTE TOUCHE TOHMATSU LIMITED**

Müjde Şehsuvaroğlu
Sorumlu Ortak Başdenetçi
İstanbul, 28 Şubat 2014

^(*) Raporun tam metni www.tcmb.gov.tr adresinde Yayınlar/Raporlar/Bağımsız Denetim Raporları altında yer almaktadır.

3.6.4. UFRS'ye Göre Düzenlenmiş Bağımsız Denetim Raporu (*)

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası A.Ş.
Banka Meclisi'ne
Ankara

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası AŞ'nin ("Banka") 31 Aralık 2013 tarihi itibarıyla hazırlanan ve ekte yer alan finansal durum tablosunu, aynı tarihte sona eren döneme ilişkin kar veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablosunu, özkaynaklar değişim tablosunu ve nakit akış tablosunu, önemli muhasebe politikalarının özetini ve dipnotları denetlemiş bulunuyoruz.

Finansal Tablolarla İlgili Olarak İşletme Yönetiminin Sorumluluğu

Banka yönetimi, finansal tabloların Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'na göre hazırlanmasından ve dürüst bir şekilde sunumundan ve finansal tabloların hata ve/veya hile ve usulsüzlükten kaynaklanan önemli yanlışlıklar içermeyecek biçimde hazırlanmasını sağlamak amacıyla gerekli olduğunu düşündüğü iç kontrol sisteminden sorumludur

Bağımsız Denetim Kuruluşunun Sorumluluğu

Sorumluluğumuz, yaptığımız denetime dayanarak bu finansal tablolar hakkında görüş bildirmektir. Bağımsız denetimimiz, Uluslararası Denetim Standartları'na uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Bu standartlar, etik ilkelere uyulmasını ve bağımsız denetimin, finansal tabloların gerçeği doğru ve dürüst bir biçimde yansıtıp yansıtmadığı konusunda makul bir güvenceyi sağlamak üzere planlanarak yürütülmesini gerektirmektedir.

Bağımsız denetimimiz, finansal tablolardaki tutarlar ve dipnotlar ile ilgili denetim kanıtı toplamak amacıyla, denetim tekniklerinin kullanılmasını içermektedir. Denetim tekniklerinin seçimi, finansal tabloların hata ve/veya hileden ve usulsüzlükten kaynaklanıp kaynaklanmadığı hususu da dahil olmak üzere önemli yanlışlık içerip içermediğine dair risk değerlendirmesini de kapsayacak şekilde, mesleki kanaatimize göre yapılmıştır. Bu risk değerlendirmesinde, işletmenin iç kontrol sistemi göz önünde bulundurulmuştur. Ancak, amacımız iç kontrol sisteminin etkinliği hakkında görüş vermek değil, denetim tekniklerini koşullara uygun olarak tasarlamak amacıyla, işletme yönetimi tarafından hazırlanan finansal tablolar ile iç kontrol sistemi arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Denetimimiz, ayrıca işletme yönetimi tarafından benimsenen muhasebe politikaları ile yapılan önemli muhasebe tahminlerinin ve finansal tabloların bir bütün olarak sunumunun uygunluğunun değerlendirilmesini içermektedir.

Bağımsız denetim sırasında temin ettiğimiz bağımsız denetim kanıtlarının, görüşümüzün oluşturulmasına yeterli ve uygun bir dayanak oluşturduğuna inanıyoruz.

Görüş

Görüşümüze göre, finansal tablolar, Banka'nın 31 Aralık 2013 tarihi itibarıyla finansal durumunu, aynı tarihte sona eren döneme ait finansal performansını ve nakit akımlarını, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'na uygun olarak doğru bir biçimde yansıtmaktadır.

İstanbul, 7 Mart 2014

DRT BAĞIMSIZ DENETİM VE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLİK A.Ş.
Member of **DELOITTE TOUCHE TOHMATSU LIMITED**

(*) Raporun tam metni www.tcmb.gov.tr adresinde Yayınlar/Raporlar/Bağımsız Denetim Raporları altında yer almaktadır.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası-Güncel İletişim Bilgileri

İstanbul Merkez Bankacılığı Araştırma ve Eğitim Merkezi

Fener Kalamış Cad.
Atlıhan Sok. No:30/A
34726 Fenerbahçe-Kadıköy
İstanbul
(216) 542 3100
imb@tcmb.gov.tr

Şubeler

Şube	Telefon	Adres
Adana	(322) 352 1157	Tepebağ Mah. Abidinpaşa Cad. No:31 01010 Seyhan/Adana
Ankara	(312) 507 7301	Atatürk Bulvarı No:4 06050 Ulus Altındağ/Ankara
Antalya	(242) 244 2276	Ali Çetinkaya Cad. No: 4 07100 Muratpaşa/Antalya
Bursa	(224) 224 4960	Santral Garaj Mh. Ulubatlı Hasan Bulvarı No:8 16200 Bursa
Denizli	(258) 261 3018	Sırapaplar Mh. Gazi Mustafa Kemal Bulvarı No:90/A 20010 Denizli
Diyarbakır	(412) 228 3473	İnönü Cad. No: 33 21300 Sur/Diyarbakır
Edirne	(284) 213 9704	Çavuşbey Mah. Hükümet Cad. No: 17 22020 Merkez/Edirne
Erzurum	(442) 213 5142	K.Karabekir Paşa Mh. Orhan Şerifsoy Cad. No: 42 25200 Yakutiye/Erzurum
Eskişehir	(222) 221 9850	Arifiye Mh. Müftülük Sok. No: 2 26010 Eskişehir
Gaziantep	(342) 231 2367	Hürriyet Cad. No: 6 27001 Şahinbey/Gaziantep
İskenderun	(326) 614 2404	Çay Mah. Ulucami Cad. No: 1 31200 İskenderun/Hatay
İstanbul	(212) 251 3090	Bankalar Cad. No: 13 34420 Karaköy-Beyoğlu / İstanbul
İzmir	(232) 425 1850	Cumhuriyet Bul. No: 3 35250 Konak/İzmir
İzmit	(262) 322 0505	Kemalpaşa Mh. Cumhuriyet Cad. No: 36 41200 İzmit/Kocaeli
Kayseri	(352) 231 3087	Şehit Nazımbey Mh. İnönü Bulvarı No:70 38050 Melikgazi/Kayseri
Konya	(332) 352 4149	Şems-i Tebrizi Mah. Mevlana Cad.No: 25 42050 Karatay/Konya
Malatya	(422) 212 9007	İnönü Mah. İnönü Cad. No: 186 44040 Malatya
Mersin	(324) 238 5358	İstiklal Cad. No: 25 33060 Akdeniz/Mersin
Samsun	(362) 431 1555	Kale Mh. Kazımpaşa Cad. No: 26 55030 İlkadım/Samsun
Trabzon	(462) 230 2566	Toklu Mh. Devlet Sahil Yolu Cad. No: 357 61040 Trabzon
Van	(432) 214 3422	Şerefiye Mah. Cumhuriyet Cad. No:57 65100 Van

www.tcmb.gov.tr

ISBN: 978-605-4911-06-6